

پ. د. عبداللہ ددین یاسار

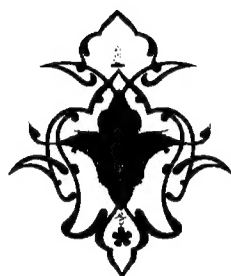

گفتو گوئیہ ک سہ بارہت بہ

منتدی إقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

گفتوگوئیہ ک سہ بارہ ت بہ

حقیقت

ناوی کتیب: گفتوگوپهك سهبارت به

حەقیقەت

نووسەر: پروفیسور دکتور علائەددین باشار

ومرگپر: حەسەن حەمەکەریم

تیراژ: (۱۵۰۰) دانە

نۆبەى چاپ: یەكەم

لەبەرپۆمبەرایەتى گشتى کتیبخانه گشتییهكان

ژماره (۲۲۱۵) ی سالى ۲۰۱۱ ی پى دراوه

ماڤى لە چاپخانهوهى ئەم بەرھەمه پارێزراره

بۆ ناوەندی راگەباندنی ئارا

ناوەندی راگەباندنی ئارا

هەنگاژێك بەرمو رەگباندنێكی كوردی ئیسلامی مانجەر

ناوێشان: ناوەندی راگەباندنی ئارا

سلێمانی / شەقامی پیرەمێرد

0770 358 7100

0750 106 9589

0748 013 4669

ara.m@hotmail.com

گفتوگو ۛیه ک سه باره ت به حقیقت

نووسینی

پ.د. عه لائئه ددین باشار

وهرگیرانی

حه سه ن حه مه که ریم

چاپی یه که م

١٤٣٣ ک — ٢٠١٢ ز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

❖ گفتوگۆیهك سه بارهت به حهقیقهت ❖

پۆژتکیان سهردانی کتیبخانهی دۆستیکم کرد... ئه و به مامه له و
گفتوگۆ له گهڵ کپیارهکانیدا خهریکی کاری خۆی بوو، منیش له ولاره
تابلۆیهکی نازدارو دڵکش سهرنجی پاکیشابووم و نوقمی دیمه نه کانی
بووبووم.. چیاکان تا لوتکهی سهری سهروه به به فری سپی و سۆل
دایۆشراون و بریسکهیان دههات.. له دامینیاندا ئاوی جۆگه له کان
چۆراوگیان بهستبوو، به تیشکدانهوهی خۆرتیاياندا پهنگی
ئالتونیان ئی نیشتبوو، لای سهروهی جۆگهکان به داری سنهویهره
بالابه رزه شوخ و شهنگهکان دایۆشرا بوو، له دامینیشیدا چین چین
گژوگیاو گۆل و گۆلزار به دهم شنهی باوه له نجه و لاریان دهکرد.

ئهم دیمه نه نمونهیهکی بچکۆلهی جیهانیکی گهوره بوو... منیش
وهك یهكێك له ملیاره هاخهك له و دیمه نه پامابووم و به خۆم
دهگوت:

ئهم دیمه نه به شیكه له بوونه وهر، منیش به شیكم له جیهانی
مروڤایهتی...

پاش ئه وهی کپیارهکان یه که یه که چوونه دهره وه، هاوه له کهم
له سهر کورسیه کهی دانیشه وه و داوای لیبووردنی ئی کردم که لیتی
نه پرسیمه وه...

له ناو کتیبخانه که دا که سیکی تر نه مابوو جگه له سی که س: نه و
و من و کوړیک که کتیبی سر په فکانی نه مدیو نه و دیو ده کرد...
نه و کوړه کراسیکی ته کی بریسکه دارو پانتولیکی ده لپ و فراوانی
له به ردا بوو... جله کانی ته و او جیاواز بوون له گه ل جوری گه پان و
پشکنینی کتیبه کان...

نه و نده ی پی نه چوو ناوړی دایه وه و بهر و میزه که ی لای نیمه
هات... حه په سام... خو نه وه ی که من به کوړم ده زانی کچیکی
که نه...

پرسیاریکی له هاو له که م کرد نه و نده ی تر سه رسامی کردم،
وتی:

په پراویکم ده ویت که باسی کاکله ی حه قیقه ت و مه به ست و
نامانجی ژیان بکات... نایا ده توانی پیشانمی بده یت؟
هاو له که م لای کرده وه به لای منداو داوای پراو بوچوونی منی کرد
له و باره یه وه:

منیش سه رده تا پیروزیایی گه رمم له و کچه که نه کرد که بایه خ
به و بابه ته ده دات، پاشان پیم وت:

- نه وه گرنه که نه و کتیبه ت ده ست بکه ویت یا نه که ویت،
نه مړو نا سبه ی هر ده ست ده که وئ، به لام که سانی وا هن که
ته مه نیان ده گاته حه فتا بو هشتا سال که چی نه م پرسیاره به بای

خه یالیاڼدا نایه ت، دواى به سه ربردنى نه و هه موو ته مهنه ش جگه له
ناهو په ژاره و حه سره ت هيجى تريان له ده ست نایه ت.

نه مجار هه لسه مه وه و له سه ریه کيک له په فه کان کتیبیکم
هه لېژاردو دام به ده ستيه وه و پيم وت:

- نه م په پراوه به وردى و بايه خه وه بخوینه وه... نه گه ر پڼويستی
کرد کتیبی تريشت پي پيشان ده دم.

له و کاته دا که هاوه له کم کتیبه کي له ناو زه رفدا بو
ده پېچايه وه و نه يدایه ده ستي، کچه که ليى پرسيم:

- ببوره ! نایا ده توانم پرسيارت لي بکه م ناخو پيشه ي تو چييه ؟
پيش نه وه ي وه لامى بده مه وه هاوه له کم ناو و پيشه ي منى پي
وت.

نه و لاوه نه ختي سهرى داخست و چاوى بريه به رده مى خوئ و
نوقمى بيرکړنه وه بوو، نه و جا به چاويکي پر له دل په راوکي و سل
کړدنه وه وه لای کړده وه بو لام و وتي:

- نازانم.. نازانم چوڼ بلیم...

نه و جا بيده نگ بوو.

منيش به زمانى دلخو شکردن و هاندانه وه پيم وت:

- هيج دوو دل مه به.. من به براى گه وره ت بزانه.. بگره نه گه ر
پيشه کم - که وانه بيژم - په چاو بکه يت وه ک باوکت وام.. جا

ئەگەر بتوانم سوودىكت پى بگەيەنەم ئەوا زۆر خوشحال دەيم لە
پېشكەشکردنى ھەر ھاوکاریەك بۆت:

ئەمجارەيان نەختى سىماي شادمانى كەوتە سەر پوومەتى و
ئاھىكى ھاتەوہ.. بەلام ھىشتا نەيدەتوانى بەسەر دوو دلئەكەيدا..
زال ببیت پىم وت:

— مادام ھەز دەكەيت ھەندىك شت فىر ببیت... مادام پىت وایە
كە من دەتوانم لە چارەسەرکردنى ھەندىك لە كىشەكانتدا ھاوکاریت
بكەم، ئەوا پىويستە يەك بەيەكى پرسىارەكانتم لى بكەيت، تەننات
ئەگەر من لە ئاستى گومانى باشى تۆيشدا نەيم.. دەبى كىشەو
گرفتەكەتم بەھەموو تان و پۆكانیەوہ بۆ باس بكەيت ئەگینا من
ناتوانم سوود بە تۆ بگەيەنم.. من لافى ئەوہ لىنادەم كە بتوانم
وہ لامى ھەموو پرسىارەكانت بدەمەوہ، بەلكو دەتوانم يارمەتیت
بدەم و ئەوہش فىر بىم كە نایزانم، يان لانى كەم ناوى ئەو كىتیب و
سەرچاوانەت پى بلىم كە بتوانى بگەريتەوہ بۆيان.

ئەمجارەيان كە نیشانەى ئاسوودەيى پتوہ ديار بوو.. وتى:

— بەمزوانە ئەم شارە بە جى دىلم... ئىستا چاوەپى ئەوہم كە
واژووى پەسەندکردنى بپوانامەكەم بكرىت، جا ئەگەر پرسىارەكانم
بنوسم و بياننيرم بۆ ئەم كىتیبخانەيە، ئايا دەتوانى وەلامەكانىم بۆ
بنيریتەوہ؟

پىم وت:

- ئەو ەى لەتوانامدا بېت دەيکەم.

بەدەنگىكى كاريگەر ئومىد بەخشەۋە سوپاسى كىردىم و ئەۋجا
بەرەۋ دەرگاگە پۇيشت و وتى:

- لەئەمانى خۇادا بن !

پېش دەرچوونى ۋەستاندىم و پىم وت:

- بە يارمەتت كەمىك بوەستە .. باسنىك ھەيە دەمەۋى بە كورتى
ئامازەى بۇ بىكەم، ھىۋادارم بېيىتە خالى پالپىشت و كەۋتنە گەپى
بىر كىرنەۋەت، ئەۋ باسەيشت بە ئىزنى خۇدا بە دىرئىتر بۇ
دەنۋوسم... پاشان پەنجەم بۇ تابلۇ ھەلۋاسراۋەكەى سەر دىۋارەكە
راكىشاۋ وتى:

- ئايا دىمەنى ئەۋ تابلۇيە دەبىنى؟

- بەلى.

- ئايا چىاكانى ناۋى چىاي پاستەقىنەن، دارەكانى ناۋى دارى
پاستەقىنەن؟

- بەلى.

پاشان وتى:

- ئەۋە دىمەنىكى فۇتۇگرافىيە... ۋەك تابلۇيەكى زەيتى نىيە.

- قەسەى تۇيە... تەننەت ئەۋەتا بە بچوۋكى لە ژۇرىدا ئامازە بۇ
شۋىنى ئەۋ وىنە فۇتۇگرافىيە دەكات. خۇ ئەگەر بېۋى بۇ ئەۋ شارە
ئەۋا دەتۋانى لەسەر گىياكەى و لە ژۇر سىبەرى دار سەنەۋبەرەكانىدا

دانیشت و ئەو چیاو شیوو دۆلانی بېینیت و لێیان پابمێنی...
وانییه؟

زۆر به هیواشی و پامانه وه سه‌ری په‌زامه‌ندی جولانده وه.
- ئیستا گریمان ئەم جیگه‌یه سه‌دان تابلوی زه‌یتی تی‌دایه... ئایا
ده‌توانین به چیا و دار و جۆگه و می‌رگه‌کانی ئەو تابلویانه بلێین
پراسته‌قینه‌ن؟ ئایا ده‌توانین له‌ژێر سی‌به‌ری داره‌کانیدا به‌وه‌ینه‌وه؟
له‌چاوانیدا بریسه‌کی ئومێدی ده‌رکه‌وت که له‌م سه‌ردانه‌یدا
زانباریه‌کی ده‌ست که‌وتی، وتی:

- نه‌خێر...

- هه‌رچی قسه‌یه‌ک که ده‌کریت، هه‌ر بیرو هه‌زی‌ک که ده‌خه‌یته
پێش چاو هه‌ر به‌و جۆره‌یه، یان ئەوه‌تا پشتی داوه به‌هه‌قیقه‌تیکی
دیاریکراوه‌وه یاخود ده‌ره‌نجامی قه‌ناعه‌تیکی شه‌خسی و به‌ره‌می
بیرکردنه‌وه‌ی خودی ئەو قسه‌که‌ره‌یه. که‌واته ده‌بی‌ی هه‌قیقه‌تیکی
وه‌ها جی‌گیر هه‌بی‌ت تا هه‌زوو بیره‌کان لێیه‌وه نه‌زیکتر بن پاست بن، تا
لێشی دوور بن هه‌له‌ بن... هه‌قیقه‌ت ناگۆڕیت... ئەگه‌ر بگۆڕدایه
هه‌رگیز نه‌ده‌بووه هه‌قیقه‌ت... که‌واته ئەم هه‌قیقه‌ته جی‌گیره نه‌گۆڕه
له‌ کوێ بدۆزمه‌وه که هه‌موو بیرو بۆچونه‌کان به‌گوێره‌ی ئەو
کێشانه ده‌کریت؟ به‌ش به‌حالی خۆم زۆر هه‌ز ده‌که‌م به‌جیدی بیر
له‌م بابه‌ته بکه‌یه‌وه، بۆیه پێم وایه که زۆر به‌که‌لگ ده‌بی‌ی بۆ له‌یه‌ک
که‌یشتنمان.

گه نجه كه ساتيڭ چاوه كانى بږيه ئه و تابلۆيه، هه روهك بلۆى
 په يوه ندى ئه و به و تابلۆيه ته نها بۆ ته ماشا كردن بىت... به لام ئه و له
 جيهان يكي تر دا نو قم بوو بوو... پاشان بى ئه وهى هيچ پايه كى خۆى
 ده ربېڤى دووباره سوپاسى كردمه وه و كتيبخانه كهى به جى هيشت.
 ئه و پۆڤه ئه و ديمه نه پږ به په ندو عيبره ته تا شه ويكي درهنگ
 له بهر چاومدا مايه وه... بۆ پۆڤى داهاتووش ديسان چه ند جاريڭ ئه و
 پووداوه به خه يالما هاته وه.
 به خۆم ده وت:

- ئه وه گرنگ نيبه كه ئه و چى ده پرسى و منيش چ وه لام يكي
 ده ده مه وه... گرنگ ئه وه يه كه سه دان لاوى نمونه ي ئه و هه ن له
 پۆحياندا چه نده ها ئازار و بىزار كه فو كوليانه، كه سيش نيبه
 ده ستى چاودىرى و هاو كارىيان بۆ دريژ بكات و برينه كانيان ساږيژ
 بكات.

- با بلۆين من به كتوپږ و به پڤكه وت تووشى ئه و لاوه بووم، خۆ
 ئه گه ر ده رمان يكم شك بېردايه بۆ ده رد و گرفته كانى ده بوو من به
 دواى ئه و دا بگه پڤم و بيدۆزمه وه... ئه مه ته نها سه باره ت به خۆم ناليم
 به لكو به هه موومان و به بهر پرسانيشى ده ليم... ئايا ئه رك و كارى
 ئيمه نيبه كه هينده ي بايه خدانمان به پيس بوونى ژينگه بايه خ به
 گرفته ده روونيه كانى لاوانيش بده ين؟ ئايا لا نه كه ينه وه به لاي
 سه رسامى و هه ژانى لاوه كاندا و فه رامۆشيان بكه ين تا ئه و كاته ي

كهله دنيای سه فاههت و پووچی و بی میشکیدا نو قم ده بن، یان
ده که ونه ناو گومی ئاژاوه و به ره لاییه وه؟

له دلی خۆمدا ساتیک خۆم خسته جیگهی ئه و که نه... تاکه
خواستی خیزانه که ی بۆ ئه و ئه وه یه خویندن ته و او بکات، ئه و
داموده زگایه ش که ئه و لاوه کاری تیا کردوه هه ره مان خواستی
هه بووه.. به لام کیشه ده روو نیه کانی.. بیرو باوه پری.. مه عنه ویاتی..
هه موو ئه مانه چ به لای خیزانه که ی و چ به لای سه رکاره کانی وه هیچ
بایه خیکی ئه و تو یان نییه.

که واته ئه ی کئ بایه خ به وه ده دات؟ ئایا سه به ی ئی پوو به پوو ی
پرسیاره کانی ده به وه؟ یان له م پرسیارانه دا بیروانه ی سه رکه و تنی
هه ندی له و ناوه ندانه ده بینم که به مه به ست و پلان و نه خشه وه ئه م
لاوه یان پال ناوه به ره و ئه و سه رسامی و دله پاوکی و شله ژان و
که ساسیه؟

به خۆم وت:

- به مه رحال ئیستا کاتی ئه وه نییه بیر له م جوړه کارانه
بکه مه وه، چونکه ئومیدی هیچ سوودیکیان لئ نا کریت !

دیاره وه ستان له سه ره وه ی تیکر پای کۆمه لگا چاک ببیت بۆ
ئه وه ی کوپیک یان کچیکی لاو پزگار بکریت ئه وه کات به زایه دانه،
ئه ی باشه کۆمه لگه چیه؟ ئه ی له تاکه کان پیک نه هاتوه؟ که

كوپڻك يان كچڻك چاك بېيٽ ٿايا ٺهوه ناگهيه نٿي ڪه له په نجا مليون
ڪهس، تاڪيڻك چاك بووه؟^۱

ٺهه م ٻيو ٻوڇو نانهو نمونه ي ٺهوان ٿا سبهه ڀنيش هه ر ٻيريان
ده گوشيم و بهريان نه ده دام. ده وامي په سمى ته و او بوو، منيش
پووم ڪرده ڪتبخانه ي هاوه له ڪه م و ليم پرسى:

— هيچ هه واليڻك هه يه؟

— به بزه و خنده شيرينه ڪه يه وه ڪه هه ميشه له سه ر ليوانى بوو
وتى:

— به لئى، به لئى... نامه چاوه پوان ڪراوه ڪه هاتووه.

نامه ڪه ي چوار په په بوو... نامه يه ڪي سڪالو دادو بيداد بوو، هه
ديڙي ڪي هه زڙي ڪي پاڪڙي لي ده چورا بو ٺهوه ي بگات به حقيقت.
ٺهه ڪچه له به شي ڪي نامه ڪه ي دا ده لئيت:
براى گهره و به پڙيم!

وا ٻروانامه ي ده رچووم وه رگرتووه و پاش چهند سه عاتڻك ٺهه
شاره به جي ده هيلم... وه ڪ ماموستاي فلسفه داده مه زڙيم و ده بم
به فرمانبر... به لام ٺهوه ي ڪه له م بابه ته دا سه يرو سه مه ريه
ٺهوه يه ڪه من تائيستاش هيچ ياسايه ڪي فلسفه ي تايهت به خووم
پيڻك نه هيناوه... ڪه واته ڪه ٺهه هه حالي خووم بيٽ ده بي بتوانم چ
شتيڻك فيري ڪه ساني تري بڪه م؟ من له م ڪاره ي خووم سه رسامم:

۱- دانيشتواني ٺهه واته ي تورڪيا (۱۹۸۹) په نجا مليون ڪهس بووه.

شوین چ فەیلەسوفیک بکەوم؟ ھەموو فەیلەسوفیک دەبینم دەلێی
 لەبەر دەمدا پراوەستاوە و بۆلای خۆی بانگم دەکات و دەلێ:
 "حەقیقەت لای منە.. وەرە بۆ لام" پاشان دەبینم ھەر
 فەیلەسوفیک پێگە و فەلسەفەی ئەوانی تر ھەڵدەوێت و شێتێت و ھە
 پوچی دەکات و ھە، بەم شێوەیە بە سەرسامی لە نێوانیاندا
 مامەوہ... پاشان بەخۆم وت: کەواتە پرسیار لە بیرو بۆچوونی
 مامۆستایانی فەلسەفە دەکەم...

ئەو ھەم کرد و زانایانی دیکەیشم بینی، ئەمەیان کتێبیکم پێ
 دەدا! یەکیکی تر ئامۆزگاریم دەکات کتێبیککی تر بخوینمەوہ...
 بینیم کە ھەموو پراو بۆ چوونەکان دژ بە یەک و جیاوازن... بە ھەرحال
 وا خویندەم تەواو کرد و لەو کەشوەوایە پزگارم بوو.
 لە بەشیککی تری نامەکەیدا سکالایەکی تفت و تال لە دەست
 کۆمەلگە دەکات و دەلێ:

"..ئەم کۆمەلگایەش بۆ خۆی جوړیککی تری پاشاگەردانی و
 ئاژاوەی فەلسەفە... ھەر توێژە و پوانینیککی تاییبەت بەخۆی ھەبە
 بۆ ژیان. ئەو ھەم لای یەکیکیان سپی یە لای ئەوی تر پەشە... بڕیار
 دەدەم کە بەوجۆرە پەفتار بکەم کەچی لەلایەن توێژیککی
 دیاریکراوی کۆمەلگەوہ توانجو پەخنەم ئاراستە دەکری... ھەر کات
 بەجوړیککی جیاواز پەفتار بکەم لە لایەن توێژیککی تر ھەوہ پەخنەم
 ئاراستە دەکری..."

له نامه كهيدا لى پرسیووم:

- له ناو هه موو ئه مانه دا حه قیقه ت کوانى؟ داوات لى ده كه م
یارمه تیم بدهى... له دلى خوڤدا به خوڤ ده لىم: واز له هه موو ئه وانه
بینه و گوى به هیچ مه ده. تو چیت داوه له م کارانه؟ به لام خیرا
هه رئه وهنده ده زانم بى ئه وهى ئاگام له خوڤم بى كه وتومه ته ناو
ئامیزى فه لسه فه یه کی تره وه.

له نامه كهيدا به رده وام ده بىت و وینای دنیاى ناوه وهى خو
ده کات و ده لى:

- به راستى دل و ناخم بوونه ته سه کوى مهیدانى جهنگى شتانی
دژ به یه ك... جارېك مهیل ده دم به ملادا و جارېكیش به ولادا، جارى
وايش هه یه وا هه ست ده كه م كه له بوشاییه كدا هه لئاسراوم، هه
شتىك ده بىنم پوچ و بى بایه خه و شایانى ئه وه نییه لای بۆ
بكریته وه: دنیا... ژيان... قسه... بیدهنگى... گریان... پیکه نین...
هه موویان... هه موویان... به پوچ و بى مانا ده بىنم... له بهر
خوڤمه وه ده لىم هه موویان ته مسیل و یارى منالانه...

بىرو هزره كان له مېشكدا ململانى و زورانبازی ده كه ن و پىكدا
ده دن... هیچ بىرۆكه یه ك له مېشكدا جىگىر نابىت، نامه یه ت،
ناگىرسىت، به لكو خیرا جىگه به خوڤ چۆل ده کات بۆ بىرۆكه یه کی
ترو ئۆقره ی نییه... به و جۆره تامى ئاسووده یى و دلتیا بىم
له ده ست داوه...

له خویندنه وهی هەر دێرپکی نامه کهیدا ههستم به وه دهکرد که
به دهست کیشه یه کی جیاو خه میکی تره وه ده نالینن...

له دوا لاپه پهری نامه کهیدا چه ند باس و خواسیکی زۆرو جوراو
جۆری تۆمار کردوه:

- مژۆ چیه؟ ... ئه رکی چیه؟

- ئایا بهوات ههیه به ئه گهری یه کسان بوونی نیتوان ژن و پیاو؟
چه نده ها پرسیا ری تریش...

نامه که ی به پرگه یه کی پر له پیز و پیزانین کوتایی دینیت و
ئیمزای (له یلا) دهکات...
له دلی خۆم دا وتم:

- ته نیا نامه یه ک بهس نییه بۆ وه لامدان ه وهی ئه وه هه مووه
پرسیاره .. به لام پتویسته شتیک بنووسم.

ئه وه ناو نیشان ه ئه م کهچه دابووی ده گه پاره وه بۆ ژنه مامۆستایه ک
چونکه کهچه که وای به گونجاو زانیبوو له پێگه ی ئه وه وه نامه کان
وه ریگرت... پاشان بۆم ده رکه وت که (له یلا) ناوی راسته قینه ی ئه وه
نییه .. جا نازانم بۆچی ئه وه ناوه ی هه لێژاردبوو؟

پاش وه رگرتنی ئه م نامه یه ی له یلا، بۆ ماوه یه ک خۆم سه رگه رمی
خویندنه وه و به سه رکردنه وه ی په راو و گۆزاره کان کرد به تایبه تی
ئه وان ه ی بایه خ به که یس و باسی ژن ده دن. هه روا نامه ی

خوینته ره کانم ده خوینده وه و په یوه نندیم به لیپرسراوانی هه ندی له و
گۆڅاران ده کرد و زانیاری ژور و زه به ندیم لی وهرگرتن.

له مانه وه گه یستمه نه و ټاکامی که نه و کیشه به ی له یلا گرفتاری
بووه، هه مان نه و کیشه به که تو یژیکي گه وره ی کومه لگه
به ده سته وه ده نالینن، به لام نه وان نه یانده توانی وه که له یلا به
په وانی و پاشکاوانه گرفته که یان بخه نه پوو. نه یانده توانی نه وه ی
له ناو سنگیاندا په نگی خواردووه و گینگل ددات دهری بخه ن.

پاش نه م قه ناعه ته بیرم له وه کرده وه وه لامه کانی له یلا له
پیکه ی گۆڅاریکه وه بللو بکه مه وه، به لام په کسه نه و بیژیکه یه م
خسته نه و لاوه و به خوم و ت: نه گه نه و وه لامانه بللو بکه یته وه
ده بی هه موویان به جاری بللو بکه یته وه ... هه روه ها ده بی مؤلت له
له یلایش وهرگری ...

به و جوړه ش بوو ...

نامه ی په که م بۆ نووسی و پیم و ت:

به ناوی (له یلای عه ودالی حه قیقه ت) وه قسه ت له گه ل ده که م:
بیگومان خوت ده زانی هه ر پرسیاریکی ناو پرسیاره کانت ده کری
ببیته بابه تی وانه یه که یا خود نامه یه کی تو یژینه وه یا نووسی نی
کتیبیک ... من له م نامه یه دا ئاماژه به هه ندیکیان ده که م.

هیوادرم په که م جارو پیش هه مو شتی نه وه بزانی ت که: ژن
مروغه ... له بهر نه وه ی که مروغه چه نده ها ئه رک و فره مانی له

ئەستۆدایە و پێیوستە پێیان هەلسیت... چەندەها حەقیقەت هەیە و
ئەركی سەرشارنیه تی که بیان دۆزیتەوه. ئەرك و بەرپرسیاریتی ئەویش
وەك ئافەرەتێك دواى ئەوه دیت... بۆیه من لەم خالەوه دەست پێ
دەكەم...

كاتێك دەست دەكەم بەوه لای پرسیارەكانت بە گوێرەى
زنجیرەى پریزەندى ناو نامەكەت وە لای نادەمەوه، بەلام كاتى هەموو
نامەكانم تەواو كرد نۆمىدى ئەوه دەكەم كە گەشتیبێنە خاڵێكى
دیاریكراو... ئیتر لەوه دواى دەگەریتەوه بۆ خۆت و لێوەشاوهی و
پەنج و ماندوو بوونت.

با ئەم نامەیه تەنیا نامەى (دەمەتەقن) و گفتوگۆ بێت، نامەى
دووم تایبەت دەكەم بە پرسیارى: حەقیقەت چیه؟ بەلام نێستا
پێشنیاریك بۆ دەكەم:

وا بیر بکەرەوه كە تۆ لە ساتەوهختێكى ناكاودا هاتبیتە دنیاوه..
دنیا كێش و ماتە و ئارامى و بێدەنگى باڵى بەسەر هەموو لایەكى زەویدا
كێشاوه.. لەم دنیایەدا جگە لە تۆ هیچ شتێكى تر بوونی نییه..
لەكاتێكدەكە تەواو سەرسامیت و نازانى چى بکەیت دەبینى لە
نزیكەتەوه زەوى درزى برد و داریكى لى هاتە دەرەوه و خێرا گەشەى
كرد و گەرەبوو، سیبەرى پەیداكرد... ئەمجا لەنیوان لق و پۆكانیدا
بەرەبوومى گرت... تۆش ئەو بەروبومانەت لێكردەوه و خواردت..

پاش كه ميگ به نه سپايي نازده لايك ليت نزيك بووه وه و گوانه كاني
 پرپوون له شير... توش شيره كه ت دوشي و خوارده وه... گريمان تو
 حهزت له گه پان و سهير و سه فا بوو، دهست و برد ولاخيكي تر
 له دووره وه به هه لگه هه لك هات و له بهرده مت دا وهستا تا سواي
 ببی، توش سواربويت و نه ختي گه پاي به ده روده شت دا...

ئيتا ده مه وي ليت بيرسم: ئايا ده تواني نه م هه موو كارانه
 بكهيت و هيچ سه رسام نه بيت يان سه رت سوپنه ميئي هه روه ك
 كاريكي سروشتي و ئاسايي پوویدا؟ ئايا له نيوان خوت و ده روونتا
 نا پرسیت: نه مه چييه پووده دات؟ ئايا به م پووداوانه تووشي دلّه
 ته په نابيت؟ ئايا له يه كه ميني كارو نه ركه كانت نه وه نابي كه
 خاوه ني نه م هه موو جواميري و به خشنده ييه بنا سیت تاكو به نه ركي
 سوپاسگوزاري و پيژانيني خوت هه لسي؟

با ئيتا باسي نه گه ريكي تر بكهين:

گريمان تو خوت به ته نيا نيت، به لكو هه زاران و سه دان هه زار
 كه س... بگره تيكر پاي دانيشتواني ئيتاي گوي زه وي له ده ورتدان،
 گريمان ژماره ي گيانداران و پووه كه كانيش زياديان كرد تاگه يشتنه
 ژماره ي ئيتايان.

پرسیار ده كهيت:

— ناده ي چي گوزا؟ نه وه بو ئيتا هيچ هه ست به سه رسامي و
 حه په سان و هه ست و نه ستی پيژانين و حه زي سوپاسگوزاري ناكه م

وهك ئه و كاتهى كه به ته نيا بووم ههستم ده كرد؟ ئايا ئاسايى و
 چاوه پوانكراو نه بوو كه سه رسامى و چه په سامن زياد بكات؟ ئايا ئه و
 هه موو ته لاره به رزانهى كه باوه شيان كردوو به هه وادا و جه نجالى
 خه لكى زۆر و ژاوه ژاو و پاگه نده و بگره و به ردهى خه لك و پا كردن
 به دواى پارووى ژياندا بوونه ته په رده و به ربه ست له به رده م
 بىر كردنه و هى مندا؟

به لى خوشكى عه و دالى حه قيقه تم! ئه گه ر نه ختى رابمى نى ده بينى
 ئه و مروفهى كه له هه ر كۆمه لگه به كدا ده ژى به هوى ئه و
 كۆمه لگه به وه پىدا وىستيه گرنگه كانى دابىن ده كات... ئه گه ر له
 گۆشه به كى تره وه لى ورد ببينه وه ده بينىن كه ئه و مروفه خوى
 به ته نيا ده ژى: خوى به ته نيا هاتوو ته دنيا وه و له ژان و نازاره كانى
 كاتى له دايك بوونىدا كه س به شدارى نه كردوو، بۆيه له گه ل به كه م
 هه نگا و نانى بۆ ئه م دنيا به ده ستى دايه گريان، هه ر مروفهى له م
 دنيا به دا جيهانىكى تايبه ت به خوى هيه و له و جوړه جيهانه دا
 گوژه ران ده كات... كاتى كيش ده مرى ت به ته نيا ده چى ت بۆ ناو گوپ،
 كه سيش له ته كيدا ناپوات... له قيامه تيشدا كاتى حه شر ده كرى ت
 به مانا به كى تر خوى ته نيا به، چونكه وهك هه موو ئه و خه لكه
 حيسابى ئه و كردارانهى له گه لدا ده كرى كه له ژيانى دنيايدا ئه نجامى
 داون...

کاتیک نه و مړوفه دپته دنياوه ههنگاوه سهره تاييه کانی ژيانی زور
 به ئاسوودهیی و بیخه میوه له مائی باوکیه وه دهست پی دهکات..
 له لانکه کهیدا دهنوی، شیره کهی دهخوات، هیچ شتیک بیزار و وه پسی
 ناکات، که گوره بوو که و ته سه ری، یه که مجار به ناو ژورده کانی
 ماله که یاندا دهگه پی پاشان به ناو کولانه کان و جاده و شه قامه کانی
 گه ره که که یان و پاشتریش به بازار په کانداه دهگه پی.

خوی به ته نیا دهنوی، خوی به ته نیا خه ونه کانی دهبینی، خوی
 به ته نیا له خه وه لده ستی، چ نه و که سه زورانه ی که له خه ونیدا
 ده یانبینی و چ نه و دوست و هاوه له زورانه یش که له کاتی بیتاقه تی و
 بیزاریدا هاوه لیتی ده که ن، ناتوان ته نیایی نه و نه هیلن.

کاتی له گه ل نه ندامانی خیزانه که ی له سه سفره ی خواردن
 داده نیشن له گه لیان نان دهخوات، به لام ته نیا سکی خوی تیر
 دهکات. کاتیکیش کارده کات به هیزوو بازوو و وزه ی خوی
 کارده کات..

به لئ! پیویسته له سه مړوفه بجته ناو کومه لگه وه، هاوبه شی
 ژيانی کومه لایه تی بکات، به وهش پیداویسته زوره کانی دابین و
 ته سه ل بکات، نه وه چاره نووسی مړوفه، نه وهش سروشتی له ش و
 لاری نه و و نه خش و شیوه ی به دیه اتنیتی. به لام پیویسته له سه ری
 له ناو نه و کومه لگه یه دا نه تویته وه و، له ناو گیزاو و جه نجالی

کاره کاندای که سیتی و قهواره و بوونی خوئی ون نه کات... ده بی
هه می شه و هه رده م نه وه له پیش چاوی خوئی دابنی.

ده بی چاک بزانی که هه موو نه و که سانه ی له م جه نجالیه ی ژیاندا
ده یانبینی، یه که به یه که کوچ ده که ن به ره و گوپ. پاش سه د سالی تر
تاقه یه که س له خه لگی نه م سه ر زه مینه (که ئیستا ژماره یان
ده گاته زیاتر له پینچ ملیار) نامینن، ته نانه ت منداله تازه له دایک
بووه کانیش له ژیاندا نامینن.

هه مرۆفیک که به ته نیا دیته دنیاوه و هه ر به ته نیایش به جیی
ده هیلت و ده پوات به ره و گوپ له کاتی گیانه لاو گیان سپاردنیدا
هه موو خه لگی تر به رده وام خه ریکی ئیش و کاری خویانن...
خه ریکی که مه و یاری خویانن، جگه له هه ندی له خزم و کهس و کار
که به ده وری جیگه که یدا دانیشتون کهسی تر نابینیت..

ئیتستا وهره به خه یال خۆت له و هه موو خه لک و جه نجالیه داپر نه و
بگه پیره وه بۆ ته نیاییه که ی خۆت.. بیر له نه ندانه کانی ناوه وه ی
جه سته ت بگه ره وه: هیچ نه ندامیکی له شت به ویست و ئاره زووی
خوئی نه و کارو فرمانه نه نجام نادات که خراوه ته نه سته ی، هه ر
نه ندامیک زۆر به وردی و جوانی ئه رکی خوئی پاده په پینیت، بی
نه وه ی بزانی نه ندانه کانی تر چ کاریک ده که ن، بگه ره بی نه وه ی
بزانی خوئی خه ریکی چیبه، تۆش لیگه پراوی نه و نه ندامانه بۆ خویان
کاریکه ن و هه موو دیدو سه رنجی خۆت ته نیا بۆ نه و کارانه ئاراسته

دهكەى كه له ده ره وه دا ده يانكه يت، ده خوڻنڻه وه، بېر ده كه يته وه،
يارى دهكەى، پڤدهكەنى... بېر له هاتنه دنياى خۆت بگه ره وه... ئايا
وهك ئه و سه فه رت و ايه كه له ده فه رى شار و خزم و كه س و كارى
خۆته وه هاتوو يت بۆ ئه م شار و زانكۆيه ى ئيره ؟

ئايا پڤشتر ده ترانى كه تۆ چى ده بيت و له چ په حميكد ا په یدا
ده بيت و سه ر به چ مائيكد ا ده كه يت؟ نه دا يك و نه باوكت تۆيان بانگ
نه كردوه بۆ ئه م دنيايه، تا ئه و ساته يش كه له دا يك بسوى
نه يانده زانى تۆ كڻيت... پاسته ئه وان چاوه پڻى ميوانڤك بسون، به لام
ئه و ميوانه كڻى يه؟ كوپه يان كچ؟ قژ زه رده يان ئه سمه ر؟ لاوازه
يان قه له و؟... هيچكام له م شتانه يان نه ده زانى...

كه واته كڻى تۆى ناردوه بۆ ئه م زڤده، بۆچى ناردوو يتى؟ ئه م
گۆى زه مينه كه له سه ر كۆله پشتيه وه زيادتر له پڤنچ مليار كه سى
هه لگرتوه به ره و چ ئا پاسته يهك و بۆكوڻى ده پوات؟ كڻى خاوه ن و
كاپتنى ئه م كه شتيه ئاسمانيه يه؟ ئه م كه شتيه پۆژانه سه دان هه زار
په وه ند وه رده گرڤت... سه دان هه زار كه سيش به جڻى ده هڤلڻ...
هه موو ئه مانه له كوڤوه دڤن؟ ئه ى بۆ كوڻى ده پۆن؟ سه ره كه ى ترى
ئه م تونڤله كه پڻى ده و ترى (گۆپ) به كوڻى ده گات؟

به لڻ!... ئه مه ئه و پرسىيارانه ن كه بوونه ته ماخولانى ميڤشك و
بېرى هه موو مروڤيڤك، هه وڤدان بۆ وه لامدانه وه ى ئه م پرسىيارانه ش

یه که مین هه نگاوه بۆ گه یشتن به حه قیقه ت و ئاسووده یی و
حه وانه وه .

به لām سه یر نه وه یه، ده بینیت بیرو هه لاسوکه وت و پره فتاری
مروقه کان له ئاست ئهم پرسیارانه دا ته واو جیاوازن، به شیکیان
خۆیان لیکدانه وه و پاو بۆچوونه کانی خۆیان لیده خوین، یان
که وتوونه ته دوا ی لیکدانه وه یه کی هه له و به بی ئاگایی تیگه یشتنه وه
له به رخۆیاننه وه وه ک تووتی ده یلینه وه، وه ک وردبین و هاوینه یه کی
چال هه لده ستن به ئاوه ژووکردنه وه ی شته کان و سه ره وه ده خه نه
خواره وه و خواریش ده خه نه سه ره وه، ئهم جۆره لیکدانه وانه ش
حه قیقه تی شته کان له بیرو زه ینی خه لکدا ئاوه ژوو ده که ن و، به
دوباره بوونه وه شیان زه ینه کان عاده تیان پێوه ده گرن و له گه لیان
پادین، باوه پیان دیته سه ره ئه وه ی که فیکرو بیرو بۆچوونی خه لکانی
تر هه له یه .

به لām ئه و هزرو بیرانه ش پۆخی ئه وان تیر ناکه ن و تینوویتیان
ناشکینن و له م سارای گه ردوونه دا وه ها ده ژین که هه ست به نامۆیی و
ته نیاییه کی سه خت و دژوار ده که ن، ئیدی هه رگیز تامی شیرینی
بوونی خاوه ن و په روه ردگاری خۆیان ناکه ن... عه قل و دلایان له
ئازار و سوّیه کی هه میشه ببدایه، پۆحیان هه یج حه وانه وه و نه واو
ماوایه کی پشوو ی ده ست ناکه وئ.

هه نديکيشيان هيچ بايه خيک بهم پرس و باسانه نادهن و هه
 گويشی پي نادهن، لایه ناکه نه وه بۆ نه خواست و داواکاریانه ی
 که عه قل و دلیانی گوشيووه، به لگو فه راموشیان ده کهن و ده یانخه نه
 نه ولاره و خویمان مه ست و نوقمی ژيانی گالته و گه پ و گه وجی و
 که وده نی ده کهن و ژيانیان به شتی بی سوود و گو یگرتن و وتنه وه ی
 هه وال و قاوه باوه کان و ده مه ده می به تال ده کهن.

نمونه ی نه م جوړه که سانه وه که نه وه که سه وه هان که هه ول
 ده دات له پښه ی بیر نه کردنه وه له برسیتی یه وه بگاته تیر بوون.
 به لام نه و پي و ته گیره ته گیریکی کاتی و بی سووده و ناتوانی
 پیداویسته کانی پوچ تیر بکات.

ده بی نی نه م جوړه که سانه له به رده م هه رده د و به لایه کی
 بچوکدا چوک داده دهن و شکست دینن، نه گه رقه ده ریش بۆ
 تاقیکردنه وه به لایه کیان بۆ بنیړی ده ست ده کهن به هات و هاواری
 یاخیبوون و سه ریچی کردن. نه گه راست ده وی نه و جوړه که سانه
 له پوویه پوو بوونه وه ی حه قیقه ت و بیر کردنه وه له حه قیقه ت
 ده ترسن، چونکه وا ده زانن نه گه ر که میک بیر له م ژيانه و له م جیهانه و
 مردن و نه وه ی له پاش مردن دیت بکه نه وه، نه و ژيانیان لی تال
 ده بی ت و ئا سووده بیان له ده ست ده چی.

ئەو جۆرە كەسانە كە بە ھەلپەو پەرۋشەو ھەخەلەتتەن،
كاتىك لە كۆپ و كۆپونەو ھەكدا پىكەو ھەدەنىش بە يەكترى
دەلەن:

— گوى مەدەرى...

— خۆتى پىو ھەرىك مەكە و ھەرامۆشى بەكە...

بەسەر پىشتى ئەم گوى زەو ھەو ھەكە لە ھەسەاتىكدا بەخىرايى زىاتر
لە سەد ھەزار كىلومەتر دەسپىتەو ھەو جۆرە كەسانە دەژىن، بى
ئەو ھەي بىر بەكەنەو ھەي نەختى سەرنج بەدەن و بزانن ئاخۇ بەرەو
كوى دەپۇن، چ چارەنوسىك چاوەرپىيان دەكات؟ سەير ئەو ھەي كە
بۆچوونيان ھەھەي ئەم گوى پىنەدان و ھەرامۆش كەرنە بە
فەلسەفەو بىرپاوەرپا دەدەنن، ھەركەسىش كە زمانى بسوتى و
پەخنە لەم فەلسەفەيەي ئەوان بگىرت، يەكسەر شالەوى قسەي
دەبەنە سەر و پىي دەلەن:

— ئەرى برا لەم چەرخەدا نازىت؟... باشە تۆ لە چ سەردەمىكدا

دەژى؟!

ئەبەم لاقرتتى و گالتە كەرنەو ھەولتى پەردەپۇش كەرنى
ھەقىقەت دەدەن و لىي پادەكەن، بەم خۇخەلەتاندەنىشيان نەختى
ھەست بە ئىسراحت دەكەن. ھەركىز بە بىرپاندا نايەت كە تەنبا
زەمەن و ئەو خەلكانە كۆپاۋن كە لەگەللى دەژىن... خۇ دىنا ھەر
دىناكەي جارائە، بەھەمان ياساكانى پىشوو پادەگوزەرى... گەلاكان

هیشتا هەر سه وزن، به فزیش هه روا سپی یه... شیر گیانداریکی
دپنده یه و به رخیش ناژه لئیکی مالی و دهسته مویه...

جیی داخ و که سه ره که پیشکه وتنی زانست و ته کنه لۆژیا وای له
مروڤ کردوو که خوی له بیر بجیته وه. خو ده بوو به ها بالاکانی
مروڤایه تی که مروڤ ده که نه مروڤ سه ره پای پیشکه وتنی زانستیش له
جیگهی پیشووی خویاندا بمیننه وه.

ده بوایه هەر که سی به پاکیی بمینیته وه جیی په سه ندی و پیز
بوایه، که سی بی شهرم و به د رهفتاریش له هه موو سه رده م و
سه ده یه کدا بی پیز و ناپه سه ند بوایه. به لام له بهر هه رهۆیه ک بیت
ئه وه پووی نه دا... ئه وه تا هه ول و ته قه لایه کی زۆر ده دریت بۆ ئه وه ی
بیسه لمینن که پیشکه وتنی زانست پیچه وانه ده گونجی له گه ل
په وشت و به ها جوانه کاند.

به و جوړه نه وه یه کی لاسایی که ره وه سه ری هه لدا که مروڤی
خوړئاوایی په وشت نزمی - ئه گه ر چی له زانست و پیشه سازیدا
پیشکه وتوو - کرده پیشه نگ و پابه ری خوی.

له لای خۆمان گرۆیه کی سییه م هه ن که هه ولی وه لام دانه وه ی ئه و
پرسیارانه مان ده دن، پاش خویندنه وه و بیرکردنه وه و پرسیارکردن
ده گه نه ئه م ده ره نجامه: نه ئه م مروڤه جلّه وی بۆ به ره لاکراوه و نه
ئه م بوونه وه ره یش هه روا بی خاوه نه... هه موو شتیك له میانی پلانی
قه ده ر و له ئاکامی به دیهتانی به دیهتیه ری مه زنه وه په یدا بووه.

هەر بۆ نموونه: هه‌لهاتن و ئاوا بوونی خۆر...هاتن و پۆشتنی
هه‌موو زینده‌وه‌ریك له‌م دنیا‌یه‌دا له‌دوو تووێ پلانیکی ورد و
یاسایه‌کی کامل و زانستیکی بێ په‌ی و ناكو‌تاوه ده‌بێت.

خۆر... مانگ... ئه‌ستێره‌كان... هه‌ره‌هه‌موویان ملکه‌چ و
ده‌رده‌ستی پکیفی ده‌سه‌لاتی‌کن، هه‌ر به‌و جۆره‌ مرقو و بولبوله‌كان و
گوله‌کانیش... هه‌موویان په‌یره‌وی یاسایه‌کی دیاری کراون. زاتیکی
وا هه‌یه که هه‌ر هه‌موو ئه‌وان ده‌تیریت و ده‌یانیه‌نی بۆ ئیره، هه‌ر
خویشی هه‌موویان ده‌باته‌وه‌و ئیره به‌جێ ده‌هێلن.

هه‌مان زانست و هه‌مان ده‌سه‌لات و هه‌مان ویست و ئیراده‌و
هه‌مان داناییه که ئه‌و ئه‌ستێره‌نه‌ی پاگرتووه. گه‌له ئه‌ستێره‌كان
به‌پێوه ده‌بات... کاروباری ئه‌م مرقو به‌پێوه ده‌بات.. مه‌له به
ماسیه‌كان ده‌کات...

به‌ئێ له‌یلا خان! تۆش پالتیروای تاكو یه‌کێک بیت له‌م گروپی
سییه‌مه... چونکه بیر ده‌که‌یه‌وه‌و پاده‌می‌نی و لیده‌کو‌لیته‌وه و
به‌دوادا ده‌چی و پرس و پا ده‌که‌یت و داوای پوونگرده‌وه ده‌که‌یت.
بۆیه پتویسته چاک بزانی که ئه‌مه هه‌لیکی زیرینه‌و پتویسته نرخ و
به‌های ئه‌و هه‌ل و ده‌رفه‌ته به‌باشی بزانی و به‌کاری به‌ی‌نیت.

له‌م ژیا‌نی دنیا‌یه‌دا که به‌ دلۆپه ئاوێک ده‌ست به‌ ژیا‌ن ده‌که‌ین و
به‌ لاکێک کو‌تایی پێ دینین... له‌م ژیا‌نه‌دا وه‌کو پێ‌بوارێک و میوانی
میوانخانه‌یه‌ک بژی.

به دواى خوښى و چيژو نارو زووه كاندا پامه كه ... به لكو وابه كه نه م
 پوژانه ي ته مه نت و اتاو به هايه كيان بيت ... له جهنگي نه م ژيانه
 كورته دا ده ستي هاوكارى له گه ل كه ساني تر دا تيكله بكه ... په نچ
 بده و خوټ ماندوو بكه ... سامان پيكله وه بنو ليلى خه رج بكه ...
 كاريك پهيدا بكه و كاريكه و شوو بكه .. كاتيكل پير ده بي خوټ
 خانه نشين بكه .. به لام هه رگيز نه وه ت به پير دا نه يه ت كه به
 مه به ستي شوو كردن يان خانه نشين بوون يان بو مردن هاتوويته نه م
 دنيايه وه .

پيش نه وه ي كوټايي به نامه كه م بهيڼم خه ز ده كه م ناماژه بو
 خالتيكي دياريكراو بكه م:

نه گه ر پيت خوښه په ي به حه قيقه ت ببه يت و ده ستي لتي گير
 بي، پټويسته له سهرت كه خوټ له كاريگه ري ده وروبه رت پزگار
 بكه ي، پټويسته وريا بي و نه كه ويته نه وه له يه وه كه گوايه كوټمه لگه
 پټوهرى حه قيقه ته، چونكه هه موو جارئ شوينكه وتني زورينه
 نامانگه يه نيټ به حه قيقه ت.

حه قيقه ت بو خوټ حه قيقه ته ... له پياده كردن و شوينكه وتني
 حه قيقه تدا نه تاك تاكيكي خه يالئ و نه كوټمه لگاش كوټمه لگايه كي
 خه يالئ و نمونه بي ده بن، نه گينا حه قيقه ت نابيته شوينكه وته ي تاك
 و كوټمه ل. تو چاوټك بگيټره به ده وروبه ري خوټدا ... نه وه نيه
 بوونه وهره بي گيانه كان زور ترن له زينده وهره كان؟ به لام نايا به هاو
 نرخي تيكرپاي بي گيانه كان ده گاته پايه و نرخي تاكه ميروله يه ك؟ له

جیهانی گیاندارانیشتا ژماره‌ی گیانداران چه‌ندین جار له ژماره‌ی
مروّف زیاتره... به‌لام نه‌گه‌ر هه‌رچی گیاندار هه‌یه به‌راوردی بکه‌ی
ناگاته به‌های منداڵکی بچوک.

له‌ناو گروّی مروّفه‌کانیشدا ده‌بینین نه‌فام و گه‌وچ و نه‌زانان زۆر
زیاترین له‌ زانایان، به‌لام ئایا هه‌زاران هه‌زار نه‌فام سه‌نگ و به‌های
زانایه‌کیان ده‌بیت؟

که‌واته‌ تۆیش فه‌لسه‌فه‌ی زۆزینه‌ فپۆی بده‌ ئه‌ولاوه‌ و هه‌ولّی
دۆزینه‌ وه‌ و ده‌ستکه‌وتنی حه‌قیقه‌ت بده‌.. هه‌رکاتیش دۆزیته‌ وه‌ و
ده‌ستت که‌وت چاک ده‌ستی پتوه‌ بگره‌ و هه‌رگیزاو هه‌رگیز لێی جیاو
ته‌ره‌ مه‌که‌وه‌..... له‌گه‌ڵ سلّاومدا.

پاش پانزه‌ پوژ وه‌لام بۆ هاته‌وه‌.. له‌نامه‌که‌یدا به‌ناشکرا دیار
بوو که‌ دوودلیه‌کی تیکه‌ڵ به‌ ئاسووده‌یی تێدايه‌.. له‌ جینگه‌یه‌کی
نامه‌که‌یدا له‌یلا ده‌پرسیت: (ئایا مروّفه‌کان وه‌ک یه‌ک هه‌ل و
ده‌رفه‌تیا‌ن ده‌ست ده‌که‌وی بۆ دۆزینه‌وه‌ی حه‌قیقه‌ت؟ پاشان
ده‌لێت: خۆ نه‌گه‌ر وه‌ک یه‌ک ده‌رفه‌تیا‌ن بۆ ده‌په‌خسیت، ئه‌ی بۆچی
هه‌موویان له‌به‌ره‌یه‌کدا کۆنابنه‌وه‌؟ نه‌گه‌ر یه‌کسان و وه‌ک یه‌کن بۆ
ده‌رفه‌ته‌کانیا‌ن بۆ نایه‌ته‌ پێش، ئه‌مه‌ چۆن پوون ده‌که‌یته‌وه‌؟
به‌دوای ئه‌و پرسیا‌رانه‌یدا ئه‌م پوونکردنه‌وه‌یشی فه‌رامۆش نه‌کردبوو:
ئومێده‌وارم ئه‌م قسا‌نه‌م به‌مانای په‌خنه‌ و په‌لپ گرتن یاخوود یاخی

بوون لئك نه ده‌يته‌وه، چونكه به‌هه‌موو دلسؤزيه‌كمه‌وه نه‌وه ده‌لئيم و تاكه ئامانج و مه‌به‌ستيشم نه‌وه‌يه كه حه‌قيقه‌ت بناسم. هه‌روه‌ها ده‌مه‌وي بلييم:

تكا ده‌كه‌م واي لئك نه‌ده‌يته‌وه كه نه‌م پرسيارانه تاييه‌تن به‌كچه لاويكه‌وه كه فه‌لسه‌فه‌ي خويندوه، چونكه تاييبي نه‌وه‌م كردوه كه نه‌م پرسيار و كي‌شه‌و گرفتانه سه‌ر و دلي زوريك له‌و لاوانه‌يشي گرتوه كه من قسم له‌گه‌ل كردوون، به‌لام نه‌وان زور لئي ورد نابنه‌وه‌و راناميئن، بوي دواتر هيچ بايه‌خ و تاسه‌يه‌كيان ناميني...

شتيكي تريش هه‌يه ده‌مه‌وي داني پيا نيم: به‌شيك له‌و پرسيارانه‌ي كه ئاراسته‌ي توم كردوون، پيشتر له‌لايه‌ن هه‌ندي له‌ دوست و هاوپيكانمه‌وه ئاراسته‌م كراون، پاشتر هه‌ستم به‌وه كرد كه له‌و پرسيارانه‌ياندا مه‌به‌ستيكيان هه‌يه، به‌هه‌ر حال من ده‌مه‌وي وه‌لامي پرسياره‌كانم بزانم... له‌ كوتايي نامه‌كه‌يشدا باسي كردوه كه له‌ قوتابخانه‌يه‌كي نمونه‌بيدا وانه ده‌لئته‌وه‌و ده‌لي: (نامه‌كه‌ي ئيوه‌م بۆ هاوه‌له‌ ماموستاكانيشم خوينده‌وه... نازانم باشم كردوه يان نا؟)

كه نامه‌كه‌ي نه‌وم پيگه‌يشت من خوم ئاماده‌ كردبوو تا نامه‌ي دووه‌مي بۆ بنووسم. چونكه بپيارم دابوو كه بابته‌ي (حه‌قيقه‌ت) له‌گه‌لدا بخمه‌ به‌ر باسو خواس، به‌لام وا پووبه‌پوي پرسياركي نوئ ده‌مه‌وه... نه‌ختيك دودل بووم... ئه‌ري به‌و جوړه‌ي كه پيشتر

پريارم دا بوو و پلانم بڼو دانابوو نامه که بنووسم؟ ياخود بايه خ بهم
پرسياړه تازه يه ي له يلا بدهم و پيشي بخه م؟ دوايي پريارم دا که
وه لامي نه م پرسياړه ي دوا بخه م که په يوه ندي به دادگري
خوداييه وه هه يه ..

نامه ي دووهم به م جوړه بڼو نووسي:

– نه ي (له يلا) ي عودالي حه قيقه ت:

پيش هه موو شتيك ده مه وي بلنم: به هوي پرسياړه كانته وه هيچ
گومان و ختوره يه كي خراپ به رامبر به تو به بيردا نه هاتووه. چونكه
من هه رگيز دلگران نابم به وه ي که تو نه و پرسياړانه ده كه ي، به لكو
دلگراني نه وه م که نه و پرسياړانه ت له دلي خوځتا په نگ داوون. قه يدي
نييه که نامه كه ي منت بڼو هاوه له كانپشت خوځندو ته وه.

وهك پيشتر به لني م پي دابوي که نه م نامه يه سه باره ت به
حه قيقه ت ده بي. خو نه گه ر پيوستي كرد نه و نامه ي داهاتوويش
هر له سر هه مان ته وهر ده پوين.

ده مه وي پيش هه موو شتيك بلنم: هر كه سي که عودالي
حه قيقه ت بيت و به دوايدا بگه پي له پاستيدا به دواي وه لامي نه م
پرسياړانه دا ده گه پي:

نايا نه م بوونه وهره بي خاوه نه؟ نه گه ر وانييه نه ي كي
خاوه نيه تي؟ چون چوني ثيماني پي بهينين تاكو نه و ثيمانه مان
(پاسته قينه) بيت؟ نايا مړوځ بونيا ديكي به ره لالو بي كار هيه، هيچ

ئەرك يان كار يان بەرپرسىار ئىتھەكى لە ئەستۇدا نىيە ؟ يان ئاخۇ
 بوونە وەرئىكى وەھايە كە پابردووى نەبوو "عەدەم" و داھاتوويشى
 ھەر نەبوو "عەدەم" بىت ؟ ئەگەر وا نەبى ئەى كەواتە حەقىقەتى
 مەۋقە چىيە ؟ چۆن لىى بگەين و چۆنىش بىخەملەننن بۆ ئەوھى
 بەپاستى بىيىنە مەۋقەئىكى پاستەقىنە ؟ واتە ئەركى ئىمە چىيە تا
 لەسەرى بدوئىن ياخود بىرى ئى بگەينەوھ ؟ ئەى كامانەن
 پىئوھەكانى گوزەران و ھاوسەرگىرمان تاكو بە گوئىرەى ئەو
 پىئوھرانە مافى پاست و شايستەى مەۋقايەتى بدەين ؟

چەمكەكانى سىكس و ئارەزوو چىن ؟ پاستىەكانى نۆرىنەى و
 مەينەى چىن ؟ دەبى تا چ پلەيەك بايەخ بە سىكس و ئارەزوو بدەين
 تاكو تەواو واقىعى و پاستەقىنە بىن ؟

ئەى حەقىقەتى خۆشەويستى و ترس چىيە ؟ چۆن خۆشەويستى
 بگەين ؟ كىمان خۆش بوئىت ؟ چۆن بترسىن و لەكى بترسىن ؟ ئەم
 ھەست و نەستانە چۆن چۆنى بۆ مەبەست و ئامانجى پاستەقىنەى
 خۇيان بەكاربەئىنرئىن ؟

ئەى كاكلەو حەقىقەتى داخۇرپان و ئومئد و سۆز و مېھرو
 دلۇفانى و ھەست و نەستەكانى تر چىيە ؟ دەبى چ كائى بگەين تاكو
 ئەم ھەستانە لە ئامانج و مەبەستە پاستەكەى خۇياندا بەكار
 بېئىنرئىن ؟

لەيلا ! ئەگەر تۆ بەدوای حەقىقەتدا بگەپئىت ئەوا بەم جۆرە
 وەلامى ئەم پىرسىارانە و وەلامى پىرسىارى تىرش دەست دەكەون و

هه موو دل و ژیری و هه ست و نهسته کانیشت و بگره هه موو
پهفتاره کانیشت له سهر پۆشنایی ئه و حهقیقه ته پێک دهخهیت.

دهبێ چاک بزانی که هه ر گه پان و تووژینه وهیه ک سه بارهت به
حهقیقهت ئه گه ر له ژیا نی کرداریدا پهنگ نه داته وه ئه و ته نه ا خۆ
خه له تاندنه. کاری ئه و جووره که سانه هه روه ک کاری ئه وانه دهبێ که
خۆیان خه ریک ده که ن به هه له پێنایی مه ته ل و دلی خۆیا نی پێ خۆش
ده که ن.

ئه گه ر بینیت له سهر ئه و پرسیارانه ی پێشوو ت ژماره یه ک وه لام
هه بوون، ئه و بزانه که ته نیا وه لامێک له و وه لامانه راسته و ئه وانی تر
هه لهن.

که واته چۆن پێگه بگرینه به ر بۆ گه یشتن به و حهقیقه ته که
ناکو پێ و ناژمێردی.

پێش وه لامدانه وه ی ئه و پرسیاره ده مه وێ بچمه سه ر ئه و
هوکارانه ی که ده بنه کو سپی سه ر پێگای گه یشتن به حهقیقه ت:

هوکاری په که م: بریتییه له قه ناعه تی تا که که سی وه وه و
هه وه سی ده روون و که مه ترخه می خۆیی و ژیا نی تایبه تی هه ر
که سیێک... ئه گه ر چی جه سه ته خزمه تکاره و پۆح له مه قامی حاکم
دایه، که چی ئه وانه ی پۆحی خۆیان کردوه ته خزمه تکاری جه سه تیا ن
و پێیا ن وایه که تا که مه به سته هاتنی مرۆف بۆ دنیا هه ر ئه وه یه

ئارەزوو و ھەوەسە جەستەییەکانی خۆی مسۆگەرۆتێر بکات... بۆ
ئەو جۆرە کەسانە زۆر سەختە کە بگەنە حەقیقەت.

ھۆکاری دووھەم: بریتی یە لە ژیاڵی خێزانی... پێکھێنانی خێزان و
بەردەوام بوونی وەچەو نەوہ، ئەمەش یەکیکە لە یاساکانی ژیاڵ و
یەکیکە لە دیوہکانی تاقی کردنەوہ لەم ژیاڵە دنیادا. جا ھەرکەس
لەم حەقیقەتە بێ ئاگابێت و ھاوسەرگیری بکاتە گەرنگترین ئامانج و
مەبەستی خۆی، ھەموو پەنج و ھێزێکی بازووی خۆی ماندوو بکات
بۆ دەستەبەرکردنی گوزەرانی بۆ ئەندامانی خێزانەکە ی یاخود کەپنی
پیداویستی و جوانیەکانی مالت. ئەو جۆرە کەسانە لە رێبازی گەیشتن
بە حەقیقەتدا دووچاری سەختی و دژوارییەکی زۆر دەبن.

ھۆکاری سێھەم: بریتی یە لە ژیاڵی کۆمەلایەتی. لەنامە ی
پیشوودا لەسەر ئەم بابەتە شتێکم نووسیوو... دەمەوی لێرەدا
شتێکی بۆ زیاد بکەم و بڵێم:

دەبێ چاک بزانی کە لەم ژیاڵە دنیادا ھەرچی سامان و
پلەوپایە و دیاردەکانی دەسلالت و مەقام ھەبە ھەموویان لەلایەکەوہ
خەلات و دیاری و چاکەن، لەلایەکی تریشەوہ تاقی کردنەوہ و
ئەزمون... تادوینێ بوو کە سانیک ھەبوون ئەو پۆلانەیان بینی و
تاقی کرانەوہ، ئایا ئەرکەکانی خۆیان ئەنجام داوہ یان نا؟ وا ئیستا
ئیمەش ھاتوینەتە سەر شانۆی ژیاڵ و نۆرە ی ئیمە یە. جا ئەگەر مۆف
ئەم پرس و باسە بەو جۆرە ھەلنەسەنگێت، بۆ نمونە ئەگەر
دەولە مەندیی بە مەبەستی پاستەقینە ی ژیاڵ و دانستی بوون و

به ديهاتنى دنيا دابنئ، ئهوا زور سهخت و دژواره كه بگات به
حه قيقهت.

ئەم بابەتە لایە نیکى گرنكى ههیه و دەمهوی پوونی بکه مه وه:
گه یشتن به حه قيقهت شتیكه و ژیان به گوێره ی حه قيقهت شتیکی
تره، له ناو کۆمه لگه ی ئیمه دا گرویه كه هه ن بنه ماو بیرو هزریان له سه ر
بناغه ی پاستی و حه قيقهت دامه زراوه، كه چی ئه و حه قيقهت ه له
په فتار و هه لئس و كه وتیاندا په نگی نه داته وه، کاتی كه سانی داماویش
سه یری ئه وانه ده كه ن ده لئین:

- تۆ بلئی ئه مجۆره كه سانه هیه حه قيقهت یان پئی بی؟

یان

- تۆ بلئی پئی و پیبازی ئەم كه سانه پێگه یه کی پاست و دروست
بی؟!

له پاستیدا ئەم قسه و قسه لۆكانه خالین له حه قيقهت... چونكه
حه قيقهت چ له دهستی ئەم یان ئه ودا بیته هه ر حه قيقهت ه. به لام كه م
و كوپى و كه مته رخه می ئەم كه س یان ئه و كه س پرس و باسیکی
تره و به جیا هه لده سه نگینرئ، چونكه هه رگیز په وایه نییه تیکه ل
بکرین.

له م کۆمه لگایانه ی كه ئیمه ی تیدا ده ژین، زۆربه ی خه لك مادده و
قازانچ و سیاست پیش هه موو شتیکی تر ده خه ن... په وشتی به رز
و ئاكارى جوانیش له دواوه داده نئین... ئەم په وشه زه هراویه زور

به خراب ده شکسته وه و کاریگه ری خراب له سه ر زۆربه ی هه لك
داده نیت... بیگومان عه قل نایبێ که سهیری نه خوشه کان بکهین و
بیانکهین به بیانوی دوزایه تی کردنی چاره سه رو چاکبونه وه.

جا نه وانه ی که له م گۆشه یه وه ته ماشای نه و پرسه ناکه ن، کاته
زێڕینه که یان به قسه و قسه لۆک و پاگه نده و قاوی پی سه روبه ره وه
له کيس ده دن. نه وانه حالیان وه ک حالی بازرگانیکی شیته که
ده سه بردار ی بازرگانیه که ی خۆی ده بی و خۆی ده سه پره ده کات و
ده پوات مشووری زیانه کانی که سانی تر ده خوات. بیگومان نه وانه
پاشه پۆزیان دۆپانی ئاشکرایه.

هه ر که سه ټکیش بتوانی نه م سی کۆسه په : (کۆسه پی خودی خۆی،
کۆسه پی خیزان، کۆسه پی کۆمه لگا) تیپه رپینی، نه و ده توانی
فراوانترین بازنه ی ده وری خۆیشی که گه ردوونه زۆر به پاستی و
دروستی بخه ملینیت و له ناو ده ریای سروشتدا نوقم نه بیت.

نه م جیهانه ی که له بهر چاومانه پی ده لێن: په پاوی بوونه وه ر،
په پاویکه که هه موو لاپه ره و هه موو دێرکی پراو پرپه تی له واتا...
مرۆڤ بۆ خۆی ته نیا وشه یه که له و په پاوه دا... به لام وشه یه کی ژیر و
هه ستدار و بیریاره ... وشه یه که چه نده ها سیفه تی زۆری وه ک زانست
و زیست و گوێ و چاوی پی خه لات کراوه که پێیانه وه بتوانیت خۆی
و وشه کانی تریش بخوینیته وه هه رکه سه و به گوێره ی توانا و
لیوه شاوه یی سنورداری خۆی... مرۆڤ وشه یه کی زه حمه تکیش و

پەنجەدەرە و دەتوانى ئە پەپاوى بوونەوەر پابمىنى و ھەولئى
دۆزىنەوہى نەپتەنەکانى بدات.

جا ئەگەر ئەو وشە پەپى خۆشە ھەقىقەتى دەست بکەوئى، ئەو
دەبى سەرەتا لەوہ تئ بگات کە خۆى (وشە)یەکەو (نووسراو)ە،
تاكو بتوانى لەسەر ئەم بنەماو تیگەیشتنە ھەموو نووسراوہکانى
تریش ھەلسەنگىنئىت بئ ئەوہى لە نئو جەنجالى دپەرە نووسراوہکانى
ترى پەپاوەکەدا ون ببئت و سەرى لئ بشئوئت. دەبى چاک بزانئ کە
سەرچاوەى زانستەکەى دیارى و خەلاتى تەرەفى زانایەکە، دانایى و
ژیریەکەى لە لایەن دانایەکەوہ و تواناکەشى لە لایەن خاوەن
توانایەکى پەھاوہ پێشکەش کراوہ، ھەر کەسێکیش نەگاتە ئەم
تیگەیشتنە ئەو لە ژیر مەینەت و گرفت و ناسۆرەکانى ژياندا
دەھارپئت و دەبیتە نئچىرى چنگى شپىزەبى و دلەپاوکئ.

لەيلا! بەمجۆرە تۆ بانگەپشت کراوى تاكو ئەم پەردە و
ئاستەنگانە تپەپئىت، من دلنایام ئەگەر وىستى خۆت بەکاربھئنى
سەرکەوتوو دەبى، چاویک بگێرە بەدەورى خۆتدا، ئەوہ تا
پاستیەکان چواردەورىان داوین، وانیبە؟ بەلام ببینى ئەم پاستیانە
پئوىستى بە کەمێک ماندوو بوون ھەيە..

باش بێر بکەرەوہ! .. بوون (وجود)ى بوونەوہران بەدەورماندا
پاستى و ھەقىقەتە، بۆیە نابینن کەسئ گومانى لەوہ ھەبئ یان

موناڤه شه‌ی له‌سه‌ر بکات. چونکه که‌س موناڤه شه‌ی بوونی خۆر یان مانگ یان زه‌مین یان مړوؤ ناکات.

که‌واته بوونی شته‌کان پاستی یه‌و حاشا هه‌لناگرئ. پاستیه‌کی تریش هه‌یه که هه‌روه‌ک ئه‌م به‌ه‌یز و به‌لگه نه‌ویسته‌و هیچی له‌و که‌متر نییه که بریتیه له‌وه‌ی: هیچ له‌و بوونه‌وه‌رانه خۆیان خۆیان دروست نه‌کردوه‌و نه‌ه‌یناوه‌ته بوونه‌وه‌.

خۆ مزگه‌وتی جوان و پازاوه‌ی (سلیمانیه)^۱ ت له‌پیش چاوه‌ و ده‌بیینی... که‌س نییه نوکولئ بوونی بکات... که‌سیش ناویرئ و ناتوانئ پاگه‌نده‌ی ئه‌وه بکات که ئه‌و مزگه‌وته به‌بئ ته‌لارساز دروست کراوه.. خۆ ئه‌گه‌ر مندالئیکی سئ سالان بیبیینی یه‌کسه‌ر له‌ باوکی ده‌پرسی: بابه‌گیان کئ ئه‌م مزگه‌وته‌ی دروست کردوه‌؟

خۆ ئه‌گه‌ر ئه‌و دوو پاستیه بخه‌ینه ته‌نیشته یه‌کتر ئه‌وا ده‌زانین و تیده‌گه‌ین که به‌رودوای بوونه‌وه‌ران له‌لایه‌ن یه‌ک به‌دیهنه‌ر و ئه‌فرینه‌وه به‌دیها‌توون. هه‌موو بوونه‌وه‌رێک شیوه‌یه‌کی دیاری کراوی هه‌یه.. ئه‌مه‌ش دیسان حه‌قیقه‌تیکی تره‌. ئه‌و شیوه‌و دیمه‌نه‌ش گونجاوترین سیمایه‌ بۆ ئه‌و بوونه‌وه‌رانه... پڕ به‌ پێستی خۆیه‌تی، نه‌زیاده‌و نه‌که‌م... ده‌ست نه‌دراوه به‌ بالدار، بالیش نه‌دراوه به‌مه‌پ، پئ نه‌دراوه به‌ مار و چرنوکیش نه‌دراوه به‌ماسی.

۱- مزگه‌وتی سوله‌یمانیه‌ شاکاریکی ته‌لارسازی زه‌مانی خه‌لافه‌تی عوسمانیه‌یه و له‌ شاری ئه‌سته‌مبول له‌لایه‌ن بیناسازی به‌ناویانگ "سینان" وه‌ه‌ بێنا کراوه‌.

ئا ئىستا سەدان ھەزار ئاۋەلەمەي مۆڧ ھەن و لەناو پەحمى
 داىكىاندا شىكل و ۆيىنەي خۆيان وەردەگىرن... ئادەي ئاۋەلەمەي
 گياندارانىش بخەرە سەر ئەو ژمارەيە. ھەر بەو ە واز مەھىنە و
 ھەرچى ھىلكە ھەيە وەك (پەحم) ھە ژماريان بىكە و ژمارەي ھەموو
 جوجكە و زەرنە قوتەكان كە لەناو ئەو ھىلكانەدا ھەلدىن، بەيىنە
 بەرچاۋى خۆت.. ھەر ھەموو ئەو ئاۋەلەمانە وەك تابلۆيەكن
 لە بەردەم نەخشە ساز و ۆيىنە كۆشيكدا دانراون و ھىچ لەبارەي خۆيان
 و سىماو ديمەنى خۆيانەو نازانن... ھەموو ئەو مادە و كەرەسانەي
 كە لە بونىادى ئەو ئاۋەلەمەو لەكاتى ۆيىنە سازىە كەيدا بەكارھاتوون
 ھىچ ھەست و نەستىكيان نىيە وەك چۆن مەرەكەبى قەلەم ھىچ
 ھەستىكى نىيە... ھەموو داىكان ھىچ شتى نازانن لەبارەي ئەو ەي لە
 پەحمياندايە ھەر وەك چۆن تويكلى ھىلكەيش ھىچ لەبارەي ناواخنى
 خۆيەو نازانن..

ھەمان شت سەبارەت بە داىە زەمىنىش بلى، بەچاۋى بىر و
 ئەندىشەو ەپوانە ئەو تۆوانەي كە لە ژماردن و ئامار ناىەن و لەناو
 پەحمى زەمىندا چەكەرە دەكەن و دەپۆن.

ئەگەر توانىت لە كردارى بەخشىنى ۆيىنەكەو ەبگوازيەو، واتە لە
 كردارى ۆيىنەگرتنەكەو ەبۆ "ۆيىنەگرەكە"، ئەو كاتە دەگەيتە
 حەقىقەتەكە، بەلام ئەگەر ھەر بە سەرسوپمانەو ەخەرىكى
 سەيىركردنى پەنگەكانى سەر تابلۆي ۆيىنەكە بوويت و نكۆلىت لە

وینە کیشە که کردو فەرامۆشت کرد، ئەوکاتە دادەبەزیتە ئاستی مندالێکی ساوا که عەقڵی بە هیچ شتێک ناشکێ.

با لە سەر هەمان تەرزێ پامان و بیرکردنەوە بەردەوام بین... خۆ دیاردە ی (بینین) پاستیە که و گومان هە ئاگرێ، بە لام پاستیە کی تریش هە یە هە روک ئە و بە لگەنە ویستە که بریتیە لە وە ی: هیچ زیندە وەرێکی بینەر نییە که بە حەز و ئارەزووی خۆی بوویتە خاوەنی سیفەتی بینین... ئە و کە سە ی که سەر لە پزیشکی چار دەدات بۆ پشکنینی چاوی، زۆر جیاواز نییە لە و کە سە ی که بۆ نمونە دە پوات بۆ لای وە ستای ئامیژی نووسین... ئە وە تا هەردووکیان ئارەزووی چاکردنە وە ی ئامیژێک دە کەن که دروستکراوی دەستی خۆیان نییە..

کاتیکیش بە م شیوە یە لە (بینین) تێدە گەیت، ئیتر دە رک بە وە دە کەیت که زاتیکی هە یە که بە هە ی چا و بینینی خە لاتی زیندە وەرەن کردووە.

خۆ دە توانین هە مان هە لسه نگاندن سە بارەت بە سیفەتە کانی تری وە ک بە خشیینی سیفەتی ژیان و قسە کردن و بیستن و رزق و پۆزی و... تاد بکەین.

ئایەتی ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ (الانبیاء: ۳۵) ئاماژە بە حەقیقەتیکی تر دە کات... ئە و حەقیقەتە ش تۆ سقالتیک بوونی ئیمان و نە بوونی ئیمان بە و پرسە ناگۆی.

له ئايەتیکى تریشدا خوائ گه وره ده فەرموی: ﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ الإنسان: ۲، جا هەروەك بە دیهێنانى مەژۆ لە دڵۆپە ئاوێك پاستیەکی نەگۆرە، هەر بەو جۆرەش تاقى كردنەوێ مەژۆ لە م دنیا یەدا حەقیقەتییكى ترە.

ئێمە هەموومان بەدرێژایی ژیا نمان لە ئەزموون و تاقیكردنەویداين... جا ئایا دەتوانین هەرچی سەرما یەیهك كە هەمانە وەك بیستن و بینین و تواناكانى تر لە جێگەى پاست و دروستى خوێاندا بەكار بهێنین یان نا؟

بە هاتنى وادهى مردنیشمان یەكسەر پەرەى تاقیكردنەوەكە لە ژێر دەستماندا دەردێنن... كات تەواو بوو بواری نووسینییهك وشە نەماوه.

هەروەك لەو ساتە وەختەدا پیمان بلین: "خۆ ئێوه چاوى خۆتان بەكارهێناو ئه‌وه‌ی بینیتان چ هه‌ڵاڵ بێت یان هه‌رام بینیتان.. ئێستا ئه‌وه‌نده به‌سه، چونكه ئێتر بپرای بپڕ ناتوانن تاقه تروسكاییه‌كى پووناكى ببینن... و زه‌و توانای بینین كۆتایی هات."

"ئێوه چ به‌ پێگه‌یه‌كى پاست بێت یان هه‌له‌ عه‌قلی خۆتان به‌كارهێنا... ئێستا كه ئه‌وه‌نده به‌سه... چیت له‌مه‌ودوا ناتوانن له‌یه‌ك پرس و بابە تیشدا بپڕ بکه‌نه‌وه."

"له دلتاندا بېرواتان به چه ندین شت هه بوو چ راست بن یان
 ناراست... ئیستا که نه و نه ده به سه... ئیتر له مه ولا ناتوان هیچ
 هه لسه نگاندن و په سه ندر دنیك بکه ن..."

"....."

"....."

خو نه گه ر باش له نایه ته که ی پېشو و ورد بیت ه وه ده بی نی
 نافه رمووی: ﴿كُلُّ نَفْسٍ تَمُوتُ﴾ واته گشت که سی ده مرئ. به لکو
 فه رمووی ته: ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ که واته ئاماژه بو بوونی چه ندان
 سفره و خوان ده کات له بهر ده مماندا..

(خو ئیوه له سکی دایکتاندا نو مانگ مانه وه و خورا کتان
 ده خواردو گه شه تان ده کرد، دوا ی نه و مانه وه یه تامی له دایک بوون
 و هاتنه دنیا یشتان چه شت، له م دنیا یه شدا ته مه نیکتان به سه ر برد و
 تامی ژیا نتان نوش کرد، ئیستاش وا نوره ی نه وه هاتو وه که تامی
 مه رگ بچيژن، ژیا نی گور یشتان له پېشه، پاش نه ویش کاتی حه شر
 و، حیساب دیت).

پاشان، نه ی نه وه نییه نایه ته که با سی تاقی کردنه وه ی مروژ
 ده کات ئاماژه بو هه مان حه قیقه ت ده کات؟

به ته و او بوونی تاقی کردنه وه هه موو شتیك کۆتایی نایه ت...
 به پېچه وانه وه زور شت دوا ی تاقی کردنه وه ده ست پی ده کات...
 قازانچ و بردنه وه یان زیان و دواړاندن... به خته وهری یان

به دبه ختی... دهوله مهندي و گوشادی یان هه ژاری و ته نگانه،
هه مویان دواي تاقیکردنه وهن.

ئایه تیکی تره هیه و باس له وه دهکات که مرۆڤ هه رچه نده له
دلۆپه ئاوێک خولقی نراوه که چی له ئاست ئه و به خششه دا سپله و
به دنمه که: ﴿خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ﴾ النحل: ٤،
هه ر ده لێی ئه و ئایه ته دلێ مرۆڤ ده دوینیت و پیتی ده لیت:

له نێوان ملیۆنان تۆدا تۆ هه لێژێردراوی، که بێگومان لوتف و
چاکه یه کی ئیجگار مه زنه... وا بووێته پالتیوراو تاببیته مرۆڤ، تۆوه
هاوپیکانی ترت فپێ درانه دهره وهی پهحم به دهردی ئه و تۆوانه ی
که گلیان دهست ناکه وی بۆ شین بوون.. ئه وان پۆشتن و تۆ
مایته وه.. ئه وکاته نه لیو، نه زمان نه میشتک هه چیانته نه بوو... هه ر
ئه و زاته شاباشی کردی به خه لاتی قسه کردن.. هه ر ئه ویش هیز و
ئیراده و بیرکردنه وهی پێ به خشیت... ئاخۆ ئیستا خه لاته کانی ئه و
به کارده هینی له نافه رمانی ئه ودا؟!)

له وانه یه ئه م پرسیاره شت به خه یالدا بیت:
بۆچی ئه م دهرفته به مرۆڤ درا؟ بۆچی له و کاته دا که مرۆڤ
نافه رمانی خوا دهکات، خوایش سوک و پسوای ناکات و له ناوی
نابات؟

وه لاهمه که ی له ئایه ته که ی پێشودا هه یه: ﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ
نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ...﴾ الإنسان: ٢، چونکه له ماوه ی ئه نجامدانی

تاقیکردنه وه که دا که س دهست وهرناداته پرهوشی تاقیکردنه وه که وه،
 جا نه گهر وه لاهه کانی نه و که سهی تاقی ده کریته وه هه موویان هه له
 بوون، نه واهه رکات به هه له که ی خوی ده زانیته ده توانی به ته و به و
 په شیمان بوونه وه هه موو وه لاهه هه له کانی پیشووی بسپریته وه،
 که واته لیږدها هیچ مه ترسیه ک نییه له سه ره نه وه ی که کاتی پتویست
 به دهسته وه نه بیته بۆ وه لاهه ده وه ی راست و دروست).

هیوای به هره یه کی فراوانی په ی بردن به حه قیقه ته بۆ ده خوازم،
 به م ئومیده نامه که شم کوتایی پی دینم... و السلام.

مانگیک تیپه پی به سه ره دوا نامه دا که بۆ (له یلا) م ناردبوو. کاتی
 سه ردانی کتیبخانه ی براده ره که مم کرد زانیم که نامه یه کم له لایه ن
 (له یلا) وه بۆ هاتوو.

له و نامه یه دا له یلایه کی تری ته واهه جیاواز بوو له وه ی
 پیشوو... ههستی دوو دلی و نا ئارامی جیگه ی خویان چۆل کردبوو بۆ
 وره و هه ماسه ت، له دیڤه کانی نامه که یه وه پۆحیکی دلیر و شیرانه م
 به دی کرد که هیچ نه یگریته خو... پۆحیک که به گه شیبینه وه به دوا ی
 حه قیقه تدا ده گه را.

له نامه که یه وه ده رده که وت که له یلا له و ماوه یه ی پیشوودا
 ژماره یه کی زۆر کتیبی خویندۆ ته وه... پرسته کانی زیاتر به برشت و
 مانادار بوون، له کوتایی نامه که یدا ده یوت:

زۆربەي گەتوگۇ و قەسەكانم لەگەڵ كچە لاوھەكاندايە، بەتاييەت ژنە مامۇستاكەن. من پېم لە فەلسەفەي جۇراوجۆر دەكەوئ دەربارەي ژيان، دەگەم بە تىگەيشتنىكى ژنانەيش بۇ بابەتەكان... ئەگەر چى ھەولەيش دەدەم ھەندى شتبان تى بگەيەنم، كەچى زۆرجار واھەست دەكەم كە زانيارىەكانم كەم و كوپن و بەس نين.

تا رادەيەك ئەوھى لە نامەكانى تۆرە تىگەيشتبم لەناو ئەو ھەموو پاو بۆچوونانەدا تەنيا پايەكى فەلسەفەي پاست و دروست ھەيە، ئەويش بېيارى پەرەردگارمانە كە ئىمەي بە (مى) دروست كردوھو ژيانى خەلات كردووين.

من لە ناخى رۆح و لاشەمەوھ بېوام بەوھ ھەيە، بەلام ناتوانم قەناعت بە كچانى تر بگەم. ھۆكارى ئەمەش دەگەپتەوھ بۇ ئەوھى كە ئىمەي گرۆي ژنان وا دەردەكەوئ لە پياوان كەمتر ئارام دەگرين بۇ گوڭگرتن لە ئامۇزگارەكانى كەسانى تر. ھەرچۆن بى و ھۆكار ھەرچى بىت ئەوا ئەنجامەكەي ھەر خۆيەتى و ناگوپى.

تكات لى دەكەم لەم بارەيەوھ نامەيەكم بۇ بنىرى.

پاش چەند گوزارشىكى پىزو سلاو كۆتايى بەنامەكە ھىنابوو...

ھىچ پەلەم نەكرد لە نووسىنى نامەدا بۇ لەيلا، خۇ بينىم كە چەندە عەودال و جىددى و شىلگىرە لەسەر پىيازى گەپان بەدواي حەقىقەتدا، بۆيە وام بەباش زانى كە لىي گەپىم زياتر بخوڭىنيتەوھ و زياتر لەناو كىتب و سەرچاوەكاندا قوول بىيتەوھ.

پاش تئپه پرنی زیاتر له مانگیک ئەم نامە یە خوارە وەم بۆ
نووسی:

بۆ له یلای عەودالی حەقیقەت:

یەكەمین جار كە نامەكەت لە كتیبخانه كەدا بەجئ هیشت
پرسیاریکی سەبارەت بە ئافرەتان تیدا بوو كە باسی لە یەكسانی ژن
و پیاو دەكرد. كەچی لەم نامە یە ئەمجارە تدا دەبینم ئەو بابەتە
نە وروژاندوو، ئەو سەرنجی پاكیشتام، كەواتە ململانی وروژاوە كە ی
پرسیاری: (ئایا ژن یەكسانە بە پیاو یان نا؟) فریشت داوە تە
دەرەوێ با یەخی خۆتەو... لە پرسیاریکی تریشدا جیگە ی ئەو ی
گرتوو تەو و وتوتە: من چی بە ژنان بگە یەم و پێیان پابگە یەم؟
چۆن بتوانم سوودیان پێ بگە یەم؟ (واتە تۆ حەزت لە شتیکی بە
سوود و بەكە لكە. بۆ یە منیش پیرۆزیایت لی دەكەم.

نامە وئێ وا تئبگە ی كە من وەلامی بابەتی یەكسانیەكە فەرمانۆش
دەكەم، بەلكو تەنیا نەختی دوا ی دەخەم.

له یلا! بپوانه، له م گەردوون و بوونه وەرەدا هەموو ئان و ساتیک
بئ وەستان چەندین جموجول و کارو چالاکی بئشومار ئەنجام
دەدرێن، خۆر لە چەندین چین و توێژ پێکھاتوو، هەموو چینیکی
جوولە و خێرایییەکی جیاوازی هە یە، ئەو ئەستێرانی بە دەوری خۆردا
دەخولێنەو، هەموو کۆمەلەی خۆر، بە جارێک جولە یەکی تریان هە یە
و پوو لە ئاراستە و ئامانجیکی دیاریکراو دەکات. خۆ مەجە پڕە ی

(پښتگای کاکښان) که کڙمه لای خوریش به شیکه لهو، نه ویش
دیسان له جولہ و چالاکیه کی تری جی اواز دایه. هرچی له
گردونه دا هیه و پوو ددهات په یوه ندی به نیمه وه هیه.

بیر له گوی زه مینی خومان بکهره وه که به دهوری خوی و
به دهوری خوردا ده خولیته وه، هر جوریک له جولہ کانی خیراییه کی
جی اوازیان هیه، نه مرقه کلؤلے یش که نه گهر به خیراییه کی کتوپر
توتومبیلک به لای راست و چه پدا بیخولیتته وه به کسر سهری گیر
ده بیت و ده پشیتته وه... نه مرقه که به نارامی و ناسوده یی و
نه ترسی و بیخه میه وه له سهر نه زهویه ده زی که به خیراییه کی زور
دو جولہ ی جی اواز ده خولیتته وه بی نه وه ی هیچ هراسان بیت.

بوچی؟

بیگومان بق نه وه نییه که پابویرئ و هر به هستی و غافلئ
بمیتته وه و نکولئ نه و به خششانه بکات که خه لاتی کراون.. نه م
کاروچالاکیه ی بونه و هر له خودی جه سته ی مرقیش دا
ده رده که ون: نه و تا دل هه میسه کار ده کات، خوین به بی وستان و
پسان به له شدا ده سوریتته وه.. به رده وام خانه کانی له ش ده گورین..
هه مو نه م کاروچالاکیه به رده وام پوو ددهن بی نه وه ی مرقه
تووشی هیچ هراسانی یان نازاریک بیت.

بوچی؟

بیگومان بق نه وه نییه که مرقه بی ناگا له پوداوه کان بزئ.

ئەم كىردارو چالاكيانە كە لە بوونەووەرو جەستەدا بەبى پسان
 ئەنجام دەدرين و لەناو رۆحدا لە شىۋەى پامان و بىركردنەوەى
 ھەميشەبيدا پەنگ دەداتەوە. مەژۆ بەردەوام لە بىركردنەوەدايە...
 تەنانت لەخەویشدا بىرى كار دەكات و ناوەستى، كەواتە مەسەلەكە
 لە لايەن و پەويەك لە پەويەكانى بىركردنەوەدا كۆ دەبيتەوە.

خۆر بەردەوام وزە بەرھەم دەھيئيىت بۆ ئەوەى مەژۆ بىر
 بكاتەوە. دنياش بەردەوام دەسووپيتەوە بۆ ئەوەى مەژۆ بىر
 بكاتەوە.

بەچى بىر بكاتەوە؟

بيگومان بەگەدە يان بەھەوەس بىر ناكاتەوە.

بەوانە ئەم فەرمايشتە شىرىنەى حەزەت ﷺ چەندە پەند و
 ئامۆزگارى جوانى لەخۆ گرتووە كە دەفرموى: (النَّاسُ نِيَامٌ فَلِإِذَا
 مَاتُوا إِنْتَبَهُوا). واتە: (خەلك خەوتوون، ھەركاتى مردن ئەوسا بىدار
 دەبنەوە..). بەلام لەيلا خان! گرنگ ئەوەى ئىمە پيش مردن بىدار
 ببينەوە.

ئەم فەرمودەى پىغەمبەرىش ﷺ (مُوتُوا قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا) واتە:
 بمرن بەر لەوەى بمرن، ئاماژە بۆ ھەمان مانا و مەبەست دەكات.

لێرەدا پىم خۆشە يادەوەرەكى خۆمت بۆ بگىرەوە ئەگەر چى
 چەند سالتىكى بەسەردا تىپەريو، بەلام نەمتوانيوە لەبىرم بچىتەوە:

گۆرپستانىڭ ھەبوو.. بەرپىرسان بېرىياندا بەمەبەستى فراوان
 كىردىنى شار لەو شوپتە لايىبەن و بېگويىزەنەو، ئەگەر چى ئەو شارە
 خامۇشە ھىماي پەند وەرگرتن و بېداربوونەو ھەبوو، ئاگادارىيەكەيان
 بلاوكردەو ھەبوو نووسرا ھەبوو: ئەم گۆرپستانە لەم جىگەدا لەبەرورى
 ئەو ھەندەدا لادەبرىت، كى ئارەزووى گواستەنەو ھەبوو مردوۋەكەيانى
 دەكات بۇ گۆرپستانىكى تر، با پېش ئەو بەروارە ئەنجامى بدات..)

ھىچ كەس گويى بەو ئاگادارىيە نەدا، چونكە مردوۋەكان چەند
 سالىك ھەبوو لە گۆرپستانە تازەكەدا ئەسپەردە دەكران، مردوۋەكەيانى
 ئەم گۆرپستانە پېش چەندىن سالى ئەو ئىژرابوون بۆيە كەسيان
 خزمىكى وای نەبوو..

پۇڭى ديارىكراو ھات. بلدۆزەرەكان ھاتن و ئەو شارە خامۇشەيان
 سەرەونخون كىردەو... ھىچ لاشەيەك ديار نەبوو، بەلكو تەنيا
 ئىسك و پرووسك بوون، ھەندىكەيان پوايوون و ھەندىكەيان مابوون...
 بلدۆزەرەكان ئەو ھەموو ئىسك و پرووسكەيان كۆكردەو ھەبوو تىكەلىيان
 كىردن بەسەر يەكداو كىردىيانە گەلابەو ھەبوو گواستەنەو ھەبوو...

گەلابەكان بەدوای يەكدا پىزىبوو بوون و بارەكەيان ئىسك و
 پرووسكى مردوۋان ھەبوو... تەنانەت تا ئىستاش ئەو دىمەنە سەيرو
 سامناكە كارىگەرى لەسەرم ھەيە... ئىسك و پرووسكى مردوۋەكان كە
 لەناو ئەو گەلابانەدا بوون تا دويىنى دانىشتووان و خەلكى ئەم شارە
 بوون، لەناو ھەبوو دەولەمەند و، ھەزار ھەبوو، ئەوانەى تا دويىنى

له سەر سەر ووت و سامان و پله و پایه دوزمنايه تی و کيپرکي و
 ململانتيان ده کرد... هه موو نه وانه له ناو گه لابه کاندای ده ستیان له ملی
 به کتر کردوه و تیکه ل و پیکه ل بوون و پیکه وه شاره که به جي
 ده هیلن...

خو شهيداو نه وينداره کانیش هه ر به هه مانجورن... واجه ستیان
 بووه به خو ل و تیکه ل و پیکه ل بوون به سهریه کدا... وا ئه م شاره
 به جي ده هیلن که پرپرپیه تی له کوپوکچانی مه ست و بی ئاگا.
 فه رمایشتيك هه یه که من مانا که ی دینم که ده فه رموی: (بیر له
 مردن بکه نه وه که هه موو شیرینی و خوشیه کان تال ده کات) .. ئه م
 فه رمایشته ده بی چه نده فا کته ری بیداری و وریا بوونه وه بیته؟!

مرو ف هه رچی له ده ستی بیته ده یكات تامردنی له بیر بچیته وه،
 که چی خوشی بی و ترشی بی به مردوویی ده بیه ن بۆ گوپستان... وا
 سه رگه رم بووه و هه ر خه ریکی رابواردن و چیتو خوشیه رازاوه کانی
 ژیا نه، هه ر نه وه نده ی زانی کتوپر ده گلپیت و ده پوات بۆ ناو تاریکایی
 گوپ...

له یلا! داوات لی ده که م هه میشه نه وه ت له یاد بیته که
 بیرنه کردنه وه له شتیکی دیاری کراو و هه ولدان بۆ له بیر بردنه وه ی
 که لکی نییه و برینتيك تیمار ناکات و گرفتتيك چاره سه ر ناکات، چاو

١- ده قی فه رمووده که له په راوی (ریاض الصالحین ل ٤٢) دا به م جوړه یه: (اکثروا
 ذکّر هادِم اللّٰذات) یعنی: الموت رواه الترمذي وقال حدیث حسن ٢٣٠٨ ورواه ابن ماجه.

نوقاندنیش نابیتته هۆی شارندنه وهی پاستیه کان. ئەگەر قوتابی
تاقیکردنیه وه له بیر خۆی بیاتیه وه له وانیه دهرفه تیکی بۆ هه لکه وی
تا که میك پابویرئ، به لام چه ندین ئازار و خهفته تی زۆر و گرفتی
گه وه به دوا ی ئەم بی ئاگایی و له بیر بردنیه وه دا دین.

ئەو سه رمایه داره ی که سه رمایه که ی خۆی به بی مانا ته خشان و
په خشان ده کات، له وانیه تاما وه یه کی کورت نه ختی به خۆشی و
چیژده وه به سه ر بیات، به لام ئاکام و ئەنجامی ئەو پابواردنیه زۆر
سه خت و دژوار ده بیت.

من پیم وایه فه لسه فه ی: (پابواردنی هه نووکه یی) و (ئەو نانه
نانه ئیستا له خوانه) و (بیرنه کردنیه وه له دوا پۆژ و داهاتوو)
فه لسه فه یه که هیچ شایسه ته نییه به مروفتیک که پیز و شکۆی خۆی
پاگریت.

ئەوانه ی هه ول ده دهن مردنیان له بیر بچیتته وه من ئەیانچوینم به م
حاله ته ی خواره وه:

گریمان تۆ له ناو باخچه که تدا دانیشتیویت و پشوو ده ده ییت،
له و کاته دا میروویه ک به ته نیا خۆی ده بیننی، تۆش سۆزت بۆی
ده جوئی و به نیازی گه مه و یاریکردنیه وه په نجه ی ئۆ نزیک
ده خه یته وه، که چی میرووه که به گویره ی بپوای خۆی خیرا دور
ده که ویتته وه و هه لدیت، تۆیش به خۆشیه وه چاوت بپویه ته ئەو
پاکردنیه ی... میرووه که ده پوات و -بۆ نمونه- خۆی له پشت

پاکه ته شقارته په که وه ده شارپته وه، توش ملت درېژ ده که یت و له نژیکه وه چاودیږی ده که ی.. پاش که میځ میړویه کی تریش دیت و له میړوه که نژیک ده بیتته وه که واخه یال ده بات به هاوه له که ی ده لیت: پیښ که میځ پزگارم بوو له مه ترسیه کی مړینه، شتیکی زور زه به لاحم بینی له به رده ممدا و خیرا پام کرد و سوپاس بڼ خوا له و مه ترسیه پزگارم بوو!

هه لوښتی نیمه ش له فریشته ی مهرگ زور جیاواز نییه له و هه لوښته. له هرکوږ بین و پوو له هرکوږ بکه ین و هه ول بده ین له په نای هر شتیګدا خومان بشارینه وه و له هر کوږکی پابواردندا بین و هر شیواز و هوکارک به کار به ینین بڼ له بیر برندنه وه، نه واه دهره نجامه که ی هرگیز ناګوږی، فریشته ی مهرگ چاودیږیمان ده کات و چاوه پږی فهرمانی په روه ردگاری خویه تی تاګو گیانمان بکښی.

ناده ی کامیان نژیکتره له ژیری و لوژیکه وه: "پاکردن له مهرگ و له بیر برندنه وه" یا "قبولکردنی مهرگ و خوشویستنې و خو ناماده کردن بڼ نه وه ی گیانه کانمان به پاک و خاویښی به فریشته ی مهرگ بسپړین؟"

له نامه که تدا باست له وه کرد بوو که خه لک به دیدی جیاوازه وه سه یزی ژیان ده که ن.. بانه ختیګیش له باره ی نه م بابه ته وه بدوین: فهرموده په کی حه زره وَلله هیه و باس له حه قیقه ت و چیه تی

(ماهیەت)ی ژیان دەکات و دەفەرموئ: (الدنیا مزرعة للأخرة). هەر بیرێک که له ناو زهین و میشکماندا تاوتوێی دهکهین، هەر یاداشتێک که پێی پێی دهدهین له ناو یادهوهریهکانماندا جێی بپیتهوه. هەر دیمهێک که چاوانمان دهیبینن، هەر وشهیهک بهر گوێمان دهکهوێت، هەر قسهیهک دهیکهین، هەر ههنگاوێک ههڵی دهنیین، له ههموو ئەوانهش گرنهتر هەر ئهوهینێک که لهنیوان کرۆکی دلماندا دهپێچینهوه... هەر ههموو ئەمانه له تۆیەک دهچن و توانای گهشه کردنیان ههیه.

له پال ئهوه ههموو پاسهت و دروسته دا که ژماردمانن، ههله و لارو لادانیش ههیه.

باش ههیه و خراپیش ههیه. ته مهنی هەر مرقۆشیکیش وهک باخێک وایه، ههموو مرقۆشێک به گوێرهی بهروبومی باخهکهی سهرمایه ی دهست دهکهوێ. ئهگەر باخی پرتهقالت پواندبێ ئهوه دهلێین: (باخهکهت پرتهقاله)، دیاره بوونی هه ندێ گژوگیاو گول و گولزار به دهووبه ریدا هیچ له ناوه که ی ناگۆرێ. ههروه ها ئهگەر باخێکی گولانت پواندبێ دهلێین: (ئهوه باخی گولانه)، ههروا بوونی هه ندێ گژوگیا به سه ر گول و قهراغه کانیه وه هه رگیز ناوی ئهوه باخه ناگۆرێ. مرقۆشیش به هه مان شیوه یه... هه موو که سیك به گوێره ی ئه و کارانه ی ئه نجامیان ده دات نازناویک وه رده گرێت... ئه گه ر چی له ئیستادا به زه حمه ت نازناویک ده برێت به سه ر شیوازی ژیا نی هەر

که سیځدا، نه وهی له مړودا نه وان دهی که ن دږو پېچه وانه یه له گه ل
 نه وهی که دویښی کردویانه و هر پوږه له سر کاریکن ... هر بویه
 ده بینی باخی ته مه نیان چه نده ها جوړ پووه کی زیان به خش و
 سووډ به خشی تیدا کو پووه ته وه ... گول و ډرک پیکه وه تیکه لن و
 داویانه به یه کدا ... زور که س نه مړو هر له بیرو باوه پو هزریانه وه تا
 ده گاته به ژن و بالاو جل و بهرگیان بوونه ته مه تل و که س لییان لی
 ناگات.

نه وه ندهی نیمه له فهرمووده که تی بگه یڼ نه و ته مه نانه ده بی
 یان باخی کی باش و به سووډ بن یان خراپ و بی سووډ، دیاره چینی
 بهری یه که میان خوشی و شادی لی ده که ویته وه و دوو میشیان
 په ژاره و په شیمانی.

به لی له یلا! ... نه م جوړه مړوڅه لاواز و هه ژاره له بهر دهم تاقی
 کردنه وه یه کدایه ... حیساب و لی پرسینه وه چاوه پئی هه مووانه.
 که واته باقسه و قسه لوی هندی که س بخه یڼه لاه و هه ول بده یڼ
 باخه که ی ته مه نمان باخی گول و گولزار بیت. با په نچ بده یڼ بق
 نه وهی نه و پیکه یه بدو زینه وه که به ره و به خته وه ری نه و دنیا مان
 ده بات.

له یلا نه وه یشت له بیر نه چی که نیمه تا کو زیاتر له م دنیا یه دا
 به خوماندا بچینه وه و مو حاسه به ی خومان بکه یڼ، له و دنیا دا
 مو حاسه به مان ناسانتر ده بی ... هه تا کو دورتر بکه وینه وه له چی ژه

ھەر ھەممەي ھەممەي دۇنيا ئەھۋال پەيۋەنە ھەممەي ھەممەي سىرات ئاسانتر
دەھى، خۇ تا خۇمان بە ئازاد بىزانىن ھەۋكارانەي كە دەيانكەين و
وابزانىن ھېچ سانسۇر و سنورىك نىيە بۇ پەفتارەكانمان و تەرز و
شىۋازى ژيانمان و گوزەرانمان، ئەھۋال زىياتر پىكى تاللاو سەرشۆپى
نۆش دەكەين.

تاكو لەم دىنياه شدا زىياتر لەخودا بىترسىن ئەھۋال پۇژى ھىسابدا
زىياتر سەرمان سووك دەبىت و ئاسوودەو بىخەم دەبىن، ئەھۋال دىنياهىش
- چ بەھەشتىكى جاويدان بى ياخود دۆزەخىكى ھەمىشەيى -
پەنگى بەرۋوبومە جۇراو جۇرەكانى ئەھۋال دىنياه مان دەگى. مەيدانى
ترسناكى مەھشەرىش ۋا چاۋەپى ياخى بووان و چاۋەپى
پەپەھەۋانى خودايە..

بەئى لەيلا! ھىشتا چەند مەنزىلىكى زۇر لە پىشمانەۋە ھەن،
تېپەپاندنى ئەھۋال مەنزىلەيش بە بىۋەيى يان گرفتارى تا پادەيەكى زۇر
لە دەست خۇماندايە..

زۇرىش ناسۇر و بەسۋىيە: لەبىر چوونەۋەي ئەھۋال ھەموو پىرس و
باسانەۋ خۇگەوزاندن لەناو چىژو خۇشەكانى دۇنيا ۋ خەلەتان بە
قسەي لوس و پىاھەلدان و ستايشى پۈللەتى كەسانى پىاباز كە
پاستگۈيى تىدا نىيە و بۇن و بەرامەي ھەۋا ھەۋەسى ئى دىت، ئەھۋال
لەكاتىكدا خۇشيان سبەينى دەبن بە خاك... دەھى چەند سەخت بى
مروۋ ئەھۋال مووشتانە لەبىر بىكات و بەسيفەتى سەزىپچى كار بىرەت.

زەنگىكى خودايى لەم بارەيەو ھەيە كە دەفەرموئ: ﴿وَمَا الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَلِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ؟﴾
الأنعام: ۳۲.

دنیا بە ئاخیرەتیشەو ھەو ھەيە كە دەفەرموئ... ئەي جگە لەو كۆ
خاوەنی ئەم بوونەو ھەيە كە نە ئەو ھەيە و نە ئاخیر؟ ئەي كۆ
دەیتوانی ئێمە بنێرێ بۆ ئەم دنیايەي كە موڵكى خۆيەتی؟

ئاخیرەتیش ھەروا دنیايەكی ترە و موڵكى خودايە و ھەر خۆيشی
پەوانەي ئەویمان دەكات... بە مردنیش ئێمە بەتەواوی لە ویستی
خۆمان جیا دەبینەو و بەمانەوئ و نەمانەوئ دەگوازیننەو بۆ ئەو
دنیا. جا مادام ئێمە دەپۆین بۆ ئەوئ و لەو مەیدانەدا پادەو ھەستین،
كەواتە چ ئەركێ وا لە ئەستۆی مەوئێ ژێرو فامیدەدا تا ئەنجامی
بدات؟ بێگومان دەبێ پاو بۆچوونە كەسیەكانی خۆی بخاتە لاو و
شوین پێبازی خودا بكەوئ كە بە (الصُّرَّاطُ الْمُسْتَقِيمُ) ھەسفی
كردووە، دەبێ ئەو ھیشی لەبیر بێت كە لەم دنیايەدا پێبواوی
پێگەيەكە بەرھەو ئەو دنیا.. دەبێ ھێندەي چاوتر و كاندنێك لەمە بێ
ئاگا نەبێ و فەرموئشی نەكات... ھەر بۆیە ئایەتەكە بە (أَفَلَا
تَعْقِلُونَ) كۆتایی پێ دێت.

لەكاتێكدە كە ئایەتەكە پوونی دەكاتەو ژیانی دنیا گەمەو
گالئەو گەپە، فەرموودەيەكی پێرۆزیش ھەيە پوونی دەكاتەو كە
پێویستە بزانی ئەم ژیانەي دنیا میوانخانەو كاروان سەرایەكەو
ئێمەش پێبواوین.. ئەو ھەتا بێ ویستی خۆمان سواری پشتی گۆی

زەمین بووین و گەشت دەکەین.. خاوەن و مولکداری ئەم دنیایەش
 کە بە دیهێنەری نێمەیه لەوە ئاگادارمان دەکات کە تاخیرەت جێگەی
 مانەوێ و جیگیربوون و کۆتایی ئەم سەفەر و کاروانەیه.

کەواتە لەیلا! تۆ بپوانە بۆ ئەو کەسانەی کە تەمەنی شیرینیان لە
 پابواردن و نەوسنی و هەواو هەوسدا بەسەر دەبەن و تەواوی
 دەکەن.. ئەوانە پێیواریکن کاروانەکەی خۆیان لەبەر چوووەتەو، تۆ
 خۆزگیان پێی مەخاوە و هەروا دوژمنایەتیشیان مەکە.. بەلکو
 ئەگەر دەتوانی بەزەبیت پیاواندا بیتەو و هەول بدە یارمەتیان
 بدەیت و بیریان بخەیتەو و پێنوماییان بکەیت بۆ خۆپێندەوێ ئەم
 پەراوەی گەردوون.

پێیان بڵێ: کاتی دارێک بەر دەگریت و زەوی شین دەبێت و
 دایکێک مندالی دەبێت، ئەم کارانە لەیه ک دەچن، بکەرێک هەیە ئەم
 هەموو کارانە ئەنجام دەدات، دەبێ ئەمەیان لەبەر نەچێت.

پێیان بڵێ کە: ژبانی سەر ئەم زەمینە میواخانەیە و ئەوانیش
 میوانن، دارەکانی سفرە و خوانیکن و بەروبومەکیان خۆراکە،
 ئەوانیش دەبێ سوپاسگوزاری بە دیهێنەری خۆیان بکەن لە سەر ئەو
 هەموو خەلات و بەرات و چاکە و بەخششەیی، نەک لێی یاخی و
 بەلەسە ببن، هەموو ویژدانێکی زیندوو ئەو بەئەرك و کاری خۆی
 دەزانێ، ئەم نایەتەیی قورئانیان بۆ بخوێنەرەو: ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي
 السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ
 أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ

غَنِيًّا حَمِيداً ﴿ النساء: ۱۲۱﴾. جا بۆ ئو وهى هيچ كه سيان نه پرستيت و بلى:
 ئهى بۆ خواي تهعالا داوامان لى دهكات شهرمى لى بگهين و نافهرمانى
 نهكهين؟ ئايا ئو پتيويستى بهويه؟ ههر بويه خواي تهعالا خوى
 پيش وهخت وهلامى ئو پرسىاره دهداته وه تا ئو گومان و وپينهيه
 نه هيللى، ئه وه تا دهفرموى ههرچى له ئاسمانه كان و زه ميندا ههيه..
 كه مروفيش به شيكه له وان.. مولكى خودايه.. ههر خوى ئه م
 مروفهى به دى هيتاوه و كردويه تى به دواين به رويوومى ئاسمانه كان
 و زه مين، ههر خودايه كه هه موو هه لومه رج و پيداويستيه كانى بۆ
 ژيانى مروف ساز و داين كردوو پيش ئو وهى بيته سهر زهوى، ههر
 خودايه هه موو پتيويستيه كانى مروف له م سهرزه مينه دا تيروه سهر
 دهكات.

له يلا بىر بگه ره وه ! پابمينه له م ئاسمانه شينهو، له م خوره
 پرشنگداره، له م دارستانه سه وزانه، له م ديمه نه ئه فسوناويهى
 ده رياكان... وا دابى كه سيكى نابينا ههيه و هيچ زانياره كى
 سه باره ت به م ديمه ن و سيما جوانانه نيه، كتوپر بينايى چاوانى بۆ
 گه راپه وه و به وپه پى سهرسامى و پيزانينه وه ده ستى كرده
 وردبونه وه و پامان، جا ئايا كاتى پهنگو ديمه نه كانى ئه م هه موو
 جوانيه ده بينيت هيچ ده بيته هوى زيادبوونى ئه و ديمه نه جوانانهى
 كه له بهر چاواندا نمايش كراون؟ بىگومان نه خير.. چونكه نه
 بريسكهى خور به گه رانه وهى چاوى ئه و زياد دهكات و نه ئاسمانيش

شیناییه که ی زیاتر ده بیټ، تاقه که سټک لیږه دا قازانجی کړد بیټ هر
نه و که سه کویره یه که چاوه کانی بؤ که پراوه ته وه.

هر ووه ها نه و که سه ی که پاش به سه بربردی چه نډین سال به
مهینه تی و دهر به دهر ی و سه رگه ردانیه کی زوره وه له ناو پئ و پیاژه
ناراسته کاندا، ئیستا پڼگه ی پاستی خودا ده گریته بهر بیگومان
چه نډین نه و ونده ی نه و کویره دلّی خوش ده بیټ، خو بیگومان خودا
هیچ ئاتاج و محتاجی ئیمان و په رستشی نه و که سه نییه، لیږه تاکه
براوو و سه رگه وتوو هر نه و که سه یه که پئی پاستی گرت بهر، به لام
خودایش پازی یه به چاکه کاری و زویرو نارازی یه له خرابه کاری.

خوشویستنی خودا چاکه یه و ترسانیش له خودا هر چاکه یه،
چونکه یه که میان مړوځ هان ددات به ره و کرداره چاکه کان، به لام
دوه میان پیده گریټ له وه ی که مړوځ خرابه و تاوان نه نجام
بدات... دیاره به خته وه ری هه میشه ییش ته نیا به وه ده ست
ده که ویت. هر مړوځه که له به هشتدا به خته وهر ده بیټ و هر
نه میشه له دوزه خدا به د به خت و چاره پرش ده بیټ.

که واته که مړوځیک خودای خوش بویت و لیئی بترسی، دیاره
قازانجه که ی بؤ خو ی ده که پڼته وه، خودایش له هه موویان بیتیاژه.

نه مه به هاوه له کانت بلّی و، به بیریان به پنه وه که مړوځ به نده ی
خودایه... له م بوونه وهره شدا هه موو به دیه پناو یځ نه رکیکی پئ
سپړدراوه و به رده وام سه رقال و سه رگه رمی کاری خو یه تی، که واته

چۆن بپوا بکریّت که مروّف بەری بۆ بەرەللاکراوه و لەم ژيانەى دنیا دا
بەرەللايه و هیچ ئەرك و کارو فرمانىکى پێ نه سپێردراوه ؟

ئا لەم خالە دا چەندە ها پرای کەسى پېشنیار دەکرێن و، لەوانەشە
پاوبۆچوونى جیاباز لە بارەى دیارى کردنى ئەرك و فرمانى
پاستەقینەى مروّفەو سەرەلّ بەدەن... لەبەرئەو بە چاکى
پێناسەى حەقیقەتیان بۆ بخوینەو... ئەوەشيان بەبیر بهێنەو کە:
ئەو مروّفەى کە سیفەتى بەندایەتى هەلگرتووە ناتوانێ بەئارەزووى
خۆى ئەرك و فرمانى خۆى دیارى بکات، ئەگەر ئەوێ کرد ئەوا
هەرگیز ناوى (فرمان) نابێت بەسەر کارەکیداً، ئەم دەسلالەتە تەنها
تایبەتە بە خوداوه، تەنها خۆیەتى کە دەتوانێ ئەرك و فرمانى مروّف
و هۆکارى بەدیھاتنى دیارى بکات. هەروا ئەم ئایەتە پێرۆزەشيان بۆ
بخوینەو: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ الذاریات: ۵۶.

هەرۆهە لایان بپرسە: چ کارمەندىک دەتوانێ فرمانەکانى
سەرۆکەکەى فرامۆش بکات و بیانخاتە لاوه و خۆى کار بۆ خۆى
دیارى بکات؟ چ قوتابىەك دەتوانێ وانەکانى مامۆستاکەى فرامۆش
بکات و بپروات چەند کتیبىکى تر بخوینیتەو کە خۆى دیارى
کردوون؟

لەسەر قسەکانت بپۆ و بلێ: خۆ ئێمە ئەم هەموو شتانه دەزانین،
کەواتە چۆن هەولێ ئەو دەدەین کە خۆمان ئەركى بەندایەتیمان
دیارى بکەین؟ هەندێ لە توێژەرانى قورئان پێیان وایە

و شهی (عیباده) که له ئایه ته که دا هاتوو به مانای ناسین (مه عریفه) دیت واته ناسینی خودا، ئهم فهرمووده قودسیه پیروزه یشیان کردوو ته به لگهی خویان که ده فهرموئ: (مَا خَلَقْتُ الْخَلْقَ إِلَّا لِيَعْرِفُونِي) (واته: من به دیهینراوه کان و بوونه وهرانم بۆ ئه وه دروست کردوون که بم ناسن.) چه مکی په رستنیشیان به ئاکامیکی ئه و ناسینه ژماردوو.. واته هه رکه سی که خوی تهعالا بناسی دیاره بیگومان به گوئی ده کات و پایه ندی فرمانه کانی ده بیت و له ریگری و قه ده غه کانیشی دوور ده که ویته وه.

هه موو ئه مانه بۆ هاوه له کانت باس بکه و سه لامی منیشیان پی بگه یه نه، به لگو له بری من ئهم پرستانه یشیان بۆ بخوینیته وه:

خۆ ئیوه ته نیا بۆ خواردن نه هاتوو ته ئهم دنیایه وه، یان وه که شتیار به م سه رزه ویه دا بگه پین، یان بۆ ئه وه ی تاریف و سه ناو ستایشی که سانی فانیی وه خۆتان به ده ست بهین... خۆتان له بیر نه چیته وه که مروفن، هه رگیز زهین و میشکتان خه ریک مه که ن به و ده ستووره ی ئاره زووبازی (جنس) وه که له ناو جیهانی گیاندارانیشدا هه یه، ئه وه شتان له بیر نه چیت که ئیوه بۆ ئه وه هاتوو ته دنیاوه که خۆشه ویستی و ئاره زووی خۆتان له که سیکی تری په گه زیکی تر تیربکه ن.

ئه رکی سه ره کی و ئامانجی پاسته قینه ی ژبانی ئیوه بریتی به له ناسینی خواوه ند که ئیوه و سه رجه م خۆشه ویستانی ئیوه ی به دی

هیناوه... ناسین و ئیمان پی هینانی و بیرکردنه وه و پامان له
 شوینه واره کانی جیده ست و سهنه تی پازاوه ی ئه و، پر کردنی
 دله کانتان به خوشه ویستی ئه و و ئاراسته و پینومایی کردنی هه موو
 جولان و وه ستانیکتان به و جوړه ی که ئه و پینی خوشه و لئی پازیه..
 هیوای سه رکه وتن و پیشکه وتننتان له م بواره دا بۆ ده خوازم.
 هه روه ها هیوای کۆمه کی و سه رفرازیش بۆ تو ئه خوازم له یلا،
 به مه ش ئه م نامه یه م ته واو ده که م، به ویستی خودا له نامه یه کی
 داهاتوودا له باره ی (جنس) ه وه به درێژتر بۆت ده نووسم.
 والسلام علیکم..)

پاش هه فته یه ک ئه م نامه یه م بۆ نووسی:
 بۆ له یلای عه ودالی حه قیقه ت..
 به شیکی زۆری ئه و پوانین و دیده هه له یه ی که بۆ ژیان هه یه له و
 هه لسه نگاندنه هه له یه وه سه رچاوه ده گری که بۆ چه مکی سیکس
 (جنس) ده گری. بۆیه ئه م نامه یه ت له سه ر ئه و بابته بۆ ده نووسم..
 ئومیده وارم بۆ خۆت و هاوه له کانیشته به سوود بیت.
 سیکس (جنس) چیه؟ چۆن لئی تیبگه یین؟ چۆن هه لسه نگاندنی
 بۆ بکه یین و خۆمان له وه لابه دین که زیاده پۆیی تیدا بکه یین؟
 ئه گه ر ته نیا له لایه نی ئاره زوو و شه هوه ته وه سه یری ئه م بابته
 بکه یین، ئه و که مترین قسه یه ک له باره یه وه بکریته وه یه که:

پوانینیکی زۆر تهسکه. منیش ده لیم (به لای که مه وه.) چونکه نه و
 دیدو پوانینه مړوځ به ره و به هه دهر دانی ته مه نی ده بات، چونکه
 به ئا راسته یه کی هه له دا ده بیات و پاشان... هه ست بکات یان هه ست
 نه کات.. ده یکاته یاری و گالته ی دهستی هه ندی لایه ن و هه ندی
 مۆلگه ی گه نده لای و خراپه و به دپه فتاری.

به راستی بی شه رمی و بی ئا پرووی و به ره ل لای پوهشت:
 که سایه تی له پیاودا و پاکداوینی له ژندا ده کوژی.. هه روه ها
 کاریگه رترین و ترسناکترین چه کی بی هوش کردن و مه ست کردنه
 به ده ست هه ندی هیژی په شه وه، یاریه کی گه وره یه و ده یه ویت مړوځ
 له پوانگه ی جنسه وه ته ماشای دنیا بکات و، جنس که یاسایه کی
 سروشتیه بکاته تا که مه به ست و ئامانج له ژياندا.

کاتی توژیښه وه ی بابه تی جنس ده که ی پتویسته له فراوانترین
 سنووریه وه باسی بکه ی. کاتیك هه وره تریشه بریسکه ده دات و
 پزيسك و پووناکی په یدا ده بی... نه م مه خلوکه تازه یه که (پزيسك) ه
 نه گه ر بگونجی بلین دایک و باوکی هه یه، که بریتین له جه مسه ری
 موجه ب و سالب. خو نه گه ر هه وره کان هه موویان ته نیا هه لگری
 بارگه ی موجه ب یان ته نیا بارگه ی سالب بوونایه نه و نه و پزيسکه
 په یدا نه ده بوو.. هه روه ها پیکه وتنیکیش له نیوان ئاسمان و زه مین
 دا درده که ویت. جا به ئیلهام وه رگرتن له برگه ی (دایه زه مین) مان

دەتوانىن بلىن كە: ھەموو ئەو گياندارانەى لەسەر زەمىن دەيانىنىن
ناكام و بەرھەمىكى ھاوبەشى ئاسمان و زەمىن.

پووى زەمىن دابەش دەبىت بۆ وشكانى و دەريايى... جۆرەكانى
پووەك دابەش دەبن بۆ نۆزىنە و مېنە.. پاشتر بناغەى خىزانىش
لەسەر دوان دەوہستىت: ژن و مېرد.

دەمەوى بلىم جنس لە مەودا تەنيا برىتى يە لە بازىيەكى
دەستورى خويى سەبارەت بە (پىكھاتنى خەلك لە دوو ھاوسەر)
كەواتە دەبى لەسەر ئەم بناغەيە ھەلسەنگاندنى بۆ بكەين و لەم
گۆشەيەوہ بۆى بپوانىن.

قورئانى پېرۆز دەفەرموى: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا
نُثِيتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ﴾ يس: ۳۶.
لەئايەتتىكى تريح دا دەفەرموى: ﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ الذاريات: ۴۹.

ئەوانەيش كە پىشتەر ژماردەمان تەنيا چەند نمونەيەكن لەوہى كە
بەديھىتراون، جووت جووتن بەو جۆرەى كە ئايەتەكان باسيان
كردوہ.

زاتىك ھەيە كە ئەندازەو بريارى ئەمەى داوہ ئەويش خودايەو
ھەر خۆى تەنيايەو پەرەردگارى ھەموو جووتىكىشە.

كەواتە دەتوانىن ئەو پرس و باسە بچەسپىنين بەسەر پىئاسەى
حەقىقەتیشدا كە پىشتەر باسما لىوہ كرد و دەلىين:

"که واته نه گهر مړوځ له ديدو پوانگه ی نه و ټامانجه وه بېروانیت بؤ
(جنس) که له پېټناویدا دروست کراوه نه و زور واقعی و
شوینکه و ته ی پېبازی حه قیقه ت ده بې، نه گینا ته نیا که سیکی دیل و
داماوی دهستی ه و او ئاره زووه کانی ده بې."

هه روه ک چؤن به و جوړه ی په روه ردگار ویستویه تی ئاسمان
به رزکراوه ته وه و، زه مینیش بووه ته لانکه ی مړوځ و گیاندارو
پرووه که کان.. له گه ل جووته کانی تریشدا هه مان حاله ته.

که واته پټویسته ژن و میړد له و یاسایه دهرنه چن. بویه ده بې
خویان پابهینن به گویره ی نه و شیوازه ی که په روه ردگاریان پټی
خوښه و پټی پازی ده بې. هیچ که سیش نیر بې یان می، مافی
نه وه ی نیبه له و یاسایه دهر بچیت که خودا بؤ (جنس) ی داناوه و به
ه و او ئاره زووی خوی له و بواره دا په فتار بکات. باش له م نایه ته
پیروزه ورد بیه روه که پریه تی له په ندو ئاموژگاری له باره ی
(جنس) ه وه: ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ البقرة: ۱۸۷.

پوشاک... چ جلوبه رگیک... که واته ژن و پیاو هه ریه که یان
پوشاکه بؤ نه وی تر، هه ریه که و نه وی تر پوشته ده کات و نایه تی
پټی په فتاری هه له بگریت.

که واته هه ریه که یان به هایه کی گه وره یه بؤ نه وی تریان و
هوکاریکن بؤ یه کتر تاکو له نه زمون و تاقیکردنه وه ی پاراستنی

شهرهف و ئابروویان له م ژيانه كورت و كه مهی دنیادا سهركه وتوو
بن، تا چاو نه برنه شهرهف و نامووسی كه سی تر.

خۆ هاوسه رگيريش پێككه وتنی دوولایه نهیه بۆ پاراستنی شهرهف
و نامووسی یه كتر، هه ربه و پێككه وتنه ش ژن وهك سپارده یهك
ده درپته دهست پیاو و پاده سپێدری كه چاودیری بكات و خه رچی
بۆ بكتیشیت و بیپاریژی.

له مړوشدا چه ندین سه نته رو مۆلگه و دهستی نهی نی هه ن هه ول
ده ده ن كه نه وه و چین و تو یژك هه ل بخه ن كه ئه م پاستیانه یان
به لاوه شتیکی خه یالی بیت، بۆیه پیویسته لاوه كانمان زۆر وریا و
زیته ل بن تاكو نه كه ونه داوی ئه و مۆلگانه وه و گرفتار نه بن. ئه گینا
ئه وه ندهی تریش لاوه داماوو فریودراوه كان زیاد ده كه ن كه لایان
وایه پاسته قینه یی ژیان ئه وه یه كه په یوه ندییه کی نا شه رعی له گه ل
په گه زه كه ی تر دا دا پێژن. ئه م حاله ته وێر پای ئه وه ی كه ژیا نی ئه و
دنیا ی ئه و لاوانه ده خاته مه ترسی و دۆرانه وه، هه روا هه په شه
له مانه وه ی هه ریمه كه یشمان ده كات و بناغه كانی ده پوینی.

هه ركات ئه م جۆره گه نجان ده بینم یه كسه ر یاده وه ریه کی خۆم
به بیردپته وه:

ئه و پۆژه جه ژنی قوربان بوو، منیش به پێوه بووم بۆ جه ژنه
پیرۆزه له ناسراویكهم، دوو كۆمه له مندالیش ئه مبه ر و ئه و به ر
كۆلانه كه یان گرتبوو. فزولی خۆم به ره و لای كۆمه لێکیانی بر دم، ئه و

مندالانه ته ماشای نهو بیچووه مرداره وه بویه یان ده کرد که له زگی
قوچیکی قوریانیه وه ده رهینرا بو...

کۆمه له منداله که ی تریش هه روا ته ماشای کۆرپه له یه کی تری
مرداره وه بوویان ده کرد... سهردانی خۆم کردو هاتمه ده ره وه...
ده بوو سهردانی خزمیکی تریش بکه م، پووم له ویستگه ی
سه یاره کان نا، له ناو سه یاره ی کریدا بوین، وه ک نه ریت گۆرانی
دلاری لی ده درا.. ئا له و ساته دا بیرم له و دوو کۆرپه له مرداره وه بویه
کرده وه... بیرم له وه کرده وه که دایکیان نه کرایه به قوریانی و
نه وانیش گه و ره ببونایه و یه کیکیان ببوایه به گاجوت و نه وی تریش
به مانگا، نه و کاته وایشم دانا که نه و دوانه عاشق و شهیدای یه کتر
ببونایه... له دلای خۆمدا وتم: گریمان یه کیکیان وه ک وشه
پروپوچه کانی گۆرانیه که به وی تر دا هه لده لئی و به شان و بالیدا هه ل
ده دا.. به رگه ی نه م بیر کردنه وه نامۆیه م نه گرت و هه ولمدا خۆمی لی
ده رباز بکه م چونکه له ده ست نه م بیر کردنه وه یه به زه ییم هاته وه به و
نازه له په ری و به سه زمانانه دا و به سه تمم زانی که نه و جۆره عه یب
و شوره یه بد ریته پال نه وان.

پاسته خۆم له و خه یاله ده رباز کرد، به لام پالنه ری هه سته
مرو فانه وام لی ده کات که: هه ر کات حالای په ست و په ریشانی هه ندی
له ها وپه گه زه کانم ده بینم په ژاره دام ده گریت و نازارم ده دات.

بەخۆم وت: نەدەبوو مەزۇق دابەزىتە ئەو ئاستەو، ئەرك و
 فەرمانى خۆى لەبەندايەتيدا و دانايى ھاتنى خۆى بۆ ئەم دىنايە و
 مردن و دواتر ژيانى ئەو دىنايشى لەبىر بچىتەو... نەدەبوو بىتتە
 يارى دەستى ئەوانەى بازىرگانی بەھەواو ئارەزووى خەلگەو دەكەن.
 ياداشتىكى تىرىشت بۆ دەگىرپمەو:

لە دوايىن پۆلى قۇناغى ئامادەيىدا بووم، پۆزىكىيان كە
 مامۇستاكەمان ھاتە پۆلەو لەسەر تەختەكە وینەيەكى بەدپەشتانە
 كرابوو لە پالیشيدا پستەيەكى سووك و پسوا نوسرابوو... مامۇستاكە
 بىنىيەكسەر پەنگى گۆرا... خىرا بى ئەوئى ورتەى لى بىت بە
 ھىواشى تەختەكەى سىرپەو... ديار بوو كە زۆر زۆر تووپەو زویر
 بوو... لەسەر خۆ تەختەكەى سىرپى تاكو ھەول بەدا نەختى ھىویر
 بىتتەو...

چەند جارێك بە بەردەم تەختەكەدا ھات و پۆشت... دواچار
 ھەستاو لای كەردەو بۆ لامان و وتى:
 "پۆلەكانم!.. تەكايە دوور بىن بن"

ھىچ لە مەبەستى قسەكەى تىنەگەيشتىن... پەيوەندى ئەو
 قسانە بە وینەكەو چى بوو؟ پاش كەمىك بىدەنگى دەستى كەردەو
 بەگفتار:

(بەلێ، دوور بىن بن... ھەرگىز پىگە مەدەن كە بىر كەردنەو ھەتان
 تەنھا بۆ پۆزى ئەمپۆتان يان ئەم ھەرزەتان يان ئەم سالاھەتان

تەرخان بکەن، بەلای کەمەوێ بێر لە دەسێ یان پانزە سالی داها توو
 بکەنەوێ و بەخۆتان بێن: دەبی ئەمڕۆ ئەو کارانە بکەم و ئەو قسانە
 بکەم و ئەو وێنە بکێشم کە ئەو کاتە ی پەرەردە ی منالەکانی خۆم
 دەکەم و وانە ی پەوشت و ئەدەبیان فێر دەکەم، هەرگیز شەرم
 لەوێ ئەمڕۆ نەکەم و لە شەرمە زاریدا پوومەتم سوور هەلنەگەپێ.)
 بێدەنگیەکی کپ و قورس ژوورە کە ی گرتەوێ... ئەو قوتابیە ی کە
 وێنە کە ی کردبوو پوومەتی تەنانەت گوتیشی سوور هەلگەپان...
 مامۆستا لە سەر وتەکانی پۆشت و وتی:

"لە ئێستادا بە پاک و خاوەنی بژین تا کو بتوانن بەبی تەریقی و
 شەرمە زاری تەماشای پووی هاوسەری ژیا ننتان بکەن و، لە ناختانەوێ
 دەنگێک نە بیستن و بێن: ئەو داماوێ و دەزانن من پیاویکی نۆر
 پیاوانەو سەر پاستم."

و شەکانی مامۆستا وەک بزمەر خۆیان کوتایە مێشکمانەوێ.
 بەو وشانە ی مامۆستا کە مان منیش کوتایی بە نامە کە دینم و
 ئومیدی ژیا نێکی پڕ خێرت بۆ دەخوازم... ژیا نێک کە مردن و ژیا نی
 ئەو دنیات لە بێر نە باتەوێ... هەر وەها نامە ی داها توویشم تاییەت
 دەکەم بەم بابەتەوێ...

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

دوا به دواى ئەم دوو نامەيەى كه به سەر په كه وه بۆم نارد ئەم
وه لāmەى له يلام پى گەيشت:
برا گە و ره و به پژه كه م:

چيتر ههست به شه رمه زارى و ته ريقى ناكه م به وهى كه ده بمه
هۆكارى مان دوو بوونى ئيوه، چونكه نامهكانت ته نها تاييه ت نين
به منه وه، ئيستا تو له راستيدا بۆ ها وه لانی قوتا بخانه م ده نووسى،
واته ئەو په نچ و زه حمه تهى كه ئيوه ده يكتيشن ته نيا له پيناوى مندا
نييه.

له سەر قه ولى خۆتان من هه ولّ ده دهم په ره به خۆم بده م و خۆم
پۆشن بىر بكه م و به گويزه ي وزه و توانا خۆم فير بكه م.

ئىستا وهك پيشتر به ده ست داته نگی و دلّه پاوکه ی پابوردووه وه
نانا ئينم، به لام ده توانم بلّيم نه گه يشتوومه ته ئاسووده ييه كه هيج
خلته يه كى تيدا نه بى. ئە مجاره يان نيگه رانيه ك دا يگرتووم، پۆحم
له سەر يه ك بريار خۆى ناگرى و پانا وه ستى، جارى وا هه يه شه وق و
حه ماسه تيكي زۆر دام ده گرئ و به هه موو توانامه وه هه ولّ ده دهم
شتيک بكه م. جارى وايش هه يه بى ئوميد يه كى قورس و گران
به سه رمدا زالّ ده بيّت و به خۆم ده لّيم: تو چيت داوه له وه؟ ئه رى تو
به م حالّ و بالّه وه ده توانى به ته نيا خۆت بهر به م لافاوى به ره لّايى و
به دپه وشتيه بگريت و بيوه ستينى؟

پاشان خۆم به خۆم ده لّيم: " پيويسته ئهركى خۆت به جئ بهيتى... ئه و كاته هه ست به چيژى ئه نجامدانى ئهركهكانت ده كهيت... ئه وهش به لاي كه مه وه ده روون و ويژدانت ئاسووده ده كات... تو ئه وه تاقي بكه ره وه و چاوه پي ئه نجام بكه."

به لام ئه م حا له ته ده روونيه زۆر به رده وام نابي ت، چونكه كاتي ك كه حه قيقه تيك بۆ ها وه لي كم باس ده كه م و بۆي لي ك ده ده مه وه كه چى ئه و وه ك پيويست بايه خى پي نادات، ئيدي منيش ده روونم ده پوو خي....

به كورتى، كه وتومه ته گيژاوي كه وه، كه ئه م نامه يه ت بۆ ده نووسم ده لي ئي كي شه و گرفته كانى خۆم ت بۆ ده رده خه م و وه ك داواكاريه كه بۆ ئه وه ي تو يش به شدارى من ببى تياياندا، جا ئه گه ره راسانت ده كه ن ئه وا پيشتر داواي لي بوردنت لي ده كه م.

نامه كه ي زۆر دريژ بو... به داواي پيشه كيدا باسى چه ندين پووداوي كر دبوو، هه ندئ نمونه ي ئه و گفتوگوو مشتومرانه ي هينا بوو كه خۆي به شداريان بووه، هه روه ها ئه و پووداوانه ي بۆ باس كر دبووم كه بوونه ته مايه ي به خته وه ر بووني ئه و، منيش ئه م وه لامه ي خواره وه م بۆ نووسى:

له يلا خان!

نيازم وابوو كه له م نامه يه دا شتي ك له باره ي (خۆشه ويستى) يه وه بنووسم، بيروپاي خۆم ناگويم، به لام هه زده كه م له پيشه وه له باره ي

ئەو ئازارەو ەبدویم کە ەناوی تۆ بە دەستیه وە دەنالتینی و دواتر
دەگەریمە وە بۆ سەر باسی خۆشەویدی.

ئازارەکان پێبازی گەیانندی مۆڤن بە گوشادی.

ئەگەر تۆویک بیهویت ببیتە درەخت پتووستە کە خۆی بخاتە ژێر
گل و تیایدا چەکەرە بکات... ئەو خۆیندکارەیی بیهویت لە تاقی
کردنە وەکاندا سەرکەوتوو بیت، دەبێ سەر بکاتە خۆیندە وە و خۆی
سەرقالی سەعی بکات چ لە ماله وە بیت یان لە کتێبخانە..

ئەو پەندەیش کە دەلی: (فلا بُد مِن دُون الشَّهِدِ مِن ابْرِ النُّحْلِ) واتە:
(کە سیک بیهویت ەنگوینی دەسکەویت، نابێ باکی لە چنۆوی
هەنگ بیت.) ەەر ئامازە بۆ ئەو پاستیه دەکات.

تۆ چەندە بەختە وەری! .. لە کاتی کدا کە ژۆری دەستە
خوشکە کانت پرتە و بۆلە یانە لە بەرئە وەری ئۆتۆمبیلیان نییه یان
قاپوتیکی فەرۆەداری ناسکیان نییه، کەچی تۆ سکالای ئەو تە کە
ناتوانی ەندی لە پاستیه کانی ژیان لە و خەلکە بگەیهنیت و لەو
پێناوەدا ئازار دەچێژی... دەبێ تێگەیت کە ئەمە خەلات و
بەخششیکی ژۆر گەرەیه.

هەر وە کە لە نامە کەیی پیشوودا باسم کردوو، ئیمە بەرەم و
کاکلەیی ئەم جیهانەین کە لیوان لیو بە چالاکی ناکۆتایی... خۆ
ئەو تە ەەر لە ئەلیکترۆنیکی وە بیگرە تا دەگاتە گەلە ئەستێرەکان
هیچیان لە جیی خۆیاندا جیگیر نین و دەبزوین، کەواتە چۆن

چاوه پئی ئه وه ده بی که دل و پوخت به نارامی و ئاسووده بی و
هیمینه کی ته واره وه بمیننه وه ؟

چونکه تو په یوه ندیه کی چر و پر و ئالوژت له گه ل ئه م جیهانه دا
هیه ، هاوینه که ی گهرمت ده کاته وه ، زستانه که ی سه رمات ده کات...
گهر پوژده که ی پاک و پووناک بوو دلخوش ده بیت ، به لام نه گهر
خولاوی و ته پوتوز بوو سنگت دیته وه یه ک و قه لئس ده بی .

ئه م جیهانه یش که هه مووی تیکه ل و پیکه ل بووه به سه ر یه کدا
بوخوی هوکاریکی تری نا نارامی و ناسه قامگیری یه .

که واته کاتیک که جاریک دلته پرله خوشی و هیوا ده بیت و
جاریکیش په ژاره و غه مبار ، ده بی چاک بزانی که ئه و دلته
نمونه یه کی بجوکی ئه و کار و چالاکیه دژبه یه کانه یه که له م جیهانه دا
پووده ده ن .

شاعیر چه ند جوان ده لیت :

هه یهو... جا با نه یبینی

به چاوانی خوت

هیچ هه لگشان و داکشانیک به و جوړه که له ناو دلی مندايه .

یه کئ له ماناکانی دل (القلب) یش بریتی یه له (هه لگه پانه وه و
گوپان) . واته ئه و راستیه ته نانه ت له ناوه که یشیدا ده رده که وئ .
فه رمووده یه کی شیرین هیه و زور به جوانی دیمه نی گوپینی دلمان
بو ده کیشیت... من ده قه که یم له به ر نییه به لام لیږده دا مانا که ی

ده نووسم: دل و هك په لي بالي بالداريكه كه له بيا باند كوتې، وهك
چون (با) هه ميشه نه مديو نه و ديو به و په له دهكات، دلش هر به و
جوړه هه ميشه نه مديو نه و ديو دهكات...)

جا نه گهر به و جوړه دلي خوت ناسي و، جيهانيشت هره به و جوړه
هه لسه نگاندياره نه و كات ريگه ي ناسووده ي و هوانه وه
ده گريته به... واته نه م جيهانه لانه ي هوانه وه و ناسووده ي نيه،
به لكو خانه ي نه زمون و تاقيكاره، خوداي تهعلاش له ماواو
دنياه كي تر دا لانه و خانه ي ناسووده ي و به دبختي ناماده
كردوه و، هر چي چيژو خوشي يان نازار و بيزاري هه به له م دنيا دا
ته نيا نامار ه و نيشاره تيكن بؤ به هشت يان دوزه...)

ده بي يه ك سات نه و هت له بير نه چي كه تؤ بؤ ژيانكي هه ميشه يي
پالتيوراوي و حيسابي نه و يت بؤ كراوه، هه روه ها نه ركي سه رشانته كه
له م دنيا كاتيه دا نه ختي تويشو و بخته هه گبه كه ته وه بؤ نه و دنيا ي
هه ميشه يي...)

نه گهر له سر نه م شيوازه بير بگه يته وه نه و نه و نيگه راني و
نازاره دهرونيه ي كه به دهست هه رس هي ناني په وشت و ناكاري
كؤمه لگوه دوو چارت ده بن، نه و انيش ده بنه پاداشت و ده چنه ناو
نه و تويشو وه كه بؤ نه و دنيا ي نه براوه به.

منیش پېش سالانېك چەند قاتى ئەو غەم و ئازارەى ئىستاي تۆ
تالاوم چەشتووه، ئەوكات جەنگى قوبروص بوو...گويم لە
مامۇستايەكى زانكۆ بوو وتى:

"ئەگەر بانگىش بىكرېم بۆ سەربازى ناپۆم، پياو نەب ئەگەر بېرۆم،
من وهك گەلخۆيەك بېرۆم خۆم بدەم بەكوشتن كەچى گەورەو
بەرپرەسەكان لەناو بارو مەلهاكاندا لەرابواردنى خۆيان نەكەون.. نا
هەرگىز شتى وا نابى.."

ئەم پووداوەم بۆ برادەرېكم گىرپايەوه، ئەويش پىي وتى:
"وانەزانى ئەوه قەناعەتى يەك كەسە، ئەم قسە بەسەر زمانى
هەموو ئەوانەوه هەيەكە زۆر دلسۆزى ميللەت و نىشتمان نين...تۆ
تەنها تووشى يەككىيان بوويت..."

ئەم وەلامە زۆر غەمبارى كردم...كەواتە كىشەو گىفتى پەوشت
تەنيا لە بازىنى گوناھبارى و هەلکردنى ئالای سەرپىچىدا نەماوه،
بەلگە تەشەنەى كردووه و بەشێوەيەكى ترسناك گۆراوه بۆ بەتال
بوونەوهى دال و هەناو لەخۆشەويستى نىشتمان و نەمانى گيانى
نىشتمان پەرەورەيى و پېر بوونى ئەو دلانە بەهەستى هەواو ئارەزوو.

چەند سالېك تىپەپىن..كاتى كە نامەكەت نارد بوو بۆ كىتېبخانە
يەكسەر هەستىك وروژاو بىداربوووه كە: پىويستە هەناسەيەك بەم
غەم و ئازارە دەروونيانە بدەم و تۆماريان بكەم و چىتر لەناخدا

نەمىننەوہ... بۆيە ھەستەم پىنم دەلىي كە پىئويستە لەسەرم سوپاست
بکەم.

لېرەدا درېژەم بەقسەکانمدا، وا دووبارە دەگەرپمەوہ سەر باسە
سەرەکیە کەمان:

لېرەدا باسى لایەنئىكى تری بابەتى (جنس) دەکەم كە لەنامەكەى
پیشوودا بەکورتى باسم کردبوو، بەکورتى باسى (خۆشەويستى)
دەکەم.

ئىسلام ئایىنىيەكتاپەرستى يە، خاوەن و مولکدارى ئەم
بوونەوہرە تاكوتەنياو تاقانەيە، ھەموو خىرو خۆشەكیش لە
گەنجینەکانى ئەوہوہ ھەلدەقولئین... ئیمە ھەستى پىزانين بۆ خۆر
لەبەر تیشکەكەى يان بۆ زەوى لەبەر بەروبوومەکانى يا بۆ
دەولەمەند ئەگەر بۆ خۆى شایانى ئەوہ نەبیت لەبەر سامانەكەى
دەرنابىرین... ئەمە ئەو وانەيەيە كە ئىسلام فىرى ئیمەى کردوہ.

ھەر كەسێك تەنيا ھۆكارێكە... كانگاو سەرچاوەى ھەموو نازو
نیعمەتەكانت تەنيا پەرەردگارى ئاسمانەكان و زەمینە... ئەگەر
موسولمانە ھەژارێك پاش خویندنى ئەم وانەيە ھەست بە ترس بکات
لەو دەولەمەندەى كە سەرپەرشتى دەكات يان لەبەر سامانەكەى
پىزى لى بگىي، ئەوا ئەو ھەژارە بیروباوەرى دەربارەى خواى تاكو
تەنيا لەرزۆكو لاوازە.

مروغه كان چ دهوله مه‌ند بن ياخود هه‌زار، له‌به‌ر چه‌ند ئاكار و
سيفه‌تيكى به‌رز پيژيان لى ده‌گيرى وه‌ك: ئيمان و په‌وشتى جوان و
زانايى و پاستره‌وى... هه‌رگيز سامان و دهوله‌مه‌ندى به‌ته‌نها نابنه
هوكارى نه‌و خوشه‌ويستيه.

كاتى موسولمانىكى دهوله‌مه‌نديش نه‌و فه‌رموده‌يه ده‌خوينتته‌وه
ده‌زانى كه‌ بوى په‌وا نيبه‌ كه‌سانى تر بخاته ژيتر منه‌تى خويه‌وه و
چاو به‌ره‌وژيريان بكات، بويه‌ چاوه‌پيى هيج پيژ و ئيحترامىكى زياده
له‌و هه‌زارانه‌وه ناكات له‌به‌رامبه‌ر نه‌و چاكه و كرداره باشانه‌ى كه‌ له
گه‌لياندا كردويه‌تى، چونكه ده‌زانى نه‌و پيژه زياده ته‌نها كه‌رامه‌ت و
به‌هاى خويان ناپوشيني به‌لكو دين و ئيمانيشيان پيى زامدارو
زيانبار ده‌بيت.

پيتم وايه كه‌ مه‌به‌سته‌كه‌مت له‌لا ته‌مومزاوى بيت، بويه‌ وا باشتره
كه‌ميكى تر بۆت پوونتر بكه‌مه‌وه..

هه‌ر كچيك كه‌ به‌ عاتيفه‌كاني خوى -كه‌ په‌نگه به‌عه‌قل و ويژدان
نه‌بى- ئاره‌زوومه‌ندى نه‌وه بيت كه‌ كوړيك هه‌بيت و ته‌نيا بيري
به‌لاى نه‌وه‌وه بيت جگه له‌ويش باسى هيج كچيكي تر نه‌كات و
سه‌رى زمان و بنى زمانى هه‌ر نه‌و بيت، كوړيك بى كه‌ ليى بپاړيته‌وه
و سۆزو عاتيفه‌ى بيزوينى و، هه‌واو ئاره‌زووى نه‌وه بيت كه‌ پياويكى
له‌خوى به‌هيزتر له‌به‌رده‌ميدا ليى بپاړيته‌وه و به‌ته‌ماى په‌زامه‌ندى و
سۆز و نه‌وينى نه‌م بيت، هه‌رگيز به‌بيريا نه‌يه‌ت كه‌ به‌م كاره‌ى خوى

کردوو به شهريکي خواو ئه و گه نجهيشی کردوو به موشريک و
هاوه ل دانهر بۆ خودا..

خۆ ليره دا گوناچه که ته نها بۆ ئه و کچه داماو ه ناگه پيته وه، به لکو
هه موو ئه و پياوانه يش گوناها بن که هانی ئه و کچه ده ده ن و ناچارى
ده که ن تا ئه و پييازه بگريته بهر، به دواى پابواردن و گالته و
ناره زوودا ده گه پيژن، بۆ ئه و نيازو مه به سته يشيان هيج شتى له " ژن
" و "ناره زوو" باشتريشك نابهن، ئه و دوانه يش باشتريش هۆکار و
نامرازی بى ناگايين.

چهند ساليكه من ئه م قه ناعه ته م هه يه، به لام ليت ناشارمه وه
پرسیاريك هه يه يه خه ی به بير و هۆشم گرتوو و ده لى: ئايا پاسته
که پياوان تا ئه و پاده يه و تا ئه و پله يه له م بابته دا به پرسيارو
گوناها بن؟

به لى، ئه م پرسياره هه ر به بير و خاتيره مدا ده هاتوو ده چوو تا
ئه وه بوو چهند پوژ له وه پيش چهند ديپرېكم له په راويكى زانايه كى
مه زن خويندنه وه، ئيدى ئه و قه ناعه ته له لام جيى گرت و بووه
دلنبايى. ئه و زانا گه وريه ده فهرموئ:

" نه گه ر پياوان خويان خسته به رگى ژن و خوى ژنانيان گرت،
ژنانيش خويان وه ك پياو ده نوئين."

ئالەم كاتەدا كە بىرۈ ھزىم بەم بابەتەو ھەرىك بوو، ئەم ئايەتە
پىرۈزەى قورئانم خويىندەو ھە كە دەفەرمۇئ: ﴿إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا
إِنَاثًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا﴾ النساء: ۱۱۷ .

لېرەدا ئەم پىستەيە لەيەكئ لە تەفسىرەكانەو دەھىنم كە
واتايەكى زۆرى ھەيە: كاتىك چاۋ بە پىرۈپاگەندەى ناموسولمانەكاندا
دەخشىئىنى وادەزانى كە ئن لەلەى ئەوان ھەموو شتىكە، خو ئەگەر
باش وردىبىتەو لەواقىعى ئەوان دەبىنى كە ئن جگە لە باشترىن
يارى و دەسەمۇئ ئەوان ھىچى تر نىيە .

ئەوانەى كە ئنىان لەپىنگەى پاستەقىنەو سىروشتى خوئى خستە
خوارەو ھە كىدىانە بتيك بو پەرسىن، ئەوانە كەسانىكەن كەوتونەتە
نىو داو تەلەكەى شەيتانەو پاستىكەى بەو ھالەشيانەو جگە
لەشەيتان ھىچى تر ناپەرسىن... ئايەتە پىرۈزەكەش ھەر ئەو پىوون
دەكاتەو .

چەندەھا سەدەو سەردەم تىپەپىن كەچى ھىشتا شەيتان ھەر
شەيتانە، دەروونىش ھەر ھەمان دەروون، ئنىش ھىشتا ھەروەك
سەدەكانى پابىرەو باشترىن ئامپازو يارى پاباردن و بئى ئاگايى ئەو
پىاوانەيە كە دىل و بەزىوى دەستى ئارەزووكانىانن .

نامەوئ بەدرىژى بچمە ناو ئەم كىشەيەو، لەئىستادا ئەو
بەگونجاو نازانم. بۆيە كۆتايى بەم باسە دەھىنم و دەگەرپىمەو بو
سەر باسى (خۆشەويستى) تا بە چەند دىرېك باسى بكەم:

ئايا تا ئىستا بىرت لەوہ کردوہ تەوہ و پرسىوتە ئاخۆ:
خۆشەويستى چىيە؟ كى ئەم سۆزى عاتىفەيەى لەناودلى مۆڤدا
چاندوہ؟ بۆچى پواندى؟ ئايا ھەرگىز پرسىوتە! مۆڤ تا چەند پلەو
سنوور دەتوانى ئەم سۆزە ناسكە بەرامبەر ھەر كەسك بەكاربەيتنى
بۆ ئەوہى بە زيادەپۆ و لەسنوور دەرچوو نەژمىرى؟

لەناو جەستەى سنووردارى مۆڤدا دلىكى مەعنەوى دانراوہ كە
تيايدا ھىچ سنورىك بۆ خۆشەويستى، ترس، ئاوات، ھەز و
ئارەزووہكان نىيە.

مادام دەلئىن (دلى مەعنەوى) ئىتر كەس ناتوانى بېرسى: مەنزلى
ئەو دلە لەكويداىە؟ خۆ ئەگەر ئەو پرسىارەش كرا وەلامى بەم جۆرە
دەدەينەوہ: جىگەى دلى مەعنەوى لە جەستەدا وەك جىگەى
ژىرىيە لەناو مىشكد.

ھەريەكە لە بىستن و بىنين و بۆنكرىن و تەنانەت تواناى
تىگەيشتنىش بۆ خۆيان كەنالىكى تايبەت و جيان، بەلام بەروبووم و
دەرەنجامى كۆتايى ئەو كەنالاڤە لەناو دلدا كۆدەبنەوہ.

ھەركات مۆڤ دىمەنىكى جوان دەبينى يەكسەر ھەزى لى دەكات،
ليرەدا ھىچ پىويست بەگەپانەوہ ناكات بۆ عەقلى...واتە لەدلى خۆيدا
نالى: "ئەم دىمەنە زۆر جوانە و شايانى خۆشويستە، كەواتە
پىويستە خۆشم بوى." واتە ليرەدا بىريارىكى ژىرانە دەرپارەى

خۆشەويىستى نادات و پاشتر خۆشەويىستى بکات. چونکە لەگەڵ
بينىنى ديمەنى جواندا يەكسەر خۆشى دەوێت و دلى بوى لى دەدات.
مروؤ حەزى لە دەنگى بولبولە، ليرەدا بەهوى گويچکەو
خۆشەويىستى دەگوازيتەوہ بۆ دڵ..

هەر بە هەمان شىواز (تيگەيشتن) يش ديسان هۆکاریکە بۆ
خۆشەويىستى، جارى و دەبێت چەند کۆپلەيەکی جوان
دەخوينينەوہ يەكسەر هەست بەجۆرە پێژ و خۆشەويستىەك دەکەين
بۆ نووسەرەکەى ، واتە ليرەدا عەقل ئامراز و هۆکار بوو بۆ
(خۆشەويىستى..)

کەواتە دڵ گشتگيرترە لەعەقل، بگرە سەردارى عەقلە...
پۆحى مروؤ پۆحیکە پلەکانى کامل بوون و چاکەکارى و جوانى
دەزانى... بەلام دڵەکەى دليکە هەموو ئەوانەى خۆشدەوئى، کەواتە
ئايا مافى ئەوہمان نيبە بەم جۆرەى خوارەوہ بىر بکەينەوہ: (زاتى
خوداى پيرۆز و جوان کە بەهرەى بينىنى پى خەلات کردووين،
بوونەوهريشى بە جۆرەها جوانى پازاندوہتەوہ بۆ ئەوہى بەباشى لە
جوانیەکانى بوونەوہر ورد ببينەوہ و بەوہش ئەو زاتە بناسين بۆ
ئەوہى خۆشمان بویت..)

پەرەردگارمان کە بەهرەى بيستنى خەلات کردووين، ئەم
جیھانەيشى پراوپر کردوہ بەدەنگ و ئاوازە خۆش و دليکيشەکان بۆ
ئەوہى بيانبينين و پابمين و بەديھتەرى جیھانى دەنگەکان
بناسين و خۆشمان بویت...

پەروەردىگارمان كە خەللاتى عەقلى كىردۈۋەتە دىيارى بۇ ئىمەى
 مۇۋە، ئەم دىنبايەى ھەر لە گەردىلەيەكەۋە بگرە تا خانەيەك، لە
 گولئىكەۋە تا ئەستىرەيەك پىرپىر كىردۈۋە لە واتاۋ ماناى ناكۇتا،
 بۇئەۋەى ئىمە بېشكىن و وردەكارى بگەين و پابمىنن لەۋ
 بەدىھاتۋانەۋ بەۋەش بگەينە ناسىنى بەدىھنەرەكەيان و خۇشمان
 بویت و بە گەۋرەۋ مەزنى بزەنن.

جا ئەگەر كار بەم جۆرە بىت كەۋاتە چۆن بۇ ئىمە پەۋايە ئەم
 ھەموو شتانەمان لەبىر بچىتەۋەۋ، دەسبەردارى ئەم ھەموو
 كاروبارانە بىن و بىلانخەينە ئەۋلاۋە و بەشتىكى ئەۋتۇيان نەزانن
 كە شايانى بىر ئى كىردنەۋە بن و تەنھا پوۋ لەۋە بنىن كە دلمان
 بئاخىن بە خۇشەۋىستى پەگەزەكەى تر...؟ ئايا ئەمە شاىستەيە بۇ
 پاىەى مۇۋە؟!

خۇ بىگومان لەم دىنبايەدا جىگەيەكىش ھەيە بۇ خۇشۋىستى
 ئن. بەلام بەۋ مەرجەى كە ھەموو ھەست و نەست و ئامراز و
 ئەندامەكانى مۇۋە لە جىگەى دروست و شىاۋدا دانرابن، لەم جىھانەدا
 كە ھەموو شتىك بەتەۋاۋى و پىر بە پىستى خۇى لەجىگەى شىاۋدا
 دانراۋە. ئەۋ كاتەش لەسەر مۇۋە ۋاجب دەبى كە سەرمایەۋ بەھرى
 (خۇشەۋىستى) لەجىگەى دروستى خۇيدا دابنى.

لە دەرگای ئەم بابەتە گەۋرەيەدا دەگەرپىمەۋە بۇ سەر باسى
 خۇشەۋىستى: پىۋىستە لەسەر مۇۋە كە لەبەكارھىنانى ئەم ھەستە

بەنرخ و نايابەدا زىادەپۇيى نەكات و، زىاد نەيداتە بەر، دەبىي ھەر
ئەشتانەى خۇشبوۋىت كە شايستەى خۇشەويستىن و بەئەندازەى
خۇيشيان خۇشەويستيان بداتى...

دىارە مۇڧ ئەستىرەكانى خۇشەويىت.. بەلام نەك وەك خۇش
ويستنى ئەو بەرو بومانەى لەباخەكەيدا ھەن... لەناو باخەكەيدا ئەو
ميوانەى خۇشەويىت كە لەلقەكانەو شۆپ بوونەتەو.. بەلام نەك
وەكو خۇشويستنى پەنجەكانى دەستى خۇى.. ھەروا دەست و پى و
چا و گوۋى خۇى خۇشەويىت بەلام بەئەندازەى نا كە عەقلى خۇى
خۇشەويىت.. ديارە مندالى دراوسىكەيانى خۇشەويىت، بەلام بەقەد
خۇشويستنى مندالەكەى خۇى نا.

پۇخى مۇڧىش لەتوانايدايە كە ھەموو ھۆكارەكانى ئەو
خۇشەويستىە لەخۇيدا جى بكاتەو، ھەموو ھۆكارەكانى بەگوۋىرەى
ئەندازەيان خۇشەويىت... ھەرگىز دلى ھاوار و سكاللا ناكات
لەدەست كۆبوونەو و جەنجالى ئەو ھەموو جۆرە خۇشەويستيانە..

ئەم حالەتەش ئەم پاستىيەى خوارەو ھەمان فىردەكات:

ئەو تۈانا بېسنوورەى كە دل بۆ خۇشويستىن ھەيەتى تەنھا لەبەر
خاترى زاتى پىرۆزى خواوەندە كە دەزانىن ھەموو كار و سيفەتتىكى
لەئەوپەپى كاملى و بى كەم و زىادىدايە... ھەرچى جۆر و پووى
جوانى كە لەبوونەو ھەردا ھەيە ھەمووى درەوشانەو ھەى ناوہ
جوانەكانى خواوەندىن. لىرەشدا ھەر ئەو ھەندەمان لەوۋىزەدايە كە لەم

بابەتەدا تەنیا ئەم پاستىيە بەرزە تۆمار بکەين: دلى مەعنەوى "

باتين" ئاوينتەى صەمەدانىيەتى خواوەندە.

(صەمەد) - وەك زانراوە يەكئىكە لەناوە پىرۆزەكانى خواوەندە،
ماناكەى بەم جۆرەيە:

هەموو شتەكان پىويستيان بە خدايەو جى نيازى ئەوانە، ئەويش
هېچ پىويستى بەكەس يان هېچ شتەك نىيە و بى نيازە، گەورەترين
پىداويستى دلش لە مەوفا برىتييە لەوەى كە پىويستى بە ئيمان بە
پەروەردگارى هەيە كە بەدى هيناوە و وينەى كيشاوە و ديمەنىكى
جوانى پى بەخشىوە... پىويستى بە خۆشويستن و لى ترسانى ئەو
خواوەندە هەيە. هەروەها پىويستى بەهەستى سوپاسگوزارى و
پىزانين و ستايشى ئەو زاتە هەيە كە هەر هەموو شتەكى بۆ پام
كردووە هەر لە جەستەى خۆيەو تا دەگاتە خۆر و ئەستىرەكان...

جگە لە خۆشەويستى و ئيمان هېچ شتەكى تر دلى مەوفا تەسەل
ناكات و تىنويىتى ناشكىتى.. مەوفاك كە ئارەزووى ئەو يەتى
خۆشەويستى لە جىگەى پاست و دروستى خويىدا بەكاربهيتنى دەبى
يەكەمجار زۆرينەى ئەو خۆشەويستەى پوو بگاتە پەروەردگار و
بەدبەيتەرى خۆى.. دەبى بەدبەيتەرى خۆى خۆش بویت و
بەدبەيتوانيشى هەر بە ناوى ئەو خۆشەويستەو خۆش بویت.

لەم پۆزگارەماندا كاتى باسى خۆشەويستى دەكرى، ئەوەى
يەكەمجار دىت بەبىرو مېشكى خەلكدا ئافرەت و هەواو ئارەزوو،

بۆيە دەتوانىن وەك حالەتتىكى نەخۇشى و جورىك لەھەرەس و دارمانى پۇخى و دەرونى سەيرى بکەين.

باھەر لە سەرەتاوہ لەوہ دۇنيابىن و باش بزانين که ئەگەر بەفەزل و چاکەى خودا نەبىت ئەوا ناتوانين تامى ھىچ خۇشەك بکەين بە خۇشەويستى ژن يان پياويشەوہ . خۇ ئەگەر ئەو بەجووت بەديمان نەھيتى چۆن دەتوانين بزانين يان تامى خۇش ويستنى (ژن) يان خۇشويستنى (پياو) بکەين؟

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ الروم: ۲۱، واتە: (ھەر لە نیشانانى ئەوہ کہ لە خۇتان ئاوجوتى بۆ بەرھەم ھىنان، کەپىيان بەسەينەوہ و خۇشەويستى و ئەوينى خستۆتە ناوتان. لەمەدا بۆ کەسانى کە بەوردى سەرنج بدەن، بەلگە زۆرن.)

ئاشکرايە کە ماناى (بەلگە) دەلیل و نیشانەيە.

کاتى کە لەم بوونەوہرە پادەمىنين دەبينين ھەموو شتى تيايدا پىك ھۇنراوہتەوہ و لە جىگەى شياوى خۇيداىە، ياسايەكى ناوازەيش چوارەوہرى ھەموو شتتىكى داوہ، ئەمەش بەلگەيە لەسەر بوونى ياسادانەريک، ھەروہا شتانىک کہ ھىچ ژيان و ھەست و نەستىکيان تيدا نيە، کەچى کارى وەھا ئەنجام دەدەن پىويست بە ھەست و نەست دەکات، ديسان ئەمەش بەلگەيەكى ترە... ھەموو ئەو شتە جوان و پازاوانەشى کە لەبونەوہردا ھەن پىويستيان بەئارايشدەريک

ههیه، هه موو به خشش و خه لات و به راته کانیش پئوستان به
 جوامیر و نیعمهت به خشیک ههیه، ئه مانه یش دیسان به لگه ی ترن...
 هه ر ئایه تیکیش له ئایه ته کانی قورئانی پیروژ به لگه و نیشانه و
 هیمایه که بۆ پاستیه که له پاستیه کان... ئه م ئایه ته یش که پیشت
 ئاماره مان پیکرد وانه یه کمان ده داتئ له باره ی به لگه یه که وه که
 ده میکه ئیمه له بیرمان چووه ته وه که بریتیه له به جوت دروست
 کردنی مروژ و ئه فراندنی سۆز و خوشه ویستی له نیوان ئه و دوو
 جوته دا، ئای ئه م سۆز و به زه یی و میهره چهنده جوان و ناسکه و
 چ نیعمه تیکى مه زنه...

ئه گه ر خودا هیزی بینینی پئ نه داینایه ئیمه چیمان ده بینى؟ خو
 ئه وه تا چهنده ها په گه زی ژۆر هه ن و ئیمه نایانبینین وهك: پۆح،
 ژیری، فریشته، شه پۆلی موگناتیسی. ئه گه ر هیزی بیستنی پئ
 نه به خشینایه چیمان ده بیست؟ خو ئه وه تا چهنده ها دهنگ هه ن و
 ئیمه نایانبینستین چونکه بیستمان سنوورداره و له دهره وه ی
 سنووریکى دیاری کراوی له ره دهنگیه کاندایه هه چ دهنگیک نابیستیت.
 ههروه ها ئه گه ر خوشه ویستی نه خستایه ته دلی مروژه وه ئیمه
 چیمان خوشده ویست؟

ئه وه تا ژۆر جۆر خواردن هه یه و ئیمه بیزیان لی ده که یه وه که چی
 ئاره لانی تر ژۆر به چلیسیه وه ته پ ده کوتنه سه ریان. چه ندین

گیانداریش ھەن و ئیمە بیژیان لی دەکەینەو ھەچی گیاندارانی تر
کەیفیان پتیاں دیت.

ئەو داناییەکی گۆلاو چالی پیسی لەلای سبیرک و مەگەز
خۆشەویست کردووە، خواردنی مشکى لەلای پشیلە خۆش کردووە،
ھەر ئەو داناییە دەیتوانی چەندین شتی ترمان لەلا خۆشەویست
بکات جگە لەوانەکی کە ئیستا خۆشمان دەوینو، ئەوسا ئیمەش
خۆشمان نەدەویست و سوپاسگوزاریشمان نەدەکرد.

کەواتە ئەو خۆشەویستی و میھرو سۆزەکی کە لەنێوان ئیمەدا
دانراوە تەنھاو تەنھا شوینەواریکە لە شوینەوارەکانی چاکەکی خودا..
ئایا چاکەو خەلاتی ئەو نەبواوە ھەرگیز ھیچ پیاویک بەرگەکی ئەو
دەگرت کە ژنیکی و کۆچیک منداڵ ببێ بەرەش و ھاوخوانی پۆزی و
کارو قازانجەکانی و ببێ کۆل و بار بەسەرشانەو؟ ئایا دەیتوانی
بەرگەکی گرفت و پێداویستیەکانیان بگرت؟ خۆ ئەمە لە گۆشەییەکی
ترەو سەبارەت بە ژنیش ھەر راستە.

خودای گەورە کاتیک وەچەو نۆزبوونی مرقی بەستوووەتەو بە
پەیوەندی نێوان ژن و مێردەو لەبەر بەدیھاتنی ئەو ئامانجیە کە
خۆشەویستی و سۆز و ئەوینی خستوووەتە نێوان ئەو دوو پەرەگەزەو.
ئایەتە کە لە کۆتاییەکیدا ئەو پەوون دەکاتەو و دەفەرموی: ﴿إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾.

ئەگەرچى ئۇن و پىياو لەيەك جۆرن، بەلام چەندىن جىاوازى
 جەستەيى و پۆجى لە نىوانياندا ھەيە. ھەموو ئەو جىاوازيانەش
 خزمەت بە بەردەوام بوونى ۋەچەي مۇقايەتى دەكەن. ھەريەكە لەو
 دوو پەگەزەش بەجۆرى بەدەيتراون و ساز كراون كە بەتەواوى
 گونجاو و لەبارن بۆ ئەو ھەي بەباشترىن شىۋە ئەو فرمانە ئەنجام
 بدەن.

يەككى لە گەورەترىن و بەربلوترىن مەترسىيەكانى ئەم
 سەردەمەمان ئەو ھەيەكە خۆشەويستى ئۇن بە ھەلە بەكار دەھىنرەيت.
 مادەم ئەو شتانەي كە لەناو بازەنەي ھەللاڭدا ھەن جوانترىن شتن،
 ۋەك: قازانجى ھەللاڭ، پارووى ھەللاڭ، كاسبى ھەللاڭ و قسەي
 پاست... كەواتە ۋا پىۋىستە ھەر ئەو ياسايەش بەسەر بابەتى
 خۆشەويستى نىوان ئۇن و پىاودا بچەسپىنن، بەلام جىيى داخە كە
 زۆرىك لەلاۋەكانمان ناتوانن ۋەلامى ئەم پرسىارە بدەنەۋە: (بۆجى
 ئۇنت خۆش دەۋى؟)

دەتواننن بەم جۆرەي خوارەۋە ئەو پرس و بابەتە ھەلسەنگىنن
 كە لە ئايەتە پىرۆزەكەي پىشەۋە ۋەرمان گرتبوو:
 خودا خۆي ئۇنى لەلەي پىياو و پىياوى لەلەي ئۇن خۆشەويست
 كىردوۋە... ھەر بۆيە ئەم خۆشەويست كىردنە خودايىيە لەناو بازەنەي
 ھەللاڭدايە و لە پىناۋى ھەق و چاكەو لەبەر خاترى بەھەشتە.

به لام نهوین و دلدارى نا شهرى ناچیتته ناو بازنهى ئهم
 خوشویستنهوه. نهوه دلدارى و نهوینیکی شهیتانیه نهك
 خوشهویستیهکی خودایی، ئهم فرهمایشته پیروژهیش که
 دهفرموی: (النساء حباثل الشيطان) واته: ژنان تهلهو داوی شهیتانن.
 به کورت بریهکی پهوانبیژانهى بهرزهوه ئاماژه به ئاکامی دژوارو
 ناخوشی نهوانه دهکات که دهکهونه بیروزه لکاوهکانی نهو
 نهوینهوه.

ئافرهت نابی وهك ژنیك خوش بویستریت تهنیا له لایهن
 میردهکهیهوه نهبی، ههر خوشهویستی و نهوینیکیش له دهروهوی
 سنووری ئهم خوشهویستیهوه گیرۆده بوونه بهتهلهو داوهکانی
 شهیتانهوه.

نیستاکهش کچیکی لاو هیشتا نهو کهسه ناناسی که شووی پی
 دهکات و هیشتا چهند سالیکی تریش له بهردهمدا ماوه تا خویندن
 تهواو دهکات و نازانی کئی دهمری و کئی دهژی، سووریش دهزانی که
 له نیتوان سهدان پیاویدا که ئارهزوویان بۆخوی دهجولینی دهبی تهنیا
 شوو به یهکیکیان بکات، کهچی لهگهلهوه شدا هیشتا سل ناکاتهوه
 له له بهرکردنی جلوبه رگی ئابرو بهرانه... ئهم جۆره کچولهیه ههرگیز
 پهی بهمانای پاستهقینهی خوشهویستی نه بردووه، بگره بووته
 داوو تهلهی شهیتان بۆ کوپه لاوهکان.

شەيتانىش بەم تەلەو داوۋە دەتوانى پراۋى شەرم و شىكز و پاكيى
سەدان لاو بىكات و وگرفتارىان بىكات.

جا پاش ئەۋەى ئەم كچە لاۋە ھەلدەستى بە تىكدانى خەيال و
ويزان كردنى ھەناۋى زۆرىك لەلاۋەكان، كەچى دەبىنى پەيوەندىەكى
ناشەرى لەگەل يەكىكىاندا دەبەستى تا دەبنە ھاوسەرى يەكتر،
تەنانت ئەگەرچى ئەم پەيوەندىە سەرى لە ھاوسەرگىرىشەۋە
دەرچى، دەبى لەبىرمان نەچىت كە چەندىن سالى گوناح و
سەرپىچى لەدۋاى خۆيەۋە بەجى دەھىلەت. بەلام زۆرىنەى ئەم
پەيوەندىانەش زۆرىەى جار (لەبەر ھەر بىيانو ھۆيەكى لاۋان) بە
خۆدزىنەۋە لە ھاوسەرگىرى كۆتايى پى دىت... ئەۋكاتەش ھەردولا
ئازار و پەژارەى وىژدان دەچىژن، باسزاي سەختى ئەو دىناش
بوۋەستى.. بەھەر حال لەۋە دەچى نەختى لەبابەتەكەش
دەرچوۋىم... با بگەپىنەۋە بۇ سەرياسەكە.

فەرموۋە پىرۆزەكە كە ژن دەچوئى بە (تەلەى شەيتان) بەۋە
ھەموو ژنان و ھەروا پىاۋە ئارەزوۋ پەرسەكانىش لەۋە وريا
دەكاتەۋە كە بەم پەفتارە ناپەسەندەيان توۋشى چ داۋىك دەبن.
فەرموۋە پىرۆزەكە ئەو پىاۋانە كە دىلى ئارەزوۋەكانى خۆيانن
دەشوبەئىنى بە ماسىيەكى دەربەدەر كە كەوتبىتە ناو توپو داۋى
شەيتان و پراۋچىەۋە.

له یلا، خویشت چاك ده زانی كه ههروهك (ئیمان) دژی بی
 باوه ریه، هه روا سه رپچیش دژی گوێرایه لیه و ئه و دنیا ش دژی ئه م
 دنیا به ...

چه ندیک له یه کیکیان نزیك ببیته وه ئه وه نده له ویتریان دور
 ده كه ویته وه ... تا له گوێرایه لی نزیك ببیته وه، له سه ر پێچی دور
 ده كه ویته وه، تا ئیمان به هیزتر بیت له بیباوه ری دور ده كه ویته وه،
 هه ریه و جۆره ش تا به دنیا دا بنوسییت و خۆتی پیدا دا هه لواسی،
 په یوه ندی و په یوه ست بوونت به و دنیا وه لاواز ده بی، هه تاكو چیژ و
 خوشیه کانی دنیا له ناو دلتدا ریزی پێشه وه یان گرتبی، زیاتر
 به خته وه ری و خوشی ئه و دنیا ت به لاوه بیهوده و گالته ده بی ...

ئیمه لیره دا: باس له و دنیا به ده کهین که ده بیته کۆسپ و په رده و
 رێگر له به رده م ئه و دنیا، ئه و فه رمایشته پیروژه یش که ده فه رموی
 (حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ) هه ر ئاماژه بۆ ئه و جۆره دنیا به ده کات.
 بۆیه به م چه مک و تیگه یشتنه وه پیم خوشه نه ختی له ئاست ئه و
 پوهی دنیا وه بوه ستم که باسی ژن ده کات و په یوه ندی پتوه ی
 هه یه .

ژن پشکی گه وره و پێژه ی به رفراوانی خوشویستنی دنیا پیک
 ده هینیت ... چونکه گوزارشتیکی زیندووه له باره ی دنیا وه .. که چی
 خوشی و شه یداییه کانی تری دنیا وهك سامان و ده سه لات و تاد ..
 به زمانی حالیان مرقه بانگ ده کهن و کیشی ده کهن بۆ لای خویان.

به لّام نه و بانگه له ژندا ده گورېت بۆ بانگېك ترپه ی ژيانی تېدايه و بانگېكى بيس تراوه ... واته ژن جيهانېكى پاراوه و پرپه له هه موو خشته و فيلّ و ته له يه ك ... به گفتارى، پېكه نين و خه نده ی، به ناز و لارو له نجه ی ... بۆيه به گه وره ترين ئاستهنگ و تاقي كردنه وه ی به رده م به خته وه رى پياو داده نریت و قه به ترين كۆسپ و ته گه ره يه كه پى بگريت له پياو تا بگات به سهر فرازى نه و دنياو قيامه ت.

نه وه تا هه ر پياوېك كه هه موو بايه خ و هه ولّ و ته قه لای خو ی ده خاته كار بۆ به ده سته پتنانى په زامه ندى ئافره تېك، ورده ورده باس و خواسى په زامه ندى خوا ی له بير ده چي ته وه .

خۆ من نه مه به و مه به سته نانوسم كه هيرش بگه مه سه ر ئافره ت يان له پله و به ها ی نه و كه م بگه مه وه يان توانجى لى بده م، به لگو مه به ستم نه وه يه كه وريايى و هوشيارى ته واوت پى بده م كه نه كه ی توخنى نه و كار ه شه يتانيه بگه وى.

خودا ی ميه ره بان مرؤفى ته نيا بۆ نه وه دروست كردوه كه خودا ی خو ی بناسى و خوشى بوى و هه ولّى به ده سته پتنانى په زامه ندى نه و بدات، بۆ نه وه ی پله كانى پېيازى خواناسى بگري ته به رو به وه ش شايس ته ی به هه شت و خوشويستنى خوابي ت.

له بير چوونه وه و بيئاگابوون له م هه موو پاستيانه و كۆكردنه وه ی هه موو په نچ و ئامانچ و نيازو په ژاره يه كى له په يوه نديه كى جينسي دا

تەنیا يارى و گەپىكى شەيتانىيە و شوپىنكەوتنى ئارەزووى دەروونى
بەدخوازە.

لە كۆتاييدا لە دەفتەرى تېببىنىيەكانى خۆمدا پەندىكت بۆ
دەنوسم:

"ئەگەر تۆ بە پەرداخىك شەراب مەست ببى، چۆن دەتوانى
دەريايەك ھەلّ لووشى؟".

گەنجى ئىستا شەيداي دلوپىك مەيە، بۆى مەست و خومارە.
مەبەست لە ھەلّ لووشىنى دەريا برىتییە لە داچەقاندن و مەحكەم
کردنى خۆشەويستى خودايى لەناو دلدا.

مرۆقى موسولمان تەنھا بەناوى خوداوە ھەر بونەوەر يان
بەدبىھاتوويەكى خۆشدەويى... خۆشويستنى ژن يان خۆشويستنى
پياويش لەناو بازىنەى ھەللاڭدا ھېچ پى لە خۆشەويستى خواى تەعالا
ناگرى، چونكە ھەر خودا ئەو خۆشەويستىيە لەنيوان دلەكاندا
داپشتووە.

بەم جۆرە و لىزەدا كۆتايى بەنامەكە دەھيىنم، ھىوادارم كە ھەستى
خۆشەويستى لە جىگەى دروست و شياوى خۆيدا بەكاربھيىنى....
والسلام عليكم.

داوی مانگیک نامیه کم له (لهیلا) وه بۆهات:

ئهو نامیهی زۆر شادمانی کردم و دلی پر کردم له ئومید...
له میانی دپه کانی نامه کهیدا دیار بوو که زۆر تر تینگه یشتوو و
پیگه یشتوو...

له یلا له نامه کهیدا په ژارهی خۆی نیشان ددها له مه پ ئه و تیکچوونه
په وشتیانیهی که دوو چاری لاوان بووه، بیزاری و نیگه رانی خۆی
له و باره یه وه درده خست. و ته کانی زۆر دلسۆزانه بوون و له ناخی
دلپه وه درچوو بوون و کتومت وهك ئه و وتانهی بوون که پیشتر له
نامه ی یه که میدا باسی حاللی خۆی بۆ نویسیبوم... ئه مجارهیان
په یقه کانی خۆی بۆ باسکردنی هه ره سی په وشتی لاوانی ئه مړۆ به کار
دههینا، دهیوت به زه ییم به واندا دپته وه و بۆ حاللی ئه وان نیگه رانم،
به لām به رامبه ر به و دیارده ناسۆره ناتوانیت هیچ کاریك بکات. داوی
هاوکاری له من ده کرد که ئه م حاللی بۆ هه لسه نگینم...

منیش ئه م نامیه م بۆ نووسی:

" بۆ له یلای عه وداللی حه قیقه ت..."

له م نامیه ی دوا ییتدا ده بینم وهك دایکیکت لی هاتوو که چۆن
سۆزو غه م و نیگه رانی خۆی بۆ مندا له کانی درده بپێ... له به ره وه
پیش ئه وه ی له سه ر باسه که به رده وام بم به ئه رکی خۆمی ده زانم که

پیرۆزیایی گهرمت ئی بکه م که له م ته مه نه ی ئیستاندا گه یشتوویته
ئو پله یه ی تیگه یشتن و پیگه یشتن.

سه باره ت به هه لسه نگاندنم بۆ حال و گوزهرانی ئیستای لاوان،
پاستیه که ی نازانم له م باره یه وه چی بنووسم. خۆ پووداو و
حاله ته کان به به رچاوانی هه مووانه وه پووده ده ن و ئاشکران..

نۆر جار ده بینین لاوانی پیگه یشتووی هه ردوو په گه ز یاری
مندالانه ده که ن، نه که که وه که نه وه هه لسه و که وت و په فتار
ده کات که سه بیه نی بیته دایک، نه کوپه که یش په فتاری باوکی
دواپۆژ ده کات.. کاتی که که کانمان له گه ل کوپه کاندای قسه ده که ن
ده بینن بۆ نوکته یه کی ساده ی بی که لکی کوپه که، نه و که
له پیگه نیندا وه خته بکه ویت به پشتدا، ئه مه له کاتی که ده نه و نوکته یه
ته نیا بزه یه کی ساده یشی به سه، کوپه کانیش له به رامبه ریاندا به زۆر
خۆیان ده هیننه پیگه نین.

ئومیده وارم وانه زانی که من به م قسانه رقیکم له لاوان هه لگرتی،
چونکه من دژیان نیم، به لکو دژی په فتار و هه لسه و که وتیانم.
پاستیه که ی من به زه بیم پیاواندا دیته وه و دلم بۆیان ده سوئی،
له ناخی دلشیمه وه ئاواتی پرگار بوونی ئه وان ده خوازم، له م
باره یه شه وه به رده وام ئومیدم هیه و هه رگیز نا ئومید نابم، چاکیش
دلنیام نه و لاوه ی که هه میسه قاقاو تریق و هوپیه تی و گالته و که پ
ده کات، هه ز و ماخولیانی نه وه یه تی نه و بۆشاییه پۆحیه پر بکاته وه

که هستی پی دهکات، ههروهه له وهش دلتیام که نه و لاوانه
له جیگه یه کی هه له دا به دوا ی ده زمانی دلتیاند ده گه پین.

به لام مادام تۆیش هه ست به نازار ده که ی به رامبه ر به و لاوانه و
دلت بۆیان ده سوتی، نه و تکت ل ده که م نه هه ست کردنه زۆر به
چاکی هه لسه نگینی و بنرخینی، به هه ستی به زه یی و سۆز و
میهره وه بجیته سه ر نه م پرسه نه ک به هه ستی هه له شان و توو په یی
و زویره وه.

وا له م باره یه وه پووداویکت بۆ ده گتپمه وه که منی له ناخه وه
بریندار کرد... ناوی جیگه و کاتی پووداوه که ت بۆ ناهینم..

کچیک له زانکۆی شاریک قبول کرا و هات بۆ نه و شاره، له گه ل
هاتنیدا که و ته ده ستی جامباز و ده لاله کانی ناره زوویازی... له ناو نه م
سه رچلی و زه لکاوه تازه یه دا که تیایدا ده ژیا پاشه پۆژی خۆی له بیر
چوو وه... هۆله کانی خویندنی گۆپیه وه به جیگه کانی پابواردن.
هۆله کانی کتیب خویندنه وه ی گۆپیه وه به جیگه کانی بیر خواردنه وه
و مه ست و خومار بوون..

هه رده بوو کۆتاییه کی سروشتی بۆ نه م په فتاره ی هه بیت... وای
لیهات زۆر جار له گه پانه وه ی بۆ به شی ناوخۆی کچان دوا
ده که و ت... کار گه یشته نه وه ی که وه خت بوو له به شه ناوخۆیه کان
ده ری بکه ن. به رپرسیانی به شی ناوخۆی هه لسان به ناگادار کردنی
باوکی کچه که له م بابه ته ... باوکی دامای هات بۆ شار بۆ

پزگارکردنی کچه که ی له و زه لکاو و لیته و چه په لیانه ی که تیا یاندا ده ژی، گه یشته به شی ناوڅوی کچان و داوای کرد بانگی بکن، پاش نه وه ی به یه ک گه یشتن و هه ندی ئاموژگاری کرد که ده بوو هه رزوو بیگردایه به لام دواکه وتبوو، به کچه که ی څوی وت: ئیتر مانه وه ت له م شاره دا ته واو بوو... پړو جل و که لویه له کانت ئاماده بکه و ئیسته ده گه پړینه وه. کچه که نه م قسانه ی باوکی به لاهو شتیکی زور کتوپرو ناکاو بوون، به لام چاری نه ماو پیی وت: باش. کچه که سه رکه وته سه ره وه بو ژووره که ی څوی.

نه وه ی که پرویدا له چنه د خوله کی کدا پرویدا... راستیه که ی ئیمه نازانین نه و کچه لاهو له و ساته وه ختانه دا چ جوړه سه رکونه و مو حاسه به یه کی ویژدانیه نه بوو که له گه ل څویدا کردی... هه رنه وه نه ده زانین که قیژه یه ک هات و له گه ل قیژه که دا خه لگی نه و شوینه به باوکی کچه که شه وه هاتنه دهره وه بو نه وه ی جهسته ی مردووی کچه که له سه ر جاده که ببینن.

من پیم وایه که هیشتا هه سستی شهرم له و کچه دا نه مردبوو... چونکه نه وه ی به لاهو چاکتر بوو له په نجره ی به شی ناوڅویه که وه څوی فری بداته خواره وه و بمری نه ک به پروی باوکیدا بوه سستی و دواکه ی بداته دواوه.. جهسته بیډه نکه که ی که له سه ر جاده که که وتبوو به و خه لکه ی ده وت که له وی کړوبو بووونه وه: (ئیوه بوون که به پال منتان به م ناکامه شوومه گه یاند...)

بەلئ، ئەو كچە لاوه كتوپر نەكەوتە ناو چنگى ئەو ژىنگەو
 ناوئەندە بىمارو نادروستەو... بەلكو يەككە لە قوربانىەكانى
 تىكپراي كۆمەلگە... لەناو كۆمەلگەيەكدا دەژيا ھەرھەمويان سەرى
 زمان و بنى زمانيان ھەلوتن بوو بەشان و بالئ ئەوين و دلداريدا.. لە
 كۆمەلگەيەكدا كە گەورەترين پشكى خۆى بۆ وروژاندنى پرس و
 كاروبارى ژن تەرخان كردووه (بەتاييەت ئەوھى كە پەيوەندى
 بەھەواو ئارەزووھەھىيە).. كۆمەلگەيەك كە ھەموو كاسيەت و
 گۆرانى و كليپەكانيان ھەريەك شت دەليتتەوھ: ژن..ژن. ئەم كەش و
 ھەوا بۆگەنەى كە دل و زىلئى ھەريەكە لەئيمەى تووشى شيوان و
 بەيەكدا ھاتن كردووه، ھەر ئەم كەشە پيس و بۆگەنە ئەويشى
 كوشتووه...

ئەم لاوه داماوھ (وھەك سەدان و ھەزاران كچى تريش) قوربانى
 دەستى ئەو پوپاگەندە بەردەوام و نەپراوھەيە كە بەو جۆرە
 تەماشاي ژيان دەكەن.. ھەر بە توپزى ناچارى كردووه خۆى بدات
 بەدەستىوھ بەبئ ئەوھى ئەو داماوھ بزانئ يان ئاگاي لەخۆى بئ كە
 ميتشك و دەماخيان شۆردووه.. كەچى ھيشتا ئەو بەستەزمانانە
 بپروايان وايە كە بەويپەپى ويست و ئازادى خۆيان ئەم جۆرە ژيانەيان
 بۆ خۆيان ديارى كردووه و كەس ناچارى نەكردوون و كارىگەرى
 كەسيان لەسەر نيبە.

چەندەھا سالا مېشكيان به وه پې ده كړت كه شهرم و نابړو
 شهره ف و ناموس چەند دهسته واژه يه كي كونه پهرستين و باويان
 نه ماوه و سواون و پاشماوه ي سه ده كاني پابر دوون... نيتستا نه گهر
 كچ و كوپه لاوه كان ده يانه وي مه دهنی و شارستانی و مؤدیرن بن
 پيوسته له سريان هم چه مك و بابە تانه ببه زينن..

به پلانتيك هه وه سو ناره زووی ئه و لاوانه ده وروژينن و ده يانكه نه
 قورباني گه مه و پلانتيكي چه په ل.. شه وو پوژ هه ر لتيان دووباره
 ده كړنه وه: هم په رده يه بدپتنه.. هم په رښه بشكپنه... هم
 كو سپانه لابه و كوت و داوه كان بپستنه... سه رپوش فپي ده چ واده ي
 شهرمه...

ئه و لايه نانه يش كه ده يانه وي پاوی بكن و بيكه نه نيچيري
 ناره زووه كانيان په گو پيشه كيان ده گه پتنه وه بو دهره وه ي ولات،
 نه وانه پتيان ده لئين: گو ي مه دهری.. فه راموشي كه، له پتي كه...
 ميشكت خهريك مه كه به پابر دوو يان داهاتووه وه.. له ژيان نيتستادا
 بژي و پابويزه و له كيس خوتي مه ده..

هم ديدە گپړو گه وچه بو ژيان هيچ ژيريه كي ساغ و ويزدانتيكي
 ورياو زيندوو قبولي ناكات... كه چي به داخه وه له و ناوه ندانه دا
 ته شه نه ي كردووه كه ويستويانه خو يان چه واشه بكن و به و
 خه له تاندنە يش پازي و مه منون. ئاده ي سهری له كو پوه دهرچوو؟ له
 نه نجامي نه مه دا نه وه يه ك سهری هه لدا كه له بير كړنه وه و تپرامان

خۆی لا دەداو سلّ دەکاتەو و خۆی دەدزیتەو... ئاسان دەخەلەت، هەلپەى ئەوەیەتی هەموو شتیکی لەبەر بچیتەو و کەپ و کاس بێ... شەیدای بێ ئاگایی و خۆدامالینە، خۆ دەگلینیتە ژیا نیتی بەرەللائی و پابواردن و مەستی و خوماریەو...

لێرەدا خۆم پێ ناگیرۆ و ناچارم کە دید و بۆچوونیکی قوولێ یەکی لە بیرمەندەکان بهێنم کە دەلێ: لەسەر دەمی (پێکخستەکاندا)^۱ ئەوروپاش بەدوای هەمان ئومێدەو و خۆی دەکوژێ و دەپۆشت، کە بریتی بوو لە کوشتن و نەهێشتنی هەموو پیرۆزیەکان لەناو ویژدانی تووژی پۆشنبری تورکیادا... واتە کوشتنی ئیسلامەکی... ئەوروپاش ئەو هیژو توانایەى نەبوو کە پیرۆزیەکان و ئاینەکی خۆی لەناو ئەو دەرونانەدا بنیاد بنێ... چونکە ئامانج و نیازی مژدەدەر و بانگخوازە مەسیحیەکان ئەو نەبوو کە دەولەتی عوسمانی بکەنە مەسیحی، بەلکە نیازی ئاواتیان ئەو بوو کە ئەم دۆژمنە دێرینەیان نفرو بکەن و بیکەنە کۆمایەکی تەپووتۆزی (نەتەو و پەگەز و میللەتەکان).. واتە کۆمایەکی تەپووتۆز کە هیچ ویست و هەست و نەستی نەبێ... کۆمایەک کە

۱- سەر دەمی پێکخستەکان: ماوەی تازەگەری و لاسایی کردنەوێ پۆژئاو بوو، کە بە فرمانی سولتان دەستی پێکرد لە ۲ تشرینی یەکەمی ۱۹۸۹ی زاینیدا تا پووخانی دەولەتی عوسمانی بەردەوام بوو.

چۇنت بويى و بە چ قالبتىك بتهويى ئاوا دايرىژىتەوہ و تەواو دەستەمۇ
(بى۰۰)

بەلام باشە چۇن لاوان پاپىچى ئەم جۆرە چارەنوسانە کران؟
ئەم باس و خواسە کەرەستەى باس و لىکۆلینەوہیەکی تیرو تەسەلە
و نہ بە یەك پەپاو و نہ بە چەندین پەپاو پەى بەهەموو لایەنەکانى
ئەو بابەتە نابریت و مافى خوی پى نادرى، بەلام دەتوانم زۆر
بەکورتى بلیم:

ئەگەر توویژینەوہى هەموو دام و دەزگاگانى بلأوکردنەوہ و
میدیاکان بکریت هەر لە (پۆژنامە و گۆزار و چیرۆک و پۆمان)ەوہ تا
دەگاتە سینەماو تەلەفزیۆن و رادیۆ ئینتەرنیٹ و ھۆکارى زەمەنیش
پەچاوبکریت، دەبینین کە زۆریک لە دەرد و پەتا کۆمەلایەتیەکان
ئاوا وەك پەتای کۆلیژا کتوپر و بى پىشەکی و پەروا سەریان
هەلنەدەدا و تەشەنەیان نەدەکرد، بەلکو ئەنجام و ئاکامى
جیبەجیکردنى نەخشەو پلانیکى تۆکمەو بۆ دايرىژراو بووہ بە بايەخ و
چاودىریەکی تەواوہوہ.

ئەوروپایەك کە دوینی لیمان دەلەرزى، ئەمپۆ لە دەستى دى
کچەکانمان پاکیشیت بۆلای خوی و بەناوی پىشېپرکى (شاجوان)ەوہ
بى شەرمانە تاقیمان بکاتەوہو ئیمەش موویەکی عیززەتمان نەبزوی
و بى باک بین... ئەوروپایەك کە ئەوہى لە دەست بیٹ، کەواتە
هەرگیز بە ریکەوت و کتوپر نەبووہ، ئەو توویژینەوہیەش دەتوانى کە

نۆر بە پوون و ئاشكرای پەردە لەسەر ئەمە هەلبەداو پوون و ئاشكرای
بكات...

ئەم توێژینه‌وه‌یه پێویسته ته‌نانه‌ت به‌دوای بنج و بنه‌وانی ئاوازو
هۆنراوه‌ی گۆرانیه‌کانی ئیستاماندا بچیت و ده‌ری بخات که تا چ
پاده‌یه‌ک په‌یوه‌ندیان به‌ که‌لتورو پۆشنه‌بیری په‌سه‌نی خۆمانه‌وه
هه‌یه .

بالم باره‌یه‌وه یه‌ک نمونه‌ت بۆ به‌ینه‌وه .

ئه‌و لاوه‌ی که له‌ ناو تاکسی یان رادیۆی مال‌که‌یان یان
ته‌له‌فزیۆنه‌که‌یان هه‌ گوی له‌و گۆرانیانه‌ ده‌گریت که هۆنراوه‌کانی
باسی دلداری‌و راپاردين به‌ چاره‌نووسی ئافره‌ت ده‌که‌ن^۱ ، وه‌ک ئه‌و
گۆرانیه‌ی که ده‌لی^۲ له‌ کۆتاییدا هه‌ر بۆ من ده‌بی^۳ یان ئه‌و
گۆرانیه‌ی که ده‌لی^۴ رۆژیک ده‌بی^۵ که دیتته‌وه بۆلام^۶ .

۱- به‌تایبه‌ت ئه‌و کلیپانه‌ی که به‌ناوی گۆرانیه‌وه یاری کچ و کوپو دلداری و دیمه‌نی
ناره‌زوو بزۆین و بی شه‌رمی و ده‌ستاوده‌ست کردنی کچ به‌ده‌ست کوپانه‌وه و
چه‌نده‌ها دیمه‌نی تر که به‌رده‌وام شاشه‌ی ته‌له‌فزیۆنه‌کانیان داگیر کردوه و به‌ناوی
هونه‌ره‌وه، هونه‌رو کولتوری میله‌تیان شیواندوه و کردویه‌ته‌ پاشکۆ و نوسه‌یه‌کی
هونه‌ری زیانبه‌خشی بێگانه‌و بۆ ئەم مه‌به‌سته‌ش به‌شیکی زۆری سه‌روه‌ت و سامانی
ولاتی بۆ ته‌رخان ده‌کری و چه‌ندین که‌نالی لۆکالی و ئاسمانیی خراونه‌ته‌ کار و هیچ
به‌رنامه‌و پرۆگرامیکی سوود به‌خشیان تیدا نه‌یه جگه‌ له‌ گۆرانی و سه‌مای بی ناوه‌پۆک و
زیانبه‌خشی. بێگومان پسه‌پۆرانی بواری هونه‌ری په‌سه‌ن و پسه‌پۆرانی کومه‌لناسیی
دڵسۆز له‌هه‌موو که‌س زیاتر به‌م قه‌یران و ئالۆزیه‌ نیگه‌ران و هه‌ستیاری.

ئەولادە بىي ئەو دەي ھەست بەخۆي بکات و بەخۆي بزانی وردە
 وردە مېشكى کاس و بىي ھۆش دەکریت و، مېشكى دەشۆریتەو،
 ئەگەر لەلایەنى عەقلىشەو نەبیت لەپووی ھەست و نەستەکانەو
 ناچار دەبیت قبولی ئەو بکات ئەو کچەي بۆ ھاوسەری خۆي ھەللی
 بزاردووە لەگەڵ پیاوانی تریشدا دەستی ناپاکي تیکەل بکات، ئەو
 تەنیا ئەو دەي بەلاوہ گرنگە لە ئاخردا بگەریتەو بۆلای خۆي و پاش
 ئەنجامدانی ئەو ھەموو گوناح و بەدکاریەي کە لەگەڵ لاوانی تردا
 کردوویەتی لە ئاخري ئاخردا ھەر بگەریتەو بۆلای خۆي و خۆي
 واتەنی (دایکی ھوت کوپ بى ھەر بەتەماتم.) ئەم قبول کردن و بۆ
 چوونە بىي ھەست کردن لەناویدا دەپوینریت.

ئەم چەمک و پوانینە بۆ کچیکي لاو لەوانەيە ترسناک تر بیت
 ئەگەر گۆرانپەکانی تریش بەراورد بکەیت یەکسەر ھەست بەو
 دەکەیت..

مادام باس ھاتە سەر ئەم باسە ناچارین دەبىي باسی (پۆمان و
 چیرۆکە دلداریەکان) یش بکەین. ھەر پۆمانیک لەرێگەي کەسایەتی و
 پالەواتەکانی رۆمانەکەو دیدو فەلسەفە و بۆچوونی نووسەرەکەي
 نمایش دەکات بۆ ژيان...

بۆیە ئەگەر ھەر پۆمان نوسیك بەچاکي ناناسیت و ھیچ
 زانیاریەکت لەبارەيەو نییە کە دیدو ئایدیاو بیروبۆچوونی چۆنە
 سەبارەت بەشەرەفو پاکداویني و ژيانی خیزان، ئەوا خویندنەو دەي

پۆمانەکانی مەترسیەکی زۆری ھەیە بۆت، وەك مەترسی پۆشتنی كچێك بۆ ناو دارستانێك لەگەڵ كورپێکی نەدیە و نەناسدا... ئەو پۆماننوسە كە بەتەنها لەگەڵ تۆدا دەدوێ دەتوانی ھەموو ھزرو بیرەکانی خۆی برشێنیتەو ھە ناو مێشکی تۆ، ئەو ھەش بەنھیتی و ئاسپایی و لە پەشت پووداوەکانی ناو پۆمانەو ھە ئەنجامی دەدات. چونكە پالەوانەکانی پۆمانەكە تەنیا (مایكروڤۆن) یەكن، قسەكەری سەرەکی خودی پۆماننوسەكە ھە.

پەندێك دەلێت (لە ھەموو گفتوگۆیەكدا پەنگ گرتن ھەبە) ئەمە شتیکی راستە.. ئەو لاوەی كە زۆر لەو پۆمانانە بخوینیتەو، بێ ئەو ھەست بەخۆی بكات وای لێ دێت كە لەچاویلکە ی دیدو بۆ چوون و ھەلسەفە ی ئەو نووسەر و پۆماننوسانەو تەماشای ژیان و مرقۆ و بوونەو ھەر دەكات. چەندەھا بیرو ھزری قیژەون و ژەھراوی ھەن شایستە ی نەفرەت و فری دانن، كە چێ لە پێگە ی قارەمانەکانی ئەو پۆمانانەو ھە دزە دەكەنە ناو بیروباو ھە ی لاو ھەكانەو ھە.

لە مرقۆشدا گۆشار و پەپاوە بەرەللا و سۆزانێكە لە پۆمانەكان مەترسیان زیاترەو زۆر بە ئاشكراو بە پۆژی پووناك ھەرجی چەپەلی و داوین پیسی ھەبە دەپێژین بە ناو خەلكدا، بەلام واخەریكە كۆتایی ئەم ھەرەس و دارپمانە لە ئاسۆو ھەردەكەو یت، چونكە ئەو بلاقراو ھە سێكسی و بەرەللایانە خەریكە دەبنە مەترسیەکی ئاشكراو

چیتړ پټویسته ږه واجیان پئی نه دریت و ده بئی هه مووان به گیانی
لیټر سراویه تیه وه به پرویاندا بوه ستینه وه.

خوړښاوايش لای کرده توه به لای هم مه ترسیه داو نیستاکه
خه ریکه به دواى چندين پڼگه و شیوازدا ده گه پئی بۆ پزگار کردنى
لاوه کانی که زوړ به خیرایی به ره و دوزه خ و کهنده لانی لیک هه لوه شان
و ئالوده بوون له سهر ماده هوشبه ره کان تلوړ ده بنه وه... واته
واخه ریکه نه وهی دهر خواردی نیمه یاندا، خویشیان تالاوله کى
ده چیژن، نه و ژه هراڼه ی که بۆ نیمه یان تیچاندبوو خه ریکه خوځیان
یه قی ده که نه وه. هم ناماره ی خواره وه که له په پراوټکدا خویندمه وه
پوونى ده کاته وه که بارودوځی خوړښاوا له چ مه ترسی و
هه په شه یه کدایه:

(ناماریک بۆ ژنان کراوه و نه نجامه کى دهری خستوه که له چوار
ویلايه تی نه مریکادا له سه دا چل و سى ژنانى نه مریکا خیانه ت
له میړده کانیان ده که ن) که نه مریکا وا بیت، ده بئی فه په نساو سوید
حالیان چوڼ بئی؟ هندی له و ناوه ندانه ی که به هه له له بزوتنه وهی
(به خوړښاوا بوون) تیگه یشترون و به مه به ستیشه وه واتیکه یشتوون..
گه وره ترین ناواتیان نه وه یه که به چاوی خوځیان ببینن ولاتى
خویشمان هه مان ناماری تیډا پووبدات. به لام سهره پای نه و هه موو
هه ول و ته قه لاو پړوپاگه ندانه یان و نه و سامانه ی که ده یخه نه گه پ بۆ

ئەو مەبەستە، كەچى سوپاس بۆخودا نەيانتوانىۋە بەۋادەيە
كۆمەلگاكەمان گرفتارى ئەو داپمان و داپزانە بگەن.

ئاشكرايە كە كۆمەلگاكەمان دوچارى چەندىن برىنى گەرە
قوول بوۋە.. بەلام سارپىژ و تىمارى ئەو برىنانە لەدەستى كەسانى
وەك ئىۋەدایە كە خاۋەنى ئايىن و پەۋشەت و جوامىرى و غىرەتن و
بەستراۋە بەرەنچ و خەباتى ئىۋەۋە..

هيوادارم لەۋمەيدانەدا سوارچاكيكى چاپووك و سەرگەۋتوۋ
بىت.....والسلام

لەيلا لەنامەيەكى ئەم دوايىيەيدا دەيوت:

" دەزانم زىاد لەپىۋىست سەرقالم كردوۋى، ھەموو جاريكىش
بەخۆم دەلەيم: ئەمە دوايىن پىرسىارم دەبىت، ئىتر دواى ئەمە
پىرسىارى ترناكەم. بەم جۆرە پىرسارى خۆيشم دەدەم، بەلام
ھەرئەۋەندەي پى ناچى و گرفتىكم توۋش دەبىت و ناچارم دەكات
جاريكى تىرىش نامەت بۆ بنووسم...

وەك دەزانن لەنامەي يەكەمدا پىرسى بابەتى يەكسانىۋونى ژن
ۋىپاۋم كردىۋو، لەم ماۋەيەي پىشۋودا پىرسارم دابوۋ كەئەۋ بابەتە
بخەمەلاۋە. بەلام پىش چەند پۆژىك لەناۋ پۆلى ۋانە ۋتنەۋەدا و
لەكاتى پشۋو و چا خواردنەۋەيشدا مشتومپىك ھاتە ئاراۋە... بابەتى
مشتومپەكەيش ئەمە بوو: ئايا دەكرى باس لەيەكسانى نىۋان پياۋ و

ئۇ بىكرىت؟ منىش جارجار لەو گفتوگۇيەدا بەشدارىم دەکرد.
جانازانم ئايا دەتوانن لەم بەرەيەو شتىكم بۇ بنووسن؟

منىش ئەم نامەيەى خوارەوہم بۇ نووسى:

- بۇ لەيلای عەوداللى حەقىقەت..

ئەم پرسىيارەت پىش چەند مانگىك کردبوو، هيشتا لەبىرم
نەچۆتەوہ... بەلام بوونى هەندى بابەتى گرنگتر وەلامى ئەمیان
دواخست... کەواتە ئىستا کاتى وەلام دانەوہى هاتوہ.

با پىش هەموو شتىك پىت بلیم کە زۆر زەحمەتە وەلامى ئەم
پرسىيارە بە (بەللى) يان (نەخىر) بدەمەوہ. چونکە ئەو پرسىيارە
بەو دارپشتەنى تەواو پوون نىيە. بۆيە پىويستە بە پرسىيارىكى تر
پۆشن بىكرىتەوہ: لەكوئ؟ لەچ بابەتىکدا؟ لەچ لایەنىکەوہ؟

جا ئەگەر پرسىيارەکە لەلایەنى مافەکانەوہ بىت ديارە وەلام
(بەللى) يە.

بەلام ئەگەر پرسىيارەکە لەبارەى هەموو لایەنەکانەوہ بىت ئەوا
هەرگىز پىويست بە وەلامدانەوہ ناکات، چونکە وەلامەکە لەناو
دەقى پرسىيارەکەدا هەيە. مادەم ئیمە باس لە دوو پەرگەزى جياواز
دەکەين، کەواتە چۆن دەبى بىر لە يەکسانى پەرەى نىوان دوو
پەرگەزى جياواز بىكرىتەوہ؟

بۇ نموونە: دەتوانين دوو سىو بهئنين کە هەمان پەرنگ و هەمان
قەبارە و وەك يەك زەرد و گەيىو بن و بيانخەينە پال يەك و

بېرسين: ئايا يەكسانن؟ بەلام بەھەمان لۆژيکەوہ ناتوانين بېرسين:
 ئاخۆ ئن يەكسانە بە پياو؟ چونکە وپړای ئوہی لەچەند بواریکدا
 يەكسانن، بەلام بواری وا ھەيە کە پياو تيايدا زۆر زāl و لە پېشترە
 لە ئن، ھەروەھا چەند بواریکیش ھەن کە تياياندا پياو زۆر لەدوای
 ژنەوہیە. بۆيە ناکړئ بەيەك وشە ئو بابەتە يەکلا بکړيټەوہ.

ئەگەر پرسيارەکەت ئەمەيە: ئايا ئن و پياو لە مافەکانی
 دەسەلاتی بەپتوہ بردنی مال و خيزاندا وەکو يەکن؟ ئو لە کوتايی
 نامەکەمدا وەلامی دەدەمەوہ.

خۆ ئەگەر پرسيارەکە لەبارەي يەكسان بوونی ئن و ميژدە لە
 پووی مرقاھەتيەوہ، واتە ئايا ھيچ جياوازيەك لە نتيوانياندا ھەيە لەو
 پوہوہ کە مرقايکی باش بن يان مرقايکی سەرکەوتوو؟ ئەم
 پرسيارەش پتيويستی بە پوونکردنەوہیە.

دەسەلات شتيکەو چالاکی و باشی شتيکی ترە.. ديارە ئوہەندە
 ئاسان نيە کە بە سەرپيئي و کەفوکول باسی ئوہ بکەين کە
 کامەيان باشتر و چاکترە: ئن يا پياو، چونکە مرقاھ... ئن بيت يان
 پياو، بەندەي خودايە. جا ئەگەر خودا يەکن لەبەندەکانی خویش
 بوئ و زياتر ليی پازی بي ديارە ئو بەندەيە لەلای خودا بەندەيەکی
 بەپيژ و شکۆدارە. لە قورئانی پيروزيشدا - کە فرمايشتی
 پەروەردگاری جياھانيانە - پتوہر و تەرازووبريتيە لە تەرازووی

پاريزكاري (تهقوا) نهك (پهگهز)، تهقوا پټوهري باشي و شانازييه..
بهلام ناخو تهقوا چييه؟

بهكورتی: تهقوا نهويه كه مړوځ له خودا بترسيټ و خوئی له
گوناح لابتات، واته دووره پريز بيټ له هر پهفتار يان گفتار يان
هلسوكه وتيك كه خودا ليی پازي نه بيټ. نه وهش بزانيت كه
گوره ترين و پيرؤز ترين نامانچ نهويه كه مړوځ بگات به په زامه ندي
خودا، خراپ ترين و گوره ترين دؤپانديش نهويه كه نه و نامانچه
بدؤپيئي. جا هر كه سئ له وهدا سر كه وتوو بوو نه وه مړوځي بهر زو
سر كه وتوو چاك و به پريزه، ليتره دايه كه هيچ نرخ و به هايهك بو
په گهز دانانريت.

هركاتي ناوي (تهقوا) هينرا، يه كسر (كرداري چاك) يش
به خه يالدا ديټ، كرداري چاك بريتي به له كارو فرماني باش و
پهفتاري جوان... ليتره يشدا ديسان په چاوي په گهز ناكريت. بو
نمونه كه پاداشتي خويندنه وه يه ك پيتي قورئان به (ده) چاكه
بيټ دياره نه وه هم موو خه لك ده گريته وه، ناوتري له م پاداشته دا
به شي نافرته كه مته يان پاداشتي پياو زياتره... هرگيز نه مه له
نارادا نيه...

ده توانين پرسياره كه له پووي دهر ونيه وه باس بكهين و بپرسين:
نايا له پووي دهر وني و سايكؤلؤژيه وه هيچ جياوازي له نيوان ژن و
پياودا هيه؟ بي هيچ دوو دلي و سل كردنه وه يهك وه لام دده ينه وه:
بي گومان.

ئىستاش ھەول دەدەم بە كورتى جياوازيە دەروونىيەكانت بۇ باس
 بىكەم. ھەر لە ئىستەشەو ھەز ئەكەم ئەو ە بلىم كە ئەو ە
 دەينووسم نە بىروپاي خۆم نە قەناعەتى خودى خۆمە، بەلگە
 كورتە و پوختەى پايو تىروانىنى زانايانى پسپۆرى ئەو بابەتەو بىريار
 و زاناكانە.

ھەر لەتەمەنى مندالىيەو جياوازيە دەروونىيەكانى نىوان ئىو پياو
 دەست بە دەرگەوتن دەكەن...بووكە شووشەو يارى مندالە كچەكان.
 بۇ خۆى جياوازيە لە جۆرى يارى و ھاروھاجى مندالە كوپرەكان.
 باشتىن يارىەك لەلەى كچۆلەيەك بىرىتى يە لە (بووكە شووشە)،
 بەمەرچى لەو تەمەنەدا ھىچ بىرو خەيالىشى بەلەى شووكرىو
 ھاوسەرگىريەو نىيە. ئەو كچە بووكە شووشەكەى دەخاتە باوھشى
 خۆى و بەخۆيەو دەيگوشى و جەلەكانى دەگۆپى و پاشان دەيخاتە
 بىشكەو جۆلانەو ەو پاي دەژەنى تاكو بنوى، زۆريەى كاتى خۆيشى
 لەگەل ئەو بوكلەيەدا بەسەر دەبات...بەلام مندالى كوپر پىى
 خۆشترە يارى بە ئۆتۆمبىل و فېۆكە و چەك و دەمانچە بىكات...

ورە و رە مندالان گەورە دەبن و دەستە ھاپپىيان پىكەو
 دەكەونە قسە كرىن، لىرەشدا بابەتەكانيان جياوازي...كاتى پياوان
 پىكەو دادەنىش و دەكەونە گفتوگۇ زياتر ھەزيان لەو بابەتانەيە
 كەباسى ئىش و كارو باسى سىياسەت دەكەن، كەچى سەرى زمان و
 بنى زمانى ژنان باسى مال و مندال و كەلوپەل و درومان و جەل و
 بەرگ و ئەوانەيە..

له پووی توانایشه وه جیاوازیه کی دیار له نیتوان ههردوو په گه زدا ههیه، نه وه تا پیاو له پووی لیکدانه وه و پیکهاته ی بیره وه توانای باشتره، به لام ژن له چاولیکه ری و لاسایی و هیزی دهرخ و له بهرکردندا توانای زیاتره... نه گهر پتویست دهکات به نمونه یه که پوونتری ده که مه وه: پیاو ده توانی نه خشی ته لاریکی ناوازه داپریژیت و هه موو بهش و برگه و شوینه کان زۆر به پیک و پیک و جوانی له جیگه ی شیاوی خویاندا دابهش بکات، له وه شدا له ژن سهرکه و توو تر ده بیت.. به لام ژن له پیاو باشتر ده توانی نه خش و نیگاری سهرده رگا و دیواره کان دروست بکات و بیرازینته وه.

پیاو زیاتر کراوهیه به پووی دنیای دهره وه دا، به لام ژن له لایه نی سۆز و به زهیی و میهره وه پیش پیاو ده که وی... له ململانی و کیشه و کارکردندا پیاو توانای زیاتره.. به لام ژن له پیاو زیاتر پووی له ناوخوی ژیان زیاتره.... گه وره ترین سوودی شه پوونکردنه وهش نه وهیه که بایه خ و گرنگی به منداله کانی ناو خانه و لانه ی خوی ده دات.

ته نانه له لایه نه لاوازه کانی شدا جیاوازی له نیتوان پیاو و ژندا ههیه، نه وه تا پیاو گرفتاری دهردی خو سه پاندنه و هه ز به ده سه لات و هه ژموم دهکات، به لام ده بینین ژن دوو چاری هه زی خو دهرخستن و خو نواندن و پاکیشانی سه رنجه کان و وروژاندنی سه رسامی خه لک بووه.

ناشکراترین سیفەتی ژن یان توانای کاریگەری ژن لەوەدایە کە
 زۆر ھەستیارە، چونکە ئامادەیی بەھێزترە بۆ مانەوایە لە ژێر
 کاریگەری ژینگە و سنووری دەورووبەری خۆی. بۆیە ژن ئاسانتر
 دەخەڵەتێ و زوو فریو دەدرێ و زۆر خێرا بەقسەی لوس و ماستاو
 لەخۆی دەگۆپێ و دەخەڵەتێ.

"حەدەس"^۱ و زوو ھەستکردنی ژن بەھێزترە لە پیاو. ژن لە پیاو
 زیاتر حەز و تامەزدۆی ھەیە بۆ گۆرانیکاری و نوێ بوونەو...
 لەبەر ئەوەیشە کە ژن ھێزی لە پیاو کەمترە و قەبارەیشی لەو
 بچوکترە، دەبینی ژن زیاتر بەھێزتر پیویستی بە پەنابردن و
 ھانابردن ھەیە.

بەلام ئەم پێداویستییە سروشتییە لە ھەندیکیاندا دەبێت بەگری
 خۆ بەکەم زانین، ئەم گریبەش زیاتر لەشیوە و بیجمی گری خۆ
 بەپیاو کردن دەردەکەوێ.

ژن زیاتر پەیوەستە بە ھاوبەشی ژیاڵی و لە پیاویش بەئەمە
 و ھەفا دارترە.

بەلام لە خۆشویستنی دنیا و ئارەزووەکاندا ژن پیش پیاو
 دەکەوێ، ژن زیاتر ئامادەییە کە ببێت بە ئامرازێک بە دەست
 شەیتانەو.

۱- حەدەس: زاراوەیەکی (مەنتیق)ی بە ھە واتای زوو تێگەشتن لە شتێک بەبێ بیر
 لێکردنەو.

له یلا خان! ئه مه ئه و چوارچتوه دهروونیه یه که ژن تیایدا دهژی..
بویه پتویسته ئیمه ههول بدهین ناچاری نه کهین خوی وهك پیاو
بنوینی، به لکو هانی بدهین تابیتته ژنیکى نمونهیی.

نه گهر چاویك به دهوری خۆماندا بگێرین دهبینین که گونجان و
ته باییه کی ته و او ئاشکرا له نیتوان جهسته ی گیانداران و پۆحیاندا
ههیه، هه موو پۆحیک له جهسته ی خۆیدا ئاسودهیه، نه گهر پۆحی
ئاسکیک بخهینه جهسته ی شیریکه وه و زۆری لی بکهین که وهك شیر
پهفتار بکات ئه و ئیمه به وه یه که م کهس ده بین خراپه به رامبه ر به و
پۆحه ناسکى ئاسک ده کهین... له گه ل هه موو نه په یه کدا ئه و پۆحه
به شیک له ناسکی و نه زا که تی خوی له دهست ده دا. له گه ل هه ر
په لاماریکدا به شیک له جوانی و له نهجی په سه نی خوی ده و پێتی.

تا پادهیه ک ئه وه به سه ر ژن و پیاویشدا ده چه سپی، جیاوازییه
ئاشکراکانی نیتوان جهسته ی ئه و دوو په گه زه له پیکهاته ی
دهروونی و پۆحیی هه ریه که یاندا ده رده که ویت و دهنگ ده داته وه.

فه رامۆش کردنی ئه م کاره و ناچار کردنی ئافرهت تاکو به ناوی
یه کسانى ژن و میرده وه وهك پیاوان پهفتار و هه لسوکه وت بکات،
هه له یه کی گه و ره و زیانیکی قورس و گران ده بییت، ژنیش یه که مین
زیانی به رده که وئ و باجی گه و ره ئه و دهیدات.

خۆ له پاستیدا هه موو ئه و هه ول و ره نه چه چرو پرانه ی که به نیازی
خراپ و چه په له وه له م پێناوه دا دران، نه یان توانی هیه شتیک بگۆین،

به گویره ی نهو یاسایه ش که ده لئی: (حوکم و بریار بۆ زۆرینه یه) ده توانین بڵێن: ژن هیشتا فه رمانبه ره زیاتر له وه ی به پێوه بهر بیّت، نووسه ره زیاتر له وه ی قازی و دادوه ری بیّت، سکر تیژه زیاتر له وه ی فه رمانده بیّت، خانه خوێی ناو فرۆکه یه زیاتر له وه ی فرۆکه وان بیّت، فرۆشیاری ناو که نجینه و کۆگا کانه زیاتر له وه ی که خاوه ن که نجینه بیّت... چونکه مه حاله که سروشت و ماکی مرۆف بگۆردیّت.

به لئی له یــــلا!... ئیمه تا ئیستا نه مانتوانیوه که جیگه و پیگه ی شایسته به خۆی بده ی ن... به و چاوه وه ته ماشای ده که ی ن که لاوازه، ههروه ک ته مه ش یه ک ی بی له هه له و گونا هه کانی، به وه ئیمه ش سته ممان لی کرد، ههروه ک پۆزی و ژیا نی نه و به ئیمه وه به سترابیّت، مامه له یه ک ی خراپ و سته مکارانه مان له گه لیدا کردوه، یاخود ریگه و بواری و هانمان داوه تا خۆی وه ک پیاو لی بکات، به وه ش ژیا نی نه و مان شیواندوه و گه و ره تر ی ن خراپه مان له گه لیدا کردوه.. ئیستاش پیم خۆشه که که می ک له باره ی به پێوه بردن و سه رۆکا یه تی خیزانه وه بدویم:

خوای گه و ره که به ده ی نه نه ر و خاوه ن و مولکداری هه ردوو په گه زی مرۆفه، ده فه رمووی: ﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ

وَأَجْرُهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُمْ فَإِنْ أَطَعْتُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِمْ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا ﴿النساء: ٣٤﴾

واته: (پیاوان به پټوه به رو سه په رشتیکه ری ئا فره تانن، خوا فه زلی پیاوانی به هیزو تواناو گورج وگولی داوه به سهر ژناندا). نه وه تا پیاوان نه توانن کاری گران بکه نو غه زا بکه نو سنوور بپاریزن. بیجگه له وهش ژنان له کاتی حمله و شیرداندا نیشیان پی ناکړی، له کاتی عاده و ماوه ی حه یزدا بۆ هاتنه ناو کومه ل ناشین. هه روه ها به راورد کراوه ژنان دلایان له پیاوان ناسکتره و سه بریان له سهر زه حمت که مته. هه روه ها پیاوان مالی خویان خه رج ده که ن بۆ ژنه کانیان چ بۆ ماره یی و چ بۆ بریوی، جا مادام ژن له ئیداره ی پیاودا بیت و کاروباری ناو مالی بۆ پابگری، پټویسته پیاویش خه رجی و نه فه قه ی ناو مال بگریته نه ستو، جا نه و ژنانه که صالح و خواناسنو له سهر مال و ناموسی خویان و میړده کانیان نه مینو به یارمه تی خودا پاریزگاری له وه زعی خویان و میړده که یان ده که ن، نه و ژنانه ییش که نه یانبینن له پښگا لا نه ده ن ئاموزگاریان بکه ن، نه گه ر ته می کردن و ئاموزگاری سوودی نه بو نه و له جڼگه نووستندا له که لیان مه بن، واته له که لیان مه خه ون. نه گه ر نه وه ییش سوودی نه بو نه و ده کړی لیان بده ن لیډانکی بی زیان. جا نه گه ر گوږپایه ل بوون و هاتنه سهر باری خوشی و پیکه وه ژیانی به ئاسووده یی، ئیتر پټیان لی مه گرن و به هانه یان پی مه گرن و

سه رزه نشيتيان مه كه نو، وا دابنن هيج له به ينتاندا پړوى نه داوه. خودا به رزه و پاڼه ي بالاڼه و له نيوه به ده سه لانترو و گوره يه، كه واته خوټان له گونا ه بپارنن.

باليره دا پاشه و ته فسيريكي خه ست و خو لي ئه م ئايه ته ت بو بكه م.

پياوان ده سه لاتيان به سه ر ژناندا هه يه، واته سه رو كايه تي مال بو پياوه. واته ئه ركي پاراستنى ئه ندا مانى خيزان ده كه ويته نه ستوى پياوه وه. ليړه دا تيډه گه ين كه پياو له ژن گونجاو ترو له بارتره بو سه ركردايه تي و فه رمانړه وايي، به لام ئايه ته كه به پړون و ئاشكراي نالي: پياوان له ژنان به رز ترو باشترن، به لكو ده فه رموي: ﴿بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ دياره ئه م ئايه ته چه ند مانايه كي تريشى هه يه. ئه م گوزارش و برگه يه وا ده رده خات كه چه ند لايه نيك هه ن و تياياندا پياو له ژن له پيشتره، ده ي چه ند لايه نيكي تريش هه ن ژن تياياندا له پياو له پيشتره. له ژير چه تري ماليشدا چا كه و ئاكاره كاني هه ردوكيان به كانگير ده بن بو ده سته به ركردنى پيداويسته كان و به خته وه ري خيزان.

هه روه ها له ئايه ته كه وه له وه ش تيډه گه ين كه راست نيه هه موو پياويك له هه موو ژنيك گونجاو ترو له بارتر بښت. چونكه هه ندي ئافره تيش هه ن كه تواناو ليها توويه كي تايبه ت و جيايان هه يه. هه روه ها هه ندي پياو يش هه ن ئه وه نده سيفه تي پياوه تيان تيډا

که مه، هرگیز ناگه ن به شان و پایه ی زۆریک له ژنه کان دا، خو
نه مه ش راستیه کی له بهرچاوه .

له گه ل ئه مانه شدا به پێی ئه وه ی که مال و خیزان بچوکتین
پیکهاته ی کۆمه لگایه، هه رده بی به پێوه بهر و فه رمانپه وایه کی هه بی.
له هه موو هه ل و مه رجه کانی شدا هه ر پیاو ئه و فه رمانپه وایه یه، ئیمه
هه ر ئه وه نده له ئایه ته که تیده گه ین.

ئایه ته که سه باره ت به پیاو ده فه رموی (بِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ)
واته: ئه رکی سه رشانی پیاوه که خه رجی ژن و منداله کانی بکیشی.
هه روه ها ئایه ته که ئاماژه بو ژنی باش ده کات (فَالصَّالِحَاتُ
قَانِتَاتٌ...) که واته پیاو کاربه ده سستی ماله وه یه و ژنیش نه گه ر
ده یه وی هاوسه ریکی چاک بی ت پێویسته گوپه رایه لی شه وه کی بی ت.

هه ر سه باره ت به بابته ی (فه رمانپه وایی) و اباشه ئاماژه به وه ش
به دین که چه ند کارو فه رمانیکی وه ک (پێغه مبه رایه تی و
پێشه وایه تی) هه ن و تاییه ت کراون به پیاوانه وه . به لام دیسان ئه وه
ناگه یه نیت هه موو پیاویک باشتر بی ت له هه موو ژنیک، هه ر به و
جۆره ی ئایه ته پیرۆزه که ی تری پی لیکدراوه ته وه . ئه وه تا چه ندان
ژنی موسو لمان وه ک هه زه ته ی فاتیمه (ره حمه تی خوا ی لی بی)
له لایه نی چاکه و به رزیه وه پێش زۆربه ی پیاوان که وتوون.

من ههستی خۆم له پشت ئەم پرسپارانەوه سەبارەت بە تۆ نالێم و
مەبەستم تۆ نیه، زۆر جار رەخنە و پەلپ ئاراستە ی دادپەرەری خوا
دەکرێ، بۆیە پێم خۆشە کەمێک لەسەر ئەم بابەتە بۆهستین..

هەر لەسەرەتایشەوه دەبێ ئەوه بڵێم کە یەكسانی شتیكە و
دادپەرەریش تەواو شتیکی تر، كارو كردارو برپارەكانی خوا لەم
جیھانەدا لەسەر بناغەی یەكسانی بەرپا نابن، بەلكو لەسەر بناغەی
دادپەرەری.

خۆ ئەگەر كەمێك بێر بکەینەوه دەبینین ئەگەر بیت و
یەكسانیەکی پەها لە ئارادا بوایه، هەرچی شت هەیە لە دنیای
عەدەمدا نەدەمایەوه؟ یان تەنهاو تەنها یەك پەگەز بەدی دەهێنرا؟
چونكە ئەگەر جوړیك یان پەگەزیكی تریش بەدی بهێنرێ ئەوا
یەكسانیەكە تێك دەچێ...

كەواتە یەكسانی جگە لە ئەندێشە و خەیاڵدا نابێ بوونی هەبێت،
چونكە لە ژیری و دل و ویژداندا جێی نابێتەوه.

ئەواتا لە نێوان ئەندامەكانی لەشماندا یەكسانی نی یە، نایشبێ
هەبێت، بەلكو هەموو ئەندامێك بەدیھێنراوه تاكو ئەو ئەرکە ی پێ ی
سپێردراوه پاپەپێتی، بۆیە بەوپەڕی دادپەرەریەوه ئەو
تایبەتمەندیانە ی پێ بەخشاوه تا ئەو كارە بكات.

بەداخەوه زۆرجار ئەم پرس و باسو خواسە گرنگە لەبەرچاوان
ون دەبێت و نابینرێت.

ناشکرایه که چۆلهکه و پشيله وهك يهكو يهكسان نين. جا بۆ
 ئهوهى به پوون و ناشکرايى له ههردووکیاندا دادپهروهري خوايى
 بدرهوشيتهوه، دهبينى پشيله ههموو پتويستيهكى پى دراوه، هه
 لهحالهته پۆحيهکهيهوه تا دهگاته چرنوك و ددانهکانى و سوکهلهيى
 جهستهى بۆ ئهوهى ببيتته پشيله، ههروهها چۆلهکهيش به ههمان
 شيوه ئهوهى پتويستى بى، بهبى کهم وکوپى پتوى دراوه.

ئا ئهوه دادپهروهريه... کهسيش مافى ئهوهى نيه که بپرسى:
 (بۆچى ئهوه بووه به چۆلهکه يان ئهوه به پشيله؟) خۆ ئهگه
 ئهوهى پرسى، ئهوا پتوى دهوترى: (چونکه ويستى خوا وابووه.) خۆ
 ئهگه خودا پپچهوانهى ئهوهشى بويستايه ئهوا هه ئه وپرسياره
 دهکرا.

ويپراي ئهوهش دهمهوى بلیم: نهپشيله و نه چۆلهکهيش بۆ ئهوه
 بهدى نههاتوون که بۆ جيهانيكى تر تاقى بکړينهوه، ئاخۆ مافيان
 ههيه به مافى (بوون) يکى ئاژه لانه بههره مند ببن و لهو
 تاقیکردنه وه يه شدا سه رکه وتوو ببن. واته مافى ژيانيان له بهرامبه ر
 سه رکه وتنيكى ديارى کراودا پى نه به خشراوه. خۆ ئهوان له تاريکايى
 (نه بوون) دا بوون و چاوه پتوى چاکه و لوتفى خودا بوون، خوداش
 چاکه و لوتفى له گه ل کردن و (بوون) ي خه لات کردن و جهسته و
 رۆحى ئهوانى بهدى هيتا، ئهوان ژيانى خويان به پى دهکهن و ژوريش
 به بهش و حالى خويان پازى و شادمانن، هه رگيز ئهوهش

بەخەيالىاندا نايات پەخنە و ناپەزايىيەك بەرامبەر قەدەرى خوائى
دەربېرىن...

دەتوانى بەدەيتنانى ژن و پياويش بەھەمان جۆر پېئوى، لەبرى
ئەوھى بلىي: بۆچى خودا بە ژنى دروست كردووم؟ دەبى چاوبە
بەدەيتراوانى دەوروبەرتدا بگيڤريت و بە بەشى خۆت لە قەدەرى خوا
پازى بيت.

پاشان گرنگترين شتیش برىتى يە لەسەر ئەنجام و ئاكامى
شتەكە. مادام ھىچ برپارىڤك لە ئارادا نىيە كە چارەنوسى ھەموو
پياوان بەرەو بەھەشت ببات و چارەنوسى ھەموو ژنانىش بەرەو
دۆزەخ ببات، كەواتە ئەركى ھەردوو پەگەزەكە ئەوھى كەسەرمایەى
ئەو تەمەنەى پېيان دراوہ زۆر بەجىددى بەكار بەيئن بۆ ئەوھى
سەرفرازو بەختەوھرى ھەمىشەيى بېن.

ھەر مرقۇڤىڤكىش كە ئەو بەختەوھرىە ھەمىشەيىيەى لەكىس بچىت
ئىتر چ سووڤىكى پى دەگات كە لەم پەگەزىان ئەو پەگەز بىت.
ئا بەم ئامرازەوہ حەزدەكەم بپۆم بەلاى ئەو پرسىارەوہ كەپىشتەر
تۆ كردبووت: ئايا ھەموو مرقۇڤەكان وەك يەك بەھرى تواناى
گەشتن بە حەقىقەتەيان ھەيە؟

ئەم پرسىارەش ديسان بەجۆرڤك لە جۆرەكان پەيوەستە بە
دادپەرەورىى خودايىيەوہ. تۆش دەتوانى وەلامى ئەو پرسىارە لەو

کتیبه وه وه ربگری که به ناوی (گفتوگویه ک له باره ی
قه زاوقه ده) وه نووسیومه .^۱

له یلا خان !

پتویسته ئه م حه قیقه ته ی خواره وه هه رگیز له یاد نه کهیت و له
بیرت نه چیته وه :

مرۆڤه بهنده ی خودایه ، ته نها خودا هه موو ئه ندامیک له ئه ندامه کانی
جسته ی ، هه موو هه ست و خورپه یه ک له خورپه کانی پۆجی ، هه موو
توانایه ک له تواناکانی پی خه لات کردووه . هه ر هه موو ئه م
گهردوونه یش مولکی خودایه ، ئه م مرۆڤه لاوازه یش میوانیکی ئازیز و
به پیره له لای ئه و.

به ئی ، ئیمه میوانیکی پیز لی گیراوین... ئه ری وانیه ؟ ئه وه تا
پۆژانه بی ئه وه ی هه ست بکهین ملیاره ها له خانه کانی جسته مان
ده گۆرین... ئه م گۆی زه مینه ش که له سه ری ده ژین به خیراییه کی
سهیره وه ده سوپیته وه ، که چی ئیمه تۆزقالتیکیش هه ستی پی
ناکهین ، له گه ل هه موو هه ناسه یه کماندا به و کرداری هه ناسه دانه
خوینمان پاکژ ده بیته وه ، هه ستیشی پی ناکهین که ئه مه ش
سه باره ت به ئیمه زۆر گرنگه... به لکو ئیمه سه رگه رمی کاره کانی
خۆمانین و هیچ ئه ندامیکی جسته ی خۆیشمان نایه ت به بیردا مه گه ر

۱- (گفتوگویه ک ده رباره ی قه زاو قه ده ر) ئه م په پراوه مان وه رگتپراوه ته سه ر زمانه ی
شیرینی کوردی و تا ئیستاش سوپاس بۆ خوا چه ند جارێک چاپ کراوه ته وه .

ئەو كاتەى تووشى ئازارېك دەبىت. بەكورتى، پۆزانە لە پېئناو ئېمەدا
چەندىن كارو چالاكى لە ژمارە بەدەر پوو دەدەن، سا لە ناو
جەستەى خۆمان يان لە جىهانى دەرەوهماندا بىت، كەچى ئېمە
هەستىيان پى ئاكەين و هېچ موشورىكيان ناخوين، بەلكو ھەر
سەرقالى كارى پۆزانەى خۆمانين.

پەرەردگارمان كە بەو بايەخ و سۆزو مېھرو بە تەنگەو ھاتنەو
مامەلەمان لەگەلدا دەكات، بى گومان لە پۆزى دوايشدا بەوپەرى
دادپەرورەو مامەلەمان لەگەل دەكات.

قورئانى پىرۆز دەفەرموو: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾.

ئەم بىرپارە سەبارەت بەگەيشتن بەحەقىقەتەيش ھەر كارىگەرەو
كارى پى دەكرىت... ئەو ھەموو مەووفىك بەندەى خودايە، خوداى
تەعالا خۆى باشتەر دەزانى كە ھەر مەووفىك تا چ سنوورو مەودايەك
دەكات بە حەقىقەت... ھەموو بەندەى كەش ھەر لەسەر ئەم بنچىنەى
مامەلەى لەگەل دەكرى... خودا ھەرگىز موحاسەبەى كەس ناكە
لەسەر شتى كە لە تواناى ئەو كەسە بەدەر بووبى.

قورئانى پىرۆز دەفەرموو: ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ئەم ئايەتەش بەجۆرىك لەجۆرەكان ئاماژە بۆ ئەم لايەنەى
ئەو پرس و باسە دەكات.

لە پۆزى قىامەت و دادگاى ھەرە گەرەشدا ھەموو مەووفىك بە
گويرەى ئەو ھەلومەرج و بارودۆخە موحاسەبە دەكرى كە گوزەرانى

تیادا کردوو، چ هه ژار بووبی یا دهوله مهند، زانا بووبی یا نه زان،
 موسولمان بووبی یا نبی ناگا له ئیسلام، ئا له و پۆژده هه رکه سی
 تۆسقالیک کرداری چاکه ی کردبی دیته وه پئی... هه رکه سیکیش
 تۆسقالیک کرداری خراپه ی کردبی دیته وه پئی... ئا له و وه خته دا
 دادپه روه ری خودایی به وپه ری شکوو سامو هه بیه تیه وه
 ده دره وشیته وه...

جا کی ده لی ئه وانه ی په خنه له قه ده ری خوا ده گرن و ده پرسن:
 (ئایا هه موو مرقیق هه مان هه لی ده ست ده که وی بۆ گه یشتن به
 حه قیقه ت؟) کی ده لی ئه وانه له و پۆژگاره دا شایسته ی سزای خوا
 نابن؟ یا نه وانه ی که خۆیان وا ده رخشوو به رگری له وان ده که ن
 و له بری نه وان ئه و پرسیاره یان کردوو که چاپۆشیان لی ده کریت و
 پزگار ده بن و له ناگری دۆزه خ قوتاریان ده بی؟

که واته ئه وهنده ی توانات هه یه و ده توانی باسی حه قیقه ت بکه و
 رافه ی بکه، به لام بۆ یه ک ساتیش ئه وه ت له بیر نه چیته وه که خودای
 ته عالا دادپه روه ره... له ناخی دلته وه متمانه ت به مه
 هه بی... کاتیکیش که سۆزو به زه بیته به خه لکدا دیته وه ناگات
 له خۆت بی، خۆت نه خه یته نیو مه ترسیه کی مه عنه ویه وه. نه که ی
 ئه وه ت له بیر بچیته وه که ئه وانیش به نده ی خودای ته عالان...

له کۆتاییشدا پیم خۆشه پیناسه ی (سته م) ت بۆ بکه م: (سته م
 بریتیه له په فتارکردن له ناو مو لکی که سانی تر دا بی په زامه ندی یا ن

مۆلەتى ئەوان...) لەبەرئەو دەى خوداى گەورە پەرەردگارو خواوەنى
هەموو خەلکە، کەواتە ھەرگیز ھېچ رەفتارىک يان کردارىک لە تەرەفى
ئەو دەو بەستەم نازمىردى و ناچىتە ناو پىناسەى ستەمەو.

پىويستە بەچاکى لەمە تىبگەى... ھەرەھا پىويستە بزانى
دادپەرەريى پەرەھا تەنيا تايبەتە بە خوداوە، ئەو خودايەى کە داراى
زانستى پەرەھاو تواناى پەرەھاو دانايى پەرەھاو سۆزو مېھرى پەرەھاىە.
پىم وایە بۆ ئەم نامەى ئەمەندە بەسە... والسلام.

پاش چەند پۆڤىک ئەم نامەىەم بۆ نووسى:

بۆ ئەو لەيلىەى کە حەقىقەتى دۆزىو تەو...

وام دەزانی کە بە نامەکەى پىشوو کۆتايىم بە باسى بابەتى
يەكسانى ژنو پياو ھىناو، کەچى پووداويک پوويداو ناچارى کردم
لەسەر ئەو بابەتە زياتر بنووسم. پىش چەند پۆڤىک گۆڤارىکم گرت
بە دەستەم و پەرەکانىم ھەل دەدايەو، ئەو گۆڤارە
(خویندنگايەکى ئەھلى) دەريدەکات. خویندەو دەى يەکىک لە
باسەکانى واى لىکردم زۆر بە قوولى بىر بکەمەو. پوختەى ئەو
بابەتە ئەمە بوو:

"پىويستە چىتر بەسەيرو نامۆ نەزانى کە کچو کۆرە گەنجەکان
پەيوەندى دلدارى و ئارەزووبازى پىکەو بەستەن، دەبى ئەمە
بەمەترسى تەماشا نەکرى، ھەرکەسىش وابکات ديارە ئەو بىرىکى
دواکەوتوو و کۆنەپرستانەى ھەيە.."

کاتی ئەم بابەتەم خویندەووە یەكسەر سی بنەماکە ی کۆمەلگای
ئەوروپایی نوێم بە زەیندا هاتن، من پیشتر لەبارە ی ئەو بنەمایانەووە
بەپراویکم خویندبوووەو. ئەو سی بنەمایەش ئەمانەن:

۱- یەكسان بوونی ژن و پیاو.

۲- لەپووی گۆزەرانیەووە (واتە لەپووی ئابوری و داراییەووە) ژن
سەرپەخۆ بی لە مێردەكە ی.

۳- پاش ئەوێ كە ژن لەلایەنی دارایی و گۆزەرانیەووە ئازاد
سەرپەخۆ بوو، با ژن لەوێشدا ئازاد بێت كە پەییوەندی لەگەڵ
پیاوانی تریشدا دابمەزێنێت...

بنەمای یەكەم و دووەم تەنها ئامرازن، ئامانجی سەرەكی و كۆتایی
لە بنەمای سییەمدایە.

ئەوانە ی كە هەمیشە لەبارە ی یەكسانی ژن و پیاووە دەنوسن،
تا ئیستا نەیان توانیوە ژنانمان پەلكێش بكەن و بیانگەیهننە ئەم
خاڵە ی سییەم، هەروەها نەیان توانیوە هەستی شەرم و حەیا و
پاكی و ئیخلاص لە ژناندا ئەوێندە لاواز بكەن كە ئومێدیانی پێ
دەخواست و هەولیان بۆ دەدا، هەر بۆیە زۆر لەمە تووڕەو زویرن.
خاوەنی ئەو بابەتەش یەكێك بوو لەو زویرانە.

هەر بەو بۆنە یەووە دەمەوی بلیتم:

كچ زۆرجار لە تەمەنی دوانزە سیانزە سالاندا بالغ دەبێت. بەلام
كوپ لە تەمەنی چواردە پانزە سالاندا بالغ دەبی. بۆیە كچ پالیئوراوە

که ببیته دایک و کورپش پالټوراوه که ببیته باوک. پټویسته چه‌ند
 سالتیک پیش نه‌وهی بگه‌نه بالغ بوون به‌باشی باسی هه‌ستی شهرم و
 حه‌یاو مانای شهره‌ف و ئابروو و پاکداوینیان بۆ بکریټ. به‌لام نه‌و
 ناوه‌ندو پټکخراوه ناسراوانه هه‌ول ده‌دن نه‌و ته‌مه‌نه درټز بگه‌نه‌وه‌و
 وه‌ک لاستیک رایبکیټشن تا نه‌و ساله‌ی کچه‌گه‌نجه‌که شوو ده‌کات.
 هه‌روه‌ک بلټی داخوازیه‌کانی شهره‌ف و داوین هه‌چ پټویست نه‌بن و
 ده‌ست پی نه‌که‌ن تا کاتی هاوسه‌رگیری و دوا‌ی هاوسه‌رگیری، به‌لام
 پیش هاوسه‌رگیری هه‌رچی په‌یوه‌ندی‌کی ناشه‌رعی و نادرست هه‌یه
 هه‌مووی به‌ ئاسایی داده‌نرټ و ده‌بی به‌ شتیکی سروشتی ته‌ماشا
 بکریټ و پټویست به‌ ترس ناکات.

هه‌رگی‌ز ناکریټ له‌م لۆژیکه‌ تیبگه‌ین.

بۆچی پی به‌ کچه‌ بدری له‌گه‌ل پیاوانی بیگانه‌و نامۆدا بچیته
 ده‌ره‌وه، که‌چی پاش هاوسه‌رگیری پی نه‌دری؟ لام وایه‌ نه‌مه
 کاکله‌ی بابته‌که‌یه. نه‌و ناوه‌ندو مه‌لبه‌نده گومان‌ناویانه‌ که‌ حه‌زو
 ئاره‌زوویان نه‌وه‌یه هه‌موو ژنان په‌یوه‌ندی ناشه‌رعی له‌گه‌ل هه‌موو
 پیاواندا پټک به‌ینن، زاتی نه‌وه‌یان نیه‌ که‌ نه‌م ئاره‌زووه‌ی خۆیان به‌
 ئاشکرا باس بکه‌ن، بۆیه‌ بابته‌که‌ لول ده‌دن و ده‌ورو خولی
 پټده‌دن و وه‌ها ده‌ری ده‌خن گوا‌یا بابته‌ی لاوان و قۆناغی
 که‌نجیټیه‌... چونکه‌ چاک ده‌زانن نه‌که‌ر له‌م هه‌نگاوه‌یاندا
 سه‌ریکه‌ون نه‌وا زۆر نزیک ده‌بنه‌وه له‌ ئامانجه‌ سه‌ره‌کیه‌که‌یان.

ئەو پاپۆرتەى لەو گوتارەدا خویندەمەو تەنیا نمونەىەكى
 بچكۆلەى ئەو یاریە گەرەىە كە دەرەق بەلاوہ كانمان ئەنجام
 دەدریت و، بەشیكى ئەو نەخشەو پیلانە گەرەو ترساناكەىە كە
 دەیانەوئۆ تۆپو تەیمانەكەى بە دەوریاندا بچنن. ئەم گەمەىە ئەو
 بەلینەى شەیتانى بەبیر هینامەو كەبە خوئى داوہ، ھەرەھا
 خواست و چەشەى شەیتانى بیر خستەمەوہ. ئەو تاقورئانى پیرۆز
 باسى ئەوہ دەكات كە كاتى شەیتان ملی نەدا سوژدە بۆ ئادەم بیات
 و بەھۆى ئەو مل نەدان و یاخى بوونەىەوہ لەبەھەشت دەرکراو
 نەفرەتى لى كرا، شەیتان وتى: ﴿لَا تَخْذَنْ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا
 * وَلَا ضَلِيلَهُمْ وَلَا مَئِينَهُمْ...﴾ النساء: ۱۱۸-۱۱۹.

پاشان بەم جۆرە دواىى بە ھەرەشەكەى دینى: ﴿وَلَا مُرْتَهُمْ
 فَلْيُغَيِّرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ النساء: ۱۱۹، واتە: ھەرمانیشیان بۆ دەرەخەم
 تەرح و بیجمى ئەو شتانەى خوا کردوویە تىكى بدەن و بیگوپن.
 لیڕەدا دەقى تەفسیری ئەم ئایاتەى دوايیت لە یەكئ لە
 تەفسیرەكانەوہ بۆ دەنووسم:

(...ژن دەكەن بەپیاو، پیاویش دەكەن بە ژن، دەستبەردارى
 ھاوسەرگىرى دەبن بۆ ئەوہى لادەن و پێچ بكنەوہ بۆ زینا
 كردن...واز لە ئەرك و ھەرمان و واجبەكانیان دینن و سەردەكەنە
 پابواردن و بەدپەفتارى...لاى ئەوان پاستگۆیى دەبیته گىلى و
 گەژەبى، فیل و ساختەیش دەبنە زیرەكى و نیشانەى زرنكى و

وریايي... لای ئهوان خراپه ده بیته چاکه، چاکه یش ده بیته خراپه...
 ئه وهی پتویسته بنیات بنرئ ئهوان ده یروختن، ئه وه یش پتویسته
 یروخترئ ئهوان بینای ده کهن و ئارایشی ده دهن....

له ئایینی راست و ته وحید لاده دهن و وهرده گه پښ، وهک
 عاره بانه پاده کیشرین به دواي ئاین و بیروباوه په پوچ و
 به تاله کان...

له و کاته دا که ئه م دیپانه م بو تو ده نووسی، کتوپر ئه م
 ختوره یه م به خه یالدا هاتو به خۆم و ت:

"تو له بیرت چۆته وه که له یلا ئه م نامه یه بو هاوه له کانیشی
 ده خوینیته وه، خو هیشتا نازانی ئاخو ئه و هاوه لانه باوه پریان به
 شه یتان هه یه یان نا." بۆیه بریارمدا (ئه گه به کورتیش بی) شتیک
 له باره ی شه یتانه وه بنووسم:

یه که مین فیل و ساخته ی شه یتان ئه وه یه که له لای
 شوینکه وتوانی ئینکاری له بوونی خوی ده کات، ده مه وی یه که مجار
 داناییه کی کورت سه باره ت به م فیله ی شه یتان بنووسم:

مادام چهنده ها ئایه ت له باره ی شه یتانه وه هاتوون و ئینکاری
 کردنییه که ئایه تیش به سه بو ئه وه ی مروڤ له سنووری ئیمان
 ده ریکات، که واته زور ئاسایی و به لگه نه ویست و سروشتیه که
 شه یتان ئه زموونی ئه و پښازه بکات، که ئینکاری بوونی شه یتانی
 کرد ئیتر له پیزی شه یتاندا ده وه ستی.

با له ده وورو بهرمان پابمیتین...

با ساتيک وردبينه وهو بير له چپاکان و دارو بهرد و گياندارو هه ورو
هه وره بروسکه و خۆرو مانگو نه ستيړه کان بکهينه وه. خو هه موو
نه م بوونه وهر و ره گه زانه بوونيکی مادديان هه يه، که چي چنده ها
جياوازي گه وره و ئاشکرا له نيوانياندا دهرده که ون.

با ئيستا بير له و شتانه بکهينه وه که ناتوانين به چاو بيان بينين:
کيښي زه وي، تيشکي ئيکس، تيشکدانه وه ي مادده تيشکده ره کان،
فريشته و جنوک و شهيتانه کان...

هه موو نه م بوونه وه رانه يښ له نيوان خوياندا ته او جياوازي. بويه
ده توانين بلين چهندي ئاگر له خاک جياوازه، شهيتانينښ نه وده نه له
مروځ جياوازه. هه روه تاريخي له پووناکي جياوازه، هه ربه و جوړه
جنوک يښ له فريشته جياوازه.

ليړه دا کوپله يه کي بچوک تو مار ده که م که به شيکه له راپورتتيک و
له پهرچ دانه وه ي هه لگراني بيردوزه ي پهره سهندندا که ئينکاري
بووني پوخ ده که ن، نوسيبيوم:

وا بير بکه نه وه دوو که س هه ن و يه کيکيان بپرواي به به ديپتنان
هه يه و نه وي تريان بپرواي به پهره سهندن هه يه. با له و که س هه يان
بپرسين که سهر به تيوري پهره سهندنه:

چ نه دمايک له نه دنامه کاني نه و دوو که س بپرواي به به ديپتنان
يان پهره سهندن هه يه؟ ئايا ده سته کانيان يان قاچه کانيان بپروايان
هه يه؟ سيه کانيان يان گه ده يان؟ خوئينيان يان خانه کاني ميښکيان؟

بېگومان وه لاسی بۆ ئه م پرسیاره ئه وه یه که ده لای: (هیچ
ئه ندامیک نی یه .)

ئه گهر لای بیرسی: " که واته کی هه لگرو خاوه نی ئه م دوو
بیردۆزه پېچه وانه و دژ به یه که یه ؟" ئه گهر ئه م پرسیاره ی لی بکه یین
ئه و نازانم چ وه لاسیک. ده داته وه .

به م جوړه له یلا! هه روه ک ئه و که سه ی له ناو نمونه که ماندایه و
بپوای به به دیه یان یان تیوری په ره سه ندن هه یه و ناتوانی پوخی
خوی ببینی و بهرچاوی که وی و ماهیه تی نازانی، بویه ناتوانین
شه ی تانیک ببینین یان ماهیه ته که ی شاره زا ببین که هه ول ده دات
مروڤ له پئی راست لابات. به لام نابی په ی نه بردن به ماهیه ته که ی
به ره و ئینکاری کردن له بوونی ئه ومان ببات.

هه روا پیم خوښه ئاماژه به بابته کی گرنګیش بده م و داوات
لیده که م به باشی بیرى لی بکه یته وه :

مروڤ به وشه و (وته کان) ناتوانی که گولیک یان عه تریکى خوښ
بویت. ئه و به بی به کاره یانانی وشه کان خوښه ویستی ده کات، به لام
کاتی ئاره زوی گپړانه وه و باسی ئه م هه ستانه ی ده کات بۆ که سانی
تر ده یینین بۆ وه سف کردن و باسکردنی خوښه ویستیه که ی په نا
ده باته بهر به کاره یانانی وشه و گفتار.

که واته شه ی تان ده توانی خوی بسه پینى به سه ر ئه و مروڤه دا که
به بی وشه کاری خوښه ویستی ده کاو ده ترسی. ده توانی به بی

گفتاریش قسه‌ی له‌گه‌ل بکات و وانه‌ی دابدات و به‌بی وشه و گفتار
 شه‌وه‌ی که مه‌به‌ستیه‌تی پپی بلّیت. ئیمه‌ش به‌و قسه‌و باس و
 وانانه‌ی شه‌یتان ده‌لّین: (وه‌سوه‌سه).

نه‌گه‌ر مروفّیک بیه‌ویت سهر له‌ مروفّیکی ترتیک بدات و بیروپای
 هه‌له‌ی پی بلّی، ده‌بینی بو شه‌و مه‌به‌سته وه‌ک ئامرازیک " وشه "
 به‌کار دینّی. ئا لیتره‌دا مروفّ ده‌توانی شه‌و که‌سه بناسی که هه‌ول
 ده‌دات شه‌و بیروپایانه بخاته میشکیه‌وه.

به‌لام مروفّ به‌و پوون و ئاشکراییه ناتوانی شه‌یتان بناسی، خو
 نه‌گه‌ر ئیمان‌که‌ی به‌هیز نه‌بیّت و ده‌زانی که دل یان عه‌قلی بوونه‌ته
 سه‌رچاوه‌و کانگی شه‌و وه‌سوه‌سه‌یه، بویه به‌م گومانه‌ی له‌پی
 لاده‌دات به‌ره‌و ئینکاری کردنی بوونی شه‌یتان.

به‌هه‌رحال نه‌ختی له‌ باسه‌که‌ش ده‌رچووین، بابگه‌رینه‌وه سهر
 شه‌سلی باسه‌که‌مان.

شه‌یتان به‌گوێره‌ی سوینده‌که‌ی هه‌ول و ته‌قه‌لا ده‌دات که بیجم و
 پیکهاته‌ی مروفّ تیک بدات و بیگوپی. هه‌ولی شه‌وه ده‌دات ژنان وای
 بکات وه‌ک پیاو په‌فتار بکه‌ن و پیاویش خوی وه‌ک ژن لی بکات. جا
 بو شه‌وه‌ی نه‌که‌وینه‌ داوی شه‌م فیله‌ی شه‌یتانه‌وه، پیغه‌مبه‌رمان ﷺ
 له‌ فه‌رمایشتی‌کدا هۆشیاری پێداوین: (لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمُتَشَبِّهِينَ
 مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ) واته‌:

پیغمبرى خوا ﷺ نه فرەتى کردوو له پیاوانه‌ی خۆیان وهك ژن
لی ده‌که‌ن و له‌و ژنانه‌ش كه خۆیان وهك پیاو لێده‌که‌ن.

ئیمه هه‌رگیز زه‌برو خۆسه‌پاندن، یان پیاوه‌تی و یاخی بوون له
ژنان چاوه‌پێ ناکه‌ین، به‌لکو به‌ پێچه‌وانه‌وه ئیخلاص و گوێراپه‌لی و
ته‌وا‌زع و نه‌رم و نیانی و هه‌سته ناسکه‌کانی وهك سۆز و به‌زه‌یی و
میهره‌ پاکداوینیان لی پ‌ه‌وا ده‌بینین، ئه‌وه‌یش كه له‌پیاوی پ‌اده‌بینین
ئ‌ه‌وه‌یه كه سته‌م له‌ ژن نه‌کات و زه‌لیل و دامادی ده‌ستی ژنیش
نه‌بێت. به‌لکو ئه‌ركی خۆی ئه‌نجام بدات كه بریتیه له‌وه‌ی به‌وپه‌پێ
سۆزو میهره‌وه بیپاریژی و پ‌یداو‌یسته‌کانی بۆ دا‌بین بکات.

ئ‌ه‌وه‌ی كه ژنان ده‌یکه‌ن و خۆیان وهك پیاو لی ده‌که‌ن به‌پاستی
مایه‌ی شین و زاریه‌، ئ‌زدیش له‌ پ‌یزو به‌ها و پ‌له‌ی ژن داده‌شک‌ینی.

لام وایه ئ‌م نمونه‌یه با‌شتر با‌ه‌ته‌که‌مان بۆ شرو‌فه ده‌کات:

بێنه به‌رچاوی خۆت پیاویك ده‌یه‌و‌یت لاسایی ژنانی ئ‌ه‌وروپا
بکاته‌وه: وا ده‌ستی کرد به‌ در‌یژکردن و بۆیاخ کردنی نینۆکه‌کانی،
پاشان ته‌نوره‌یه‌کی په‌م‌یی تۆخی کرده به‌ری و پ‌یل‌لو‌یکی پاژنه
به‌رزی کرده پ‌یی و ق‌زی در‌یژکرد و شان‌ه‌ی کرد و په‌خشانی سه‌ر
شان و ملی خۆی کرد و له‌ شی‌وه‌ی قسه‌ کردنیشیدا مه‌کرو نازی
نواند...

ئایا هه‌رگیز ده‌توانی له‌و پیاوه‌دا چاوه‌پوانی ئ‌ه‌وه بکه‌ی كه به
پیاوانه‌و به‌ ده‌نگیکی پیاوانه‌وه په‌فتار بکات و ئ‌ه‌وه‌نده ئازاو چاو
نه‌ترس بێت كه م‌رؤ‌ف سه‌رسام بکات؟

ههروه‌ها ئه‌و ژنه‌یش که خۆی وه‌ک پیاو لێ ده‌کات ورده‌ورده‌ بێ
 ئه‌وه‌ی مه‌ست به‌ خۆی بکات له‌ په‌فتارو گوزه‌رانیدا به‌ره‌و ئه‌وه
 ده‌پوات که خوو به‌ په‌فتارو داب و نه‌ریتی پیاوانه‌وه‌ بگریت، ئیدی
 پۆحه‌ ناسکه‌که‌ی و داب و نه‌ریته‌ ناسک و نه‌رم‌ونیانه‌کانی ده‌گۆپن
 بۆ پۆحیکی زبرو داب و نه‌ریتیک که فەری به‌ (میینه‌وه‌) نییه‌.
 ئه‌گەر چاویک به‌ده‌وری خۆتدا بگێڕی چه‌نده‌ها نموونه‌ی له‌م
 جۆره‌ به‌دی ده‌که‌ی.

من لێره‌دا که دوا‌یی به‌ نامه‌که‌م ده‌هێنم ده‌مه‌وی هه‌رگیز ئه‌وه‌ت
 له‌بیر نه‌چێ که تۆرینه‌ی لاوان نه‌ده‌گه‌یشتن به‌مجۆره‌ ئاسته‌ ئه‌گەر
 پلان و نه‌خشه‌ی بۆ دارپێژاو و هه‌ولێ خه‌ست و خۆلێ شه‌وانه‌و پۆژانه
 نه‌بوايه‌. بۆیه‌ پێویسته‌ که له‌و لاوانه‌ زویرو تووچه‌ نه‌بی، به‌لکو
 به‌زه‌بیت پێیاندا بێته‌وه‌و بۆیان بگری و ده‌ستی یارمه‌تیان بۆ درێژ
 بکه‌یت و حه‌قیقه‌تیان بۆ لێک بده‌یت‌وه‌ و چه‌ندێک بۆت ره‌خسا
 ئامۆژگارییان بکه‌.
 والسلام.

پاش پانزه‌ پۆژ وه‌لامی (له‌یلا خان) م پێگه‌یشت... له
 نامه‌که‌یدا پاش پێژو سه‌لام نووسیویوی:
 (من ده‌زانم که ئێوه‌ تا ئیستا زۆر ماندوو بوون له‌گه‌لمدا، چونکه
 هه‌رچی پرسیاریکم کړدبێ وه‌لامتان داوه‌ته‌وه‌... نازانم چۆن

سوپاستان بکه‌م، له‌گه‌ل هه‌موو نه‌مانه‌شدا نه‌وپه‌ری پێزو پێزانینی
خۆم ده‌رپریم بۆ خه‌سله‌تیک که له‌ ئێوه‌دا به‌دیم کردووه‌ و خۆم پێ
ناگیرێ و ده‌بێ ئاماژه‌ی پێ بده‌م.

به‌درێزایی ئهم ماوه‌یه‌ی که وه‌لامی پرسیاره‌کانی منت داوه‌ته‌وه‌:
هه‌رگیز له‌ سنووری وه‌لامی پرسیاره‌کان نه‌تازاوی، هه‌ولێشت
نه‌داوه‌ هیچ شتیکی تر بده‌ی به‌ گوێمدا. بۆ نمونه: پێت نه‌وتوم ئه‌و
به‌رگه‌ له‌ به‌ریکه‌، یان ئاوا نوێژ بکه‌و ئاوا پۆژوو بگره‌... به‌لام چاک
ده‌مزانی که له‌ ناخی دلتوه‌ پێت خۆشه‌ که من وابکه‌م، بۆیه‌ تکه‌
ده‌که‌م پێم بده‌ی که پیرۆزبایت لی بکه‌م له‌ سه‌ر ئه‌و هه‌موو ئارامه‌ی
که له‌ گه‌ل مندا گرت.

ئه‌وه‌شت لی ناشارمه‌وه‌ که ده‌مه‌وی هه‌والێکتان پێبگه‌یه‌نم...
هه‌والێکه‌ تێکه‌له‌ به‌ مزگینێ و ناسۆر... به‌پاستی بریارم داوه‌ که
پۆشاکێ ئیسلامیانه‌ بپۆشم، کاتی ئه‌و بریاره‌مدا و ئاشکرام کرد، چ
له‌لایه‌ن خزمه‌کانم یان له‌لایه‌ن هاوه‌لان و ناسراوه‌کانمه‌وه‌ زۆر
به‌توندی به‌رپه‌رچ درامه‌وه‌..

من زۆر هه‌ولم دا که تێپوانینی خۆمیان بۆ باس بکه‌م و
ئێسته‌ش هه‌ر هه‌ول ده‌ده‌م، به‌لام زۆر غه‌مبار و دلته‌نگم چونکه
هه‌ندی له‌ هاوه‌ل و ده‌سته‌ خوشکه‌کانم شتی زۆر دزی ئیسلام
ده‌لێن، به‌وه‌ش ده‌که‌ونه‌ گوناھێکی گه‌وره‌وه‌....

پیش چەند پۆژىك مامۇستاي (كىميا) پىيى وتى: من ئازادىم چىم پىي
خۇشە ئەوۋە دەپۇشم. كەچى مامۇستاي (فىزىيا) يىش بۇ پىشتىگىرى
ئەوتى: بۇچى جوانىيى خۇم بشارمەوۋە؟

خۇ كەش وھەوۋاى خىزانە كەشم دىنبايەكى ترە... جارىكىيان كچىكى
خىزم فەتۋايەكى پىشكەش كىردىم وتى: بۇچى بەرگى ئىستامان
ھەرامە؟.. گۈي مەدە بەقسەى خەلك، خۇ لە ئىسلامدا مەرجىكى
لەو جۆرە نى يە. خىزمەكەى تىرىشم ترسى دەخستە بەردەمەم و
دەيوت: داپۇشىنى قزەكانت گوناھىكى ياسايە. كچە خالەكەشم كە
پىش چەند پۆژىك لە زانكۇ تۇمار كراوۋە پىيى وتى: من دۇى ئەم
بەرگەم، دۇى شارىدەنەوۋەى خۇم و داپۇشىنى سەرى خۇمەم.. ئەى
چۇن شوو بىكەم بە پىاويك كە بەچاكى نەيناسم؟ ئەى مافى ئەوۋەم
نىيە قسەى لەگەل بىكەم و لەھەموو لايەن و پوۋەكانەوۋە بىناسم؟
بەپاستى قسەكانىيان منيان دلتەنگ كىرد، بىگرە منيان ھەپەساند.

ھەرسى لاپەرەى نامەكەى لەيلا پىر بوون لە ئازارو ناسۆرو جەور
كىشان... لە كۆتايىدا نووسىبوۋى:

"من ھەر پۆژى تۈۋشى جۆرە پەلامار و ھىرشىك دەبەم، بەلام
ئارام دەگىرم و بەخۇم دەلئىم: ئەمە قۇناغىكەو تىدەپەرپى و كۆتايى
دى... "وا من چاۋەپىيى ئەوۋەم كە لە ھەگبەى پاشەپۆژدايە.

لەم نامەيەدا لەيلا ھىچ پىرسىارىكى تاييەتى لى نەكىردىم. بەلگە
تەنھا باسى ئەو ھىرش و دوزمنايەتىيەى كىردىبوو كە بەرەو پوۋى

دهبیتته وه و سه رو دلّی ده گریّت. به لّام وا دیار بوو حه زى له وه بى که
من شتیکی بۆ بنووسم، چونکه له گه ل هه ردیپێک له دێره کانی
نامه کهیدا هاوارو داو بێدادیه ک هه بوو له گه ل هه زیك تا من دلّی
بده مه وه و دلخۆشی بکه م.

بۆیه به پێویستم زانی ئه م نامه یه ی خواره وه ی بۆ بنووسم:
بۆ ئه و (له یــــلا) یه ی که له پێناو حه قیقه تدا ئازار ده چیژێت.
به خته وه ری هه رده م له ئه نجام و به رو بوومی بریار و خۆ یه کلا
کردنه وه و دان به خۆدا گرتن و ئازار و ناسۆرا بووه... منیش دلّم
نایه ت پێت بلّیم که به هۆی هه موو ئه و هێرشانه ی دووچاریان بووی
من زۆر دلّته نگ نه بووم بۆ حالّته، چونکه چاک ده زانم که ئه و
پووداوانه زیاتر تو گۆش ده که ن و پێت ده گه یه نن و زیاتر فیتر
ده که ن.

خۆ ئه وه ی نویسیبووت سه باره ت به من شتیکی نوێ نیه، چونکه
ئه و تۆمه ت و پاگه نده و ته شه رانه چه ندان سا له ئاراسته ی ئیمه ش
ده گریّت.

پۆژگار تێده په پێ و ده گۆپێ، خه لکیش به رو داو یه ک له دوا ی یه ک
له دنیا ده رده چن و ده مرن، به لّام بیروپای چاک و بیروپای پیس
و خراپ هه ر ده مینیتته وه و له ناو ناچی و ئه مه ش تا پۆژی قیامه ت
به رده وام هه روا ده بێ.

دەمەوئى لىڧرەدا بلىم:

لەم جۆرە مشتومپانەدا سى چەمك ھەن تىكەل بە يەكتى دەبن
كە برىتىن لە چەمكەكانى (نەنگى)، (گوناه) و (خەتا)...

ئەگەر ھەر گەفتار يا پەفتار يان پۆشاكتىك پىچەوانەى دابو نەرىت
بوو بە نەنگى دادەنرىت، ئەگەر پىچەوانەى ياسابوو بە گوناه
دادەنرى، ئەگەر پىچەوانەى دىن بوو بە خەتابارى دادەنرى.

كەسانى ھەن وادەزانن ئەگەر كارىك پىچەوانەى ياسا نەبوو بە
(خەتا) دانانرىت، ھەرودەها كەسانى وايش ھەن خەيالئان واىە كە:
ئەگەر كارىك باوبوو، ھەموو خەلك دەيانكرد، ئىتر لە گوناه و خرابە
دەردەچى.

بۆچوونى ھەردوولا ھەلەيەكى ئاشكرايە.

ھەرگىز نەنگى پىئوھرىكى پاست و دروست نەبوو بۆ حەقىقەت.
ئەوانەيش لەناو كۆمەلگادا تەنيا بەگوڧرەى چەمكى نەنگى ھزرو بىرو
پەفتاريان پىك دەخەن، كەسايەتى خۆيان دەكەنە قوربانى لە پىناو
كۆمەلگەدا و دەبنە دىل و بەندى قەلەبالغى و مەرچەكانى جەماوەر.
جا ئايا ھەرچى كۆمەلگە پەتى كەردەو ھەلەيە، ھەرچىش
كۆمەلگە پىي پازى بوو پاست و دروستە؟ خۆ ئەگەر وا بوايە دەبوو
مروڧ بۆ ھەر كۆمەلگەيەك كالائى كەسايەتەيەكى نوئى بپۆشيت و وەك
(خەربا) بەگوڧرەى دەورو بەرەكەى پەنگى خۆى بگوڧيت.

یەکی له ئەدیبهکانی خۆرئاوا له باسکردنی لاوازی عەقڵی
مروّفایەتیدا نووسینیکی جوانی هەیە و ئەم پرس و باسی ئیتمەش
پوون دەکاتەو:

لەوە دزیوترنیە کە مروّفیک هەلسی بە خواردنی گوشتی باوکی
خۆی، چونکە هەرگیز ناکرێ بێر لە کاریکی دزی و نالەباری لەو
جۆرە بکریتهو. بەلام ئەم نەریته لەناو هەندیک لە میللهته
پیشووکاندا هەبوو. ئەم داب و نەریته وەک دەربیرینی پێزو
خۆشهویستی بۆ باوک پیاو دەکرا، چونکە مەبەستیان ئەو بوو
کە باوکی مردووێان بۆ باشترین و گونجاوترین گۆر کۆچ بکات و
گوشت و خۆین و یادهوهریهکانی ئاوێته ببن لەگەڵ خۆین و دەمار و
جەستەی ئەواندا و، بۆ جاریکی تر ئەو باوکە مردوو پاش کرداری
هەرس کردن لەناو جەستەی ئەواندا خۆی بنوێنێ. بۆیە ئەوانە
بپوایان بەم بیروباوەرە هەیە بەلایانەو ئاساییە کە گەرترین
گوناھ و تاوان بەرامبەر دایک و باوکیان دەکەن ئەگەر لێیان بگەرێن
لەناو چالێکی تاریکدا بن و جەستەیان هەلوەشیّت و کرم و مار
بەلاماریان بدەن.

با ئیستا بێر بکەینەو:

ئەگەر لەناو کۆمەلگەی خۆماندا زۆرینیە خەڵک لەئەنجامی
پروپاگەندەی زۆر و چپوپرەو بپوایان بەم نەریت و بیروکەیه هێنا،
ئایا ئیتمەش هەستین دەست بکەین بەخواردنی گوشتی دایک و

باوگمان تا کۆمه لگه سهرزه نشتمان نه که نوبه عه ییه له سه رمان
حیساب نه کری؟!

که واته چه مکی (عەیب) چه مکی خۆیی (Subjective) هو
له راستیدا هۆکاریکی به برهشت و کاریگه رنی یه .

ئه وهش که ده لێ گوايه پۆشینی به رگی ئیسلامیانه له پووی
یاساوه تاوانه، ئه وه ئه سلێ نیه و ورینه یه، چونکه هیچ سه رده مێک
نه بووه به ناوی یاساوه به رگی بالا پۆشی تیدا قه دهغه بکریته ... هه ر
بیروپایه کیش که له م باره یه وه بلۆ کراوه ته وه جگه له بۆچوونی
که سیی و په نگدانه وه ی بیروپاوه رو ئایدۆلۆجیا یه کی لارو چه وت
هیچی تر نییه .

ئه وانه ییش که هاواری شیتانه یان ئی هه لساوه و هاوارد ده که ن:
(عالمانیه ت له مه ترسیدا یه ... کۆنه په رستی هیرشمان ده کاته سه ر)
کاتی کچیکی لاو ده بینن به رگیکی ئیسلامیانه ی له به ردایه ئاگریان
تی به رده بیته و واده زانن دنیا وێران بووه .

له م پۆزانه دا په ره کانی گۆفاریکم هه لدا یه وه بینیم هه ره مووی
له مسه ر بۆ ئه وسه ری له باره ی باسه کانی بالا پۆشیی ئیسلامی و
عالمانیه ت و کۆنه په رستی یه وه ن، ده ت وت ئه و ژماره یه ی تایبه ت
بووه به باسی (کۆنه په رستی) یه وه .

هه رکه باب ته یکم ده خوینده وه به خۆم ده وت: به لێ! ... ئه م
نووسه ره ده بی کتومت به م شیوه یه بیر بکاته وه و بۆچوونی به م

جۆره بېت، يان: جگه له مه هيچي تر له و نووسره چاوه پړ ناکه ين.
ياخود: بيروړا ئايدؤلوجيه خوارو خيچه کاني ئه م نووسره ته نها
پړگه ي ئه م جۆره نووسينه ي پړ دده ن... به لام پېپورتاژيکي
پۆژنامه گهري سهرنجي پاکيشام:

له و پېپورتاژه دا چهند وه لامېکي سهيري که سانېکي نانا سايام
خوينده وه، يان به گوږه ي وه لامه کانيان ده بړ ئه و که سانه ئاسايي
نه بن... چونکه ئه و پېپورتاژه ئاماژه يه کي غه مناکه له سهر ناستي
پوشن بيري لاي خومان، له لايه که وه وه لامه کان ئه وه يان دووپات
ده کرده وه که (له ئيستا دا عالمانيه ت به قوناغېکي تر سناکدا
تيده په پړت) که چي له لايه کي تره وه ئه وه يان دووپات ده کرده وه که
له ناو کۆمه لگا که ماندا خورافات و ئه فسانه بلاو ده بېته وه و ئه م
ئه فسانه يه ش له ناو ئاييني ئيسلامدا بووني ني يه. چهند
نمونه يه کيشيان کردبووه شايه تي قسه کانيان تا کو خوينه ر دلنيا بېت
و له داخ ئه و ناستي بير کرده وه کۆنه په رستانه يه دا هه ناسه هه لکيشي
که ئيستا ته شه نه ي کرده وه.

به راستي سهرم له م پېپورتاژانه سووپما و له دلي خۇمدا وتم:
ماده م ئيوه دم له عالمانيه ت ده کوتن و باسي ده که ن، ده بړ
له بيريشتان نه چي که له ژيړ سايه ي عالمانيه تدا مروؤ ده تواني ئيماني
به ئه فسانه له ديني ئيسلامدا و بگره نزمتر له ئه فسانه يه ش ه بړ.
هيچ ده وله تيکيش ناتواني ده ست وهر داته ئه م کارانه وه. به لام

ئەوانەى كە ئىمانىيان بەو ئەفسانەىە ھەىە ئەگەر وىستىيان خۇيان
 رېك بخەن بۆ گۆرپىنى سىستەمى حوكم بە بەكارھىتەنى ھىزو
 تەقەمەنى، سىستەمىكى حوكمىيان لەسەر ئەو ئەفسانەىە
 دامەزىراند، ئا ئەو كاتە دەولەت بۆى ھەىە و دەتوانى دەست وەرداتە
 كاریان و پىيان لى بگىت.

خۇ ئاشكراىە ئەو بىر وىا وەرانەش كە ئەوان ناویان لى نابوون
 (ئەفسانە) تەنھا لە بەرنەوەى بەگۆرەى فەرھەنگو ئىجتىھادى
 شەخسى و قەناعەتى شەخسى ئەوان ئەفسانەىە . خۇ ئەگەر ئەوانە
 ئەفسانە بوونایە و لەناو ئىسلامدا جىگەیان نەبوایەتەو ئەو ئىسلام
 بە ئەركى خۆى دەزانى كە پەتیان بكاتەو ئەو ئەركەىشى
 دەخستە ئەستۆى زاناكانمانەو . چونكە ئەوكات دەبوو زاناكانمان
 پاپەپن و بلىن: " ئاینى ئىسلام لەمە ترسىداىە ، ئەو تا لەمە موو
 لایەكەو ئەفسانە دەورەى لىداوین " ئەگەر ئەمە بلىن ئەو مافى
 خۇیانە . بەلام ئەگەر لەلایەكەو باسى عالمانىەت بكەین و لەلایەكى
 تریشەو لە دەست بلاو بوونەو ئەفسانەىەكى پىچەوانەى ئىسلام
 سكاللا بكەین، دیارە ئەمە لۆژىك و باسىكەو تىگەىشتنى زۆر دژوارە .
 پاستىكەى ئەم پرسىارانەش ئەو نەندە ئاسان نین كە ھەموو

كەسىك بى ورد بوونەو و شارەزایى لە بارەیانەو بنووسى:

تەنیا ماف ناسان و پسپۆرانی یاسا دەتوانن پای خۇيان دەربىپن،
 ئاخو پۆشىنى بەرگى بالاپۆشى دەكرى لە پىزى چەمكى

(عەلمانەت) دا باس بکرىت يان لەگەڵ چەمكى (ئازادى ئاينى و
ئازادى بىروباوە پى تاك) دا.

پىويستە ئەم جوړه ليکۆلینه وه و گفتوگۆيه به شيوه يه کى بى
لايه نانه و دوور له هه موو بىروپا سه رپيى و که سیه کان بىت و نابى
فلانه نه ته وه و فیساره ميلهت بکرىنه نمونه و پيوهر بۆ ئيمه، به لکو
پشت بيه ستيت به زانبارى و شاره زايى راسته قينه به پۆله کانى ئەم
نه ته وه يه.

پىويستە ئەم گفت وگو و وت و وىژه له چوارچيوه ي و يقار و
هه ستى ئازادى ئەم نه ته وه دا بکرىت نه ک بکرىته ژىر چه پۆک و
داگيرکراوى که لتورو پۆشن بىرى هه ر نه ته وه يه کى تر. ئيمه ش له م
پۆژگار ه دا ژۆر به تاسه وه چاوه پيى هاتنى ئەو پۆژه ده که ين، به لام
خۆمان پى ناگيرى و ئەم راستيه تال و سويرانه تۆمار ده که ين.

بابه تى پۆشاک و بالا پۆشى زياتر له ناوه نده ئايدۆلۆجى و
فکريه کانددا ده و روژينرىت، وه ک له وه ي له ناوه نده ياسايى و
مافناسيه کانددا بو روژينرىت. زياتر يش له و گۆفارو پۆژنامانه دا به
مانشيتى گه و ره ده نووسرىت که ته رخا ن کراون بۆ و روژاندى
ئاره زوى سيکسى لاوان...

پاش ئەم ليکدان ه وه کورته ي (نهنگى) و (گونا ه)، ده پۆمه لاي
بواره ئاينيه که ي بالا پۆشى و هه ندى قسه بۆ ئەو "خزم" ه ت ده که م

كە ئەو ەندە خۆى بە بوڭر زانىو ەو فەتواى شەرعىى بە سەرپىنى و بى زانىارى فېرى داون.

بۆچوونى خزمەكەت دەبىت بە دوو بەشەو ە:

بەكەمىان پەخنەكەى: (بۆچى جلوبەرگى ئىستامان – ئەگەر جەستەشمان دەر بكەوئت گوناھبارىە ؟) دوو ەمىان: برىتە لئە قەناعەتى خودى خۆى بەو ەى كە لئە ئىسلامدا باسى بالا پۆشى و خوداپۆشىن نەكراو ە ؟ ئەگەرچى ەردوو بەشەكەى جىاوازیەكى ئەوتۆيان پتو ە دىار نىیە، بەلام ەرىەكەيان بۆخۆى بابەتتىكى سەرىەخۆیە. بۆیە بەجىا وەلامى ەردووكىان دەدەمەو ە.

لەيلا خان باش گوڭم ئى بگرە ! ئەو ە چەندىن سالە مشتومر لەبارەى چەندەها باس و خواسى جىاجىاو ە دبىستم، لەبارەى چەندەها بابەتەو ە چەندىن پرسىار و داواى پوونكردنەو ەم ئى كراو ە، خۆىشم نامادەى چەندىن كۆپى مشتومر بووم. كۆى دەرەنجامى گشتى كە لەو مشت و مړانەو ە دەرەم ەئناو ە بەم جۆرە باسىان دەكەم.

تا ئىستاكە بازرگاننىكم نەدیو ە كە دوور بىت لە سوو (رىبا) و مامەلەى پتو ە نەكات، بېرسى: " بۆچى سوو بەحەرام دەژمىرى؟ " كەسىشم نەدیو ە بەردەوام بىت لەسەر نوڭزكردن و بلى: " جا كى وتو ەتى ئىمە بە نوڭزكردن دەبىنە موسولمان ؟ دل حىسابە، گرنگ ئەو ەىە تەماشای دلم بكەى. "

سه بارهت به جل و بهرگی ئیسلامیانهش هر هه مان شت له ئارادایه، نه گهر باش ورد بیهتوه له پهفتاری که سێک که ده لێ: " بالا پۆشی چ بایه خێکی ههیه؟ خو مژوڤ ده توانی له ناو ئه و بهرگه یشدا هه موو کاری بکات. " ده بینی هه ریه که له و که سانه به باشی ئیسلام ناناسیت یان هه یچ پایه یه که له پایه کانی ئیسلام نه نجام نادات و فه رمانه کانی جی به جی ناکات.

ئه مانه بۆ پزگاریوون له گری و گۆلی ئه و گونا ههباریه ی که له ناخی ده روونیاندا هه یه، ئه م جوړه په خنه و توانجانه دینه ئاراوه. له بری ئه وه ی هه لسه سه ری و ته قه بدن له ده رگای ته وه کردن، که چی هه ولێ ئه وه ده بدن بیه لمینن که گونا هه کانیان شه رعین و هه یچ توژ و ته م و مژکیان به سه ره وه نیه. وه که ئه وه ی بلتی کاتی که هه ولێ قه ناعهت پیکردنی که سانی تر ده بدن خو یان له و بهر پر سیاری ته رزگار ده که ن. که چی هه رچی شتیکیش که گونا ه و هه رام بوو ئه و هه رامه، نه گهر هه لایش بوو ئه وه هه لاله، هه رگیز (زۆرینه) ناتوانی خو ی هه لاله و هه رام دیاری بکات.

جا نه گهر بالا پۆشی واته بهرگی ئیسلامی له ناو دینی ئیسلامدا هه بی، ئه و هه یه و که سیش ناتوانی - هه رکه سێک بیت - نکۆلی له وه بکات. هه ره و هه که سیش ناتوانی له و باره یه وه زۆر له خه لکانی تر بکات.

من تنها يهك داوام لهو خزمه ی تۆ ههيه، با بهی لایه نانه و لای
 كه م وهك ئاستی توێژینه وهكانی ناموسولمانهكان لیکۆلینه وهی
 ئیسلام بکات. ئا ئه و کاته پێگهی راسته قینه ی بالاپۆشی له ئاییندا
 بۆ پوون ده بیته وه. ئیتر ئه و کاته به دهستی خۆیه تی و ئازاده که
 له م بابه ته دا شوین فه رمانی ئیسلام ده که وی یان ناکه وی. ئه وه
 کاریکه و به نده به خۆیه وه. به لام ئه گهر له دینی ئیسلامدا حیجاب و
 پۆشته یی هه بوو ده بی چاک له وه دلنیا بیته که ئه گهر شوین ئه و
 فه رمانه ی ئیسلام نه که ویته ئه وه گونا هبار ده بیته... ده بیته برپای
 به وه هه بیته تا کو پۆژیک له پۆژان دهستی بگاته ده رگای ته وه کردن.
 ئیستاش ده مه وی بچمه سه ر بابه تیکی گرنه:

ئه وانه ی که هه میشه په خنه ده گرن و ده لێن: "بۆچی ئه وه به
 هه رام ده ژمێری؟" یان "بۆچی ئه مه گونا هه؟" ئه وانه هیشتا ئه م
 حوکمه ی خواره وه نازانن: هۆکاری بوونی عیباد ته کان له ئیسلام دا
 بریتیه له فه رمانه کانی خواره وند، هه رامیش بریتیه له نه هیه کانی
 خواره وند. واته: بۆیه عیباد ته کان ئه نجام ده ده یین چونکه خوا
 فه رمانی به وه کردووه، بۆیه له گونا هه کانی ش دوور ده که وینه وه
 چونکه خوا نه می له وه کردووه.

له گه ل ئه وه شدا هیشتا خودای میهره بان له م دنیا به دا هه ندی
 سوود و قازانج ده کاته به شی ئه و که سانه ی شوین فه رمانه کانی ئه و

دەكەون، ھەندى زيانىش دەدات لەوانەى لەو گوناھانەو دەگلىن،
وەك سوودەكانى پۆڭو و زيانەكانى مەى.

بەلام ديارە پۆڭو لەبەرخاترى سوودەكانى ناگىرىت و شەرابىش
لەبەر زيانەكانى لىي بە دوور نابىن. خۆ ئەگەر پۆڭو ھىچ سوودىكى
پزىشكى نەبى ئيماندارەكان ھەر بە پۆڭو دەبن. ئەگەر (مەى)ش
ھىچ زيانىكى نەبى ھەرگىز ئيمانداران توخنى ناكەون.

نمونه يەكى تەرت بۆ دىنمەو: وەك دەزانى گۆشتى مردارەو بوو
حەرامە چ بەرخ بىت يان مانگا... ھتد. دەتوانىن چەندىن بەلگەو
پىنومايى پزىشكى و بايولجى بھىننەو لەسەر ئەمە. بەلام ئەم
بەلگەو پىنومايانە تەنھا دەپزىتە ناو بابەتى (ھىكمەتەو).

لەكاتى ژماردى ئەو ھۆكارانەدا بىريان دەچىت وەلامى ئەم
پرسىارە بدەنەو... زۆرباشە كەواتە بۆچى ھەر ئازەلئىكىش لەكاتى
سەرپىندا ناوى خوداى لەسەر نەبراى حەرامە گۆشتەكەى بخۆين؟

وەلاميان بۆ ئەو پرسىارە چىيە؟ خۆ ئەو ئازەلە سەرى بپراو و
خوينى پزاو... كەواتە بناغەو مەبەستى باسەكە برىتى نىە لەسوودە
پزىشكەكانى ئەو سەرپىنە، بەلكو گرنگ ئەو يەكە مەوۇخۆى لەو
ھەستە دانەمالىت كە بەندەيەكى خودايەو پىتويستە لەسەرى شوين
ئەو پەفتارانە بكەوئ كە خودا لىيان پازىيە... جا ئەگەر ھەرچى
سەرپى بەناوى خوداوە سەرى دەبپى، ئەگەر بەرگىكى پۆشى
بەناوى ئەووەو دەبپۆشى و ھەرگىز لەبىرى ناچىتەو كە بەندەى

خودایه. واته ئه‌رکی سه‌رشانیه‌تی که به‌رده‌وام فه‌رمان و نه‌هیه‌کانی
خواوه‌ندی له‌پیش چاو بن.

ئهم دێرانه بۆ خزمه‌که‌ت بخوینه‌روه و به‌ شیوازیکی ئاسان و
گونجاویش له‌مهی خواره‌وه ئاگاداری بکه‌روه: کردنی هه‌ر گوناھێک
شتی‌که‌و، به‌گوناھ نه‌زانینی ئه‌و کاره شتی‌کی تهره و دوو شتی
جیاوازن، چونکه دووه‌میان ده‌بیته‌ مایه‌ی به‌رده‌وام بوونی گوناھ
کردن. بۆیه زۆر له‌یه‌که‌میان مه‌ترسیدارتره‌.

به‌لام ئه‌گه‌ر بیینه‌ سه‌ر باسی ئه‌وه‌ی حجاب له‌ ئیسلامدا هه‌یه
یان نه‌، دیاره‌ من ده‌توانم فه‌توای گه‌وره‌ زانایانی ئیسلامی بۆ
به‌یتم. به‌لام به‌هۆی ئه‌وه‌ی که هه‌ندی له‌ موسوڵمانه
هاوچه‌رخه‌کانمان شاره‌زای پی‌گه‌ی فه‌توا نین له‌ ئایینی ئیسلامدا،
ئه‌و راسته‌وخۆ ئایه‌ته‌کانی قورئان و ته‌فسیره‌که‌یان بۆ دینم.

له‌ سوره‌تی (نور) دا خودا به‌ پی‌غه‌مبه‌ری حۆی ﷺ ده‌فه‌رمویت:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ * وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ
وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ
عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ
أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ أُولِي الْإِرْبَةِ
أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ
مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْطِفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ

بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهَا
الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿النور: ۳۰-۳۱﴾

نه گهر نه م نایه ته پیروزانه به وردی و بایه خه وه بخوینینه وه نه وا
کومه لیک پاستیمان بۆ دهرده که ویت:

پاستی یه که میان: پوی ده می وتار له سه رجه می ژنه
نیمانداره کانه، واته خو داپوشین نیشانه یه که له نیشانه کانی نیمان و
له ژنه نیمانداره کان داواکراوه.

ناشکرایه داوا ناکریت له که سیکی ناموسولمان پابه ند بیت به
نه مرو نه هیه کانی نیسلامه وه. واته یه که مین هه نگاو بریتیه له وه
که سه که باوه پ بهینیت به خودایه کی په روه ردگار و پاشان به
پیغه مبه رایه تی محمه دﷺ که په وانه کراو و دوایین پیغه مبه ری
خودایه، هه روا پروا به وه بهینیت که قورئانی پیروزیش فره مایشتی
خودای ته عالایه ... هه رکاتی نه م پروایه ی هه بوو نه وکات داواشی لی
ده کری که فره مانه کانی خودا به جی بهینیت و له نه هیه کانی دوور
که ویتته وه. واته ده زانی که بهنده ی خودایه و که سیکی بی خواهن
نییه که به ری بۆ شل کرابیت و به ره للا بیت.

پاستی دووهم: سه یر نه کردن و چاو لادان له ناستی نامه حرهم
ته نها له پیاوان داوا نه کراوه، به لکو له ژنانیش داواکراوه.
پاستی سییه م: دهر نه خستنی جوانیه کان.

یه کیک له تهفسیره کان سه بارهت به وشه ی (الزینة) ی ثایه ته
پیروژه که ده فهرموی:

ئه گهرچی مه به ست له (الزینة) که رهسته کانی جوانکاریه، به لام
لیره دا مه به ستی ئه و جیگایانه یه که ئه و که رهستانه ی پيدا ده کرین
وهک: گوئی، گهردن، مه چهک... چونکه پی ناچی ئه و نه هیه ته نها
سه ی رکردنی ئه و که رهستانه بگریته وه. مه به ستی سه ره کی
ثایه ته که یش بریتیه له بالاپوشی، پوی و تاریشی ده کاته
ئیمانداره کان به هه ژارو ده وله مه ندیانه وه، ئه و ئه گهر مه به ستی
وتاره که ته نها خشل و ئامیره کانی خۆ پازاندنه وه بویه و تاره که
ته نها پوو له ژنه ده وله مه نده کان ده بوو، به لام لیره دا و تاره که
گشتیه بۆ هه مووان، چونکه به شیوانی (وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ...) هاتوو.
شتیکی تری گرنگیش: جوانی و پازاندنه وه ی سه ره کی له ژندا ته نها
به خشل و ئامپازه کانی جوانکاری نابی، به لکو ئه نداهه کانی شی
ده گریته وه. که واته حه رام بریتیه له ده رخستنی ئه نداهه کانی وهک
گهردن و سنگ و بال، که بۆ خویان بریتین له جوانیه کانی ژن.

پاستی چواره م: به پیچه وانه ی ژنانه ی سه رده می نه فامیه وه که
له چه که کانیان له پشتی سه ریانه وه توند ده کرد و گهردنیان
ده رده که وت، خودای گهره فهرمان به ژنه ئیمانداره کان ده کات که
له چک بده ن به سه ریاندان له پیشه وه بیبه ستن و سنگ و گهردنیان
ده رنه که ویت.

دواى ئه وه ئايه ته كه به پريز ناوى ئه و كه سانه دههينيت كه ئافره ت
 بوى هه به جوانيه كانى خوى بويان دهربخات و لييان نه شاريتته وه .
 له پريزي ئه وانه شدا (أَوْ نِسَائِهِنَّ) هاتووه كه ژنه ناسراوه كان يان
 براده ره كانيان يان ئه و ژنانه ن كه خزمه تيان ده كه ن و لاي ئه وان
 كار ده كه ن. هه ندى له زانايانيش ده ليين مه به ست له و ژنانه ژنه
 موسولمانه كانن. ته فسيري يه كه م ده لى: دروست نيه ژنى ئيماندار
 جوانيه كانى و شوينه سه رنج راكيشه كانى خوى بوى غه يري هاوه ل و
 نزىكه كانى خوى دهربخات.

ته فسيري دووه ميش ده لى: دروسته بوى ژنه موسولمانه كانى
 دهربخات و به لام دروست نيه كه بوى ژنه ناموسولمانه كانى
 دهربخات.

له ئايه تىكى تر دا ده فه رموى: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ
 وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا
 يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ الاحزاب: ٥٩.

له م ئايه ته پيرۆزه شدا ديسان به پوون و ئاشكرايى فه رمان دراوه
 به خۆداپۆشين، ئايه ته كه ش دانايى و كه لكى ئه و فه رمانه
 ده رده خات و ده فه رموى: ﴿ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ
 غَفُورًا رَحِيمًا﴾ واته تا ژنه ئيمانداره كان له ژنه ناپا كه كان جيا ببنه وه
 و بوى ئه وهى ئازار نه درين و دوو چارى هيج توانج و پالرو ته نگ پى
 هه لچينييك نه بن، به شى كوتايى ئايه ته پيرۆزه كه ده فه رموى: ﴿وَكَانَ

اللهُ غُفُوراً رَحِيماً ﴿﴾ چەندەھا واتا و بەلگە ھەڵدەگرێت، یەکی لە
تەفسیرەکان دەفەرموی:

ئەم ئایەتە ئاماژە بۆ ئەم واتایانەی خوارەووە دەکات:

۱- لایبوردنی خوای گەورە، ئەوەتا لەوێ خۆش بوووە کە پێشتر
پابەند نەبووی بە جل و بەرگی بالا پۆشییەو، ھەروەھا نەنگ و
عەیبەکان دەپۆشی، چونکە پەحمەتی زۆر فراوانە.

۲- لەبەرئەوێ کە خوا لایبوردەو میھرەبانە، ھەرگیز پازی نیە کە
ھیچ ئازاریک ئاراستە ی ژنان بکێت، ھەر بۆیە فەرمانیان پێ دەکات
خۆیان داپۆشن.

پاش فەرزکردنی بالاپۆشی پێویستە چێژ زیاد لە پێویست تەنگ
بەژن ھەڵنەچنرێت و زیادەپۆیی لەگەڵدا نەکرێ، چونکە خودا
لایبوردەو دلۆقان و میھرەبانە، خودا کە فەرمانی بالاپۆشی داوە بۆ
بەرژەوھندی ئەوانە ئەک بۆ زیان پێگەیاندنیان.

پێش کۆتایی ھێنان بەم باسە بەباشی دەزانم ئاماژە بەم وتەیە
خوارەووەش بکەم:

خۆداپۆشین شتیکی سروشتیە بۆ مەرۆ، چونکە تەنانەت لەو
کۆمەلگایانەشدا کە دژی ئاینن نابینن خەڵک بە پووتی
بەشەقامەکاندا بسوڕێنەو، ھەروەھا نابینن کە فەرمانبەران لە
فەرمانگەکانیاندا بە پووتی فەرمانەکانی خۆیان پاپەڕێن.

که واته هه رگیز ناکرێ به په هایی و تاسهر ئیسقان دژایه تی
 بالاپۆشی بکریت، واته تا ئاستیکی دیاریکراو دژایه تی ده کریت.
 هه موو مشت و مپه کانیش به دهوری ئه م خاله دا چر ده بنه وه.
 هه مو انیش به گوێره ی داب و نه ریت و ده وری به ر و سنووری
 کۆمه لایه تیان قه ناعه ت و بیرو باوه پو پای خۆیان له باره ی
 بالاپۆشییه وه ده رده پین.

بریارو فه رمانی قورئان له سه ر ئه و بابته بگه یه نه به و خزمه ت و
 به هر هاوه لێکی تریشت که وه ک ئه و بیر ده کاته وه، دوا ی ئه وه
 لێیان گه پێ با به ئاره زووی خۆیان چی ده که ن بیکه ن، چونکه له ناو
 دیندا زۆره ملی و ناچار کردن نییه، تۆش ئه رکت ته نیا ئه وه یه که
 پێیان پابگه یه نیت و به س.

من دلنایام زۆره ی ئه وانه ی په خنه ت لیده گرن دژی ئیسلام نین.
 ئه وان ئیمانیا ن هه یه. به لām له ئیسلام نامۆن و ئاگایان لێی نییه و
 دیل و داماو ی ده ورو به رو کۆمه لگا که یان، بگره هه ندیکیان له ناخی
 دلایانه وه زۆر به تامه زوویی هه زیان له نوێژ کردن و په رستنی
 خودایه، به لām به ژن و بالاو قیافه و جل و به رگ و ئارایشته که یان
 پێیان پێ نادات.

من تووشی زۆرێک له و که سانه بووم، خۆ ئه گه ر له ناو هاوه له کانتدا
 هه یان بێت به و جۆره بیرکاته وه ئه و پێم خۆشه که پێیان بلێم:
 ده سه تبه ردار بوونی نوێژ ته نها له به ره وه ی که پۆشا که کانتان
 موسولمانانه نییه کاریکی نالۆژیکیه، من وای ده بینم که پێویسته

له و جۆره بپرکړنه وه په دوور بکه ونه وه، بگره پیم باشه نیوه بهم
 جۆره بپرکه نه وه: مەرچ نیه هرکه سی نوټز که نه بوو نه وه بکاته
 بیانوو پوځو ویش نه گری گوايه نوټز ناکات. چونکه هریک له نوټز و
 پوځو و فەرزى نيسلامن، هریک له وه فەرزانه یش فەرمانیکی
 سهر به خۆ جیای خوا وه نندن. هرکه س په کتکیان نه نجام بدات و
 نه وی تریان نه نجام نه دات له لای خوا به پرپسیار نه بی له وهی که
 نه یکردوه و به پرپسیار نابی له وهی کردوویه تی.

نهری نیوه سهرمایه دار و خاوهن کاری واتان دیوه که ناگر بهر
 بداته سهدان جیگه ی کاره سوود به خسه کانی به بیانوی نه وهی
 نه نها جیگه یه کیان زیانی پیده گه یه نیت؟

نه گهر باش وردبینه وه نه وا جیاوازیه کی نه وتو نابین له نیوان
 نه و کاره ی خۆتان و کاری سهرمایه داره که دا. نیوه ده که ونه ناو
 فیلیکی چه په لی ده روونه وه. بۆ پووجه لکردنه وهی نه و فیله پیویسته
 یادی مردن و پوځی زیندوبوونه وه بکه ن، چونکه هه موو کرده وه یه ک
 له کرده وه کان به جیا کیشانه ده کریت. که واته، تا ده توانن کاریکه ن
 و نه رکی به ندایه تی بۆ خودا به جی بهینن، هر کاریکیش که نیستاکه
 ناتوانن نه نجامی بدن با دلتان هه میشه به تاسه و ئومید و په ژاره ی
 نه نجامدانیه وه بزی، چونکه به کومه کی خودا هه ر پوځیک دپته
 پیشه وه که نه و کاره یش نه نجام بدن.

سه باره ت به و هاوه له یشته که وتبووی: له پای چی جوانی خۆم
 بشارمه وه؟ تکات لی ده که م لپی بپرسه: " نه ی له سایه ی کی یه تو

جوانی؟ ئایا دەرانی تۆ کالاً و شمه کی کئی ههراج ده کهیت و به ئامادهیی کئی دهیفرۆشیت و به کئی دهفرۆشی؟ "پاش ئه وه ئه و فرموده پیرۆزه ی بۆ بخوینه ره وه که پیغه مبه ر ﷺ سه ری له پینج شت سوڤ ده مینیت و یه کیکیان ئه مه یه:

له که سێک که له خۆی بایی بیی له کاتی کدا دهرانی له دلۆپێک ئاو دروستکراوه و دوا ییش ده بیته وه به لاشه یه کی بی گیان؟ پاشان ئه م ئایه ته پیرۆزه یشی بۆ بخوینه ره وه: ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا﴾ الإسراء: ۳۷.

پاشان پێی بلای: ئه گه ر ده رزیه ک به هه ر جێگه کی جهسته دا بچه قینی خوین له و جێگه یه دیته ده ره وه، واته جهسته ت که مۆله یه کی خوینه و له ناوه وهیدا پر په له ده مار و ئیسقان و ریخۆله ... له پیستدا تووژیکی ته نک هه یه و هه مو ئه و ئه ندامانه ی دا پۆشیوه و ئه وه ت بۆ مسۆگه ر ده کات که به جوانیه وه ده رکه ویت و به فیز و نازه وه برۆی به رتیه ... ئا به م جۆره سوپاسگوزاری خۆت ده رده بری به رامبه ر به و خه لات و به خوشخانه ی که به سه رتا پڑاون؟ ئه گه ر خودا مه یلی بکردایه مرفیشی وه ک ئاژه لان لیده کرد و به رگیکی خۆپسک و سروشتی ده کرده به ری و فره مانی خۆدا پۆشین ی پێ نه ده کرد، به لام ده یه وی ئاده میزاده کان له بابه تی جل و به رگ و خۆدا پۆشیندا تا قی بکاته وه .. ئه مه به باشی بزانه و دیسان و پاشان به ئاره زووی خۆت برپاری خۆت بده .

ئەو ھاوئەلەشت كە مامۆستای كیمیایە و پێی وتبوی: من ئازادەم
بە ئارەزووی خۆم جل لەبەر دەكەم، سەلامی منی پێ بگەینەو پێی
بڵێ:

"ئەوكاتەى لە قوتابخانەى سەرەتایی دا قوتابی بوویت چۆن
چەمكى "ئازادی"یان بۆ پێناسە كردووی؟" بێگومان ئەوێ لەبیرە
كە سنووری ئازادی لە سنووری ئازادی كەسانی تردا كۆتایی پێ دێ،
واتە مۆژ لەوێدا ئازاد نییە كە ئازاری كەسانی تر بدات.

ئیسلاام چوارچێوەیەكى فراوانتر و گشگیرتر بۆ ئەم بابەتە
دەكێشێ. مۆژ لە ئیسلامدا تەنانەت لە ئازاردانی خۆشیدا ئازاد
نییە، هەریەكە لە جەستە و میشتك و پۆج سپاردەن لەگەردنی مۆژدا
و پێی پێ نەدراوێ كە ناپاكی لەو سپاردانە بكات و، ئازاد نیە كە
خۆی بكۆژێت. چونكە گیانی خۆی مولكی خۆی نییە. ئەك خۆ
كوشتن، بگرە تەنانەت لەوێشدا ئازاد نییە كە پەنجەیهك لە
پەنجەكانی خۆی بپێتەوێ، ئازاد نییە كە مەى بخواتەوێ و ماددە
بپھۆشكەرەكان بەكاربھێنێ چونكە خۆی عەقلى خۆی دروست
نەكردووە.

مادام تۆ بەندەى خودایت و یەكێكى لە شوێنەوارەكانى و
دروستكراو و بەدیھاتووی كارخانەكەى ئەوى، مادام تۆ نیت كە ئەم
گۆزى زەمینە بەرپۆھ دەبەیت، یان وەرزی بەھار بھێنى یان خۆر
دابگیرسێنى... كەواتە لەوێشدا ئازاد نیت كە لە پۆژێكى بەھاردا

بەئارەزىۋى خۆت جىلو بەرگىت لەبەر بىكەيت و دابەزىتە ناوشەقام و
 بازارپەۋە بۆئەۋەى ئارەزىۋە مەيلى كەسانى تىر بىرۋىزىنىت و
 بىزۋىنىت... ھەرگىز لەمەدا ئازاد نىت، ھەرۋەك لەۋەدا ئازاد نىت
 سەرپىچى فەرمانەكانى خودا بىكەيت، ھەرۋەھا ئازادى و مافى
 ئەۋەشت پىئ نىيە كەسانى تىر دوۋچارى گوناح بىكەيت و ھەست و
 پۇڭيان بىرىندار بىكەيت و بىرۋەخەيالىيان تىك بەدەيت و سەريان لى تىك
 بەدەيت.

با بەم ياسا گىشتىيە ئاشنات بىكەم كە دەلىئى: "ھۆكار ۋەك بىكەر
 ۋايە"

ئەم ياسا كۆرتە بەسەر ھەموو كىدار و بىرۋەكەرەكاندا بە چاك و
 خىراپىيانەۋە دەچەسپىئ، چۈنكى كاتى مەۋۇ دەزگايەكى خىرخۋازى
 دادەمەزىنىئ، ھىندەى ھەموو ئەۋكارە خىريانەى دەست دەكەۋىئ
 كە لەۋ دەزگايەدا دەكرىئ... خۆ سەبارەت بەخراپەش ھەر بەۋ
 جۆرەيە.

خۆ ئەگەر بىمانەۋى زىياتر پوۋنى بىكەينەۋە و درىژەى پىئ بەدەين
 ئەۋە دەلىئىن: ھەر مەۋۇتىك كە بىيىتە ھۆكار و چاۋساغ بۆ پىنۋمايى
 كىردىنى كەسىكى تىر و دۆزىنەۋەى پىيازى ھەق، ئەۋا ئەۋكەسە چەند
 كارى چاكە دەكات ئەمىش بە ھىندەى ئەۋپاداشتى دەست
 دەكەۋىئ، بىئ ئەۋەى ھىچ لەپاداشتەكەى خۆى كەم بىكاتەۋە.

هەروەها ھەركەس بېيتە ھۆكاری تێكدان و سەرگەردان كردنی
هەركەسیكى تر و لادانی لە پێگەی راست، ئەوا ئەو كەسەى كە
گرفتاری خراپە دەبێ چەند خراپە بكات ھێندەى ئەو گوناھ و
ئۆبالی دەكەوێتە سەر شانی ئەو كەسەى كە خستى سەر ئەو پێگە
خراپەى و ھیچ لە گوناھ و تاوانى خۆیشى كەم ناكاتەو.

ھەر بۆیە ئەگەر كچێكى لاو ھەول بەدات سەرنجى كەسانی تر
بۆلای خۆى پاكیشتى و بە جل و بەرگە تەسك و بریسكە دارەكەى
ھەواو ئارەزوویان ببزۆنێت، ئەوا دەبێتە ھۆكاری ئەوێ سەدان
كەس گرفتاری گوناھ ببێ، بەوێش ئەو كچە خۆى تووشى
مەترسیەكى ئێجگار گەورە دەكات.

لەدواییدا وتەى كى كورتیشم لەگەڵ كچە پورەكەتدا ھەى كە پێى
وتبووى، چۆن دەتوانم شووبەكوپێك بكەم كە باش نایانام؟
لەوانەى نەتوانین لێرەدا وەلامى تەواوى ئەو قسەى بەدەینەو،
بەلام بۆئەوێ ھیچ بوار بۆ گومانى خراپ نەمێنێتەو پێویست
دەكات ئەو بابەتەیش پوون بكەینەو.

ئایا ئەو ئازادیە تەنها بۆ ژنانە؟ جا ئەگەر لە ھەردوولاو بەسى
بابەتەكە بكەیت ئەوا زیاتر واقعی دەبێت، خۆ پیاویش مافى ئەوێ
ھەى وەك تۆ بێرېكەتەو، پاش ئەوێ چەندین مانگ و بگرە چەندین
سال لەگەڵ كچێكى داماوێ بەستەزماندا پەيوەندیەكى ناشەرى
دەبەستێ و لەگەڵی پادەبوێرى و خۆى تەسەللا دەكات، دواى ئەو

به ئاسانی دهتوانی بلی نه خیر... ئه م کچه م به دل نی یه، دوا ی ئه وه ده پوات و له گه ل یه کیکی تر دا پێک ده که وی و ده ست تی که ل ده کات. زۆر به ی ئه م په یوه ندیه ناشه رعیانه سه ر ناگرن چونکه زۆر به ی کو په لا وه کان خۆیان واتهنی ته نها بۆ پابواردن په یوه ندیان به ستو وه و دوا یی بۆ ها وسه رگیری ده پۆن یه کیکی تر دا وا ده که ن، چونکه وه ک خۆیان ده لێن متمانه یان به و جو ره کچانه نامێنی که به و جو ره په یوه ندی له گه ل کو پدا ده به ستن.

زۆر جار ئه م گفتارانه بی بیر کردنه وه له سه رچا وه یه کی عاتی فیه وه ده ر ده چن. مادام خودا په روه ردگاری مڕۆفه وه ره خو یشی ئه م بوونه وه ره به رفرا وانیه ی به دی هینا وه و خستویه تیه خزمه ت و فره مان ی ئه م مڕۆفه وه، هه روا ئه و خودایه وای له م مڕۆفه کردو وه له قونا غیکه وه بۆ قونا غیکی تر هه ر له سکی دایکیه وه تا ده بیته مڕۆفیکی کامل و پێک و پێک له گه شه یه کی به ر ده و امدا بی ت، که واته ته نها مافی ئه و خودایه یه که ئه و یاسا و پرسیایانه دابنی بۆ مڕۆفه که له م دنیا دا به خته وه ری ده که ن و له به دب ختی و چاره په شی ئه و دنیا ش دووری ده خه نه وه ..

ئیسلا م پێی دا وه به پیا و ژن ها وسه ری ژیا نی خۆیان ببینن، نه گه ر پێویستی کرد کچ و کو پی لا و بۆیان هیه به ئاماده بوونی مه خره می ک پێکه وه دابنیشن و گفتو گو بکه ن. به لام هه رگیز پێیان پێ نه درا وه که به ته نیا بن، چونکه نابێ هه رگیز ئه م ده روونه

به دخوازانہ كه هستيكي به كوليان هه يه هه روا به ته نيا به جي
 بهيلرين و بهريان بۆ شل بكريت، كورد واته ني وهك ناگرو پوشن.
 نه وهتا پيغه مبه ر له و باره يه وه ﷺ ده فهرمويت: " نه گهر ژنيك و
 پياويك به ته نها خويان دوو به دوو بوون، نه وا شه يتان سي يه ميانه "
 نيسلام له باره ي دنيا وه ده لي " دنيا گالته و گه پوياري يه "
 به لام له باره ي پوژي دوايه وه ده لي: " باشتره و مانه وه يش
 مسوگه ره " بۆيه پتي وايه باشترين پتوهر بۆ هاوسه رگيري برتي يه
 له ناين و په وشته و پاكد او پتي..

پيغه مبه رمان ﷺ كه هاتني بووه به په حمه ت و فه پو به ره كه ت بۆ
 جيهانيان، ده فهرموي: " ئافه رته له بهر چوارشته ده خوازي: له بهر
 جوانيه كه ي، له بهر سامانه كه ي، له بهر خانه واده كه ي، له بهر
 ئاينه كه ي، تو نه و ئافه رته بخوازه كه دينداره، به وه ده ستته
 ده چيته به ناو خير و خوشيدا. "

منيش هيوادارم كه تو وانه يه كه له وه فهرمووده شيرينه وه
 وه ر بگريه و له پيزي چواره مياندا بيت بۆ نه وه ي له هاوسه رگيريدا
 بگه يته نه و به خته وه ريه ي كه ئاواتي بۆ ده خوازي. ويپراي نه وانه ش
 هيشتا نه گهر به تو ي: فهرموو له هه موو بواريكه وه ليكولينه وه بكه
 له و كه سه ي كه ده بيتته هاوسه ري دواپوژت. به لام با يه كه مين
 دواكاريت نه وه بي كه هاوسه ره كه ت خاوه ني ناين و په وشته به رز
 بيت، مه به ستم له په وشته نه وه نيه كه نه و پياوه داماو و ده ستمو

بیت و له هه مووشتیکدا بێ هیچ قهید و شهرتی به گوئی ژنه که ی بکات.

خۆ نه گه ر به وێ چاوت پێی بکهوێ هیچ خراپه یه که له وه دا نیه، به لام ده بیته وه ت له بیر نه چیت جهسته به رگی پۆحه، واته کاتی که سهیری ده کهیت ته نها به رگی دهره وه ی ده بیینی چونکه ناتوانیت ورده کاریه کانی پۆحی بیینی ته مه گه ر دوا ی هاوسه رگری، ده خیل نه که ی به پووکه شو قسه ی شیرین و به لێنی ته فره ده رانه ی پیش هاوسه رگری به خه له تیت.

هیوادارم که هه رگیز نه وه ت له باد نه چێ که به خته وه ری ته نها له یه که پوو وه نییه، به لکو چه ندین پوو ی هه یه، نه گه ر به وێ بکه یته به هه موو پوو ه کانی نه وا خۆت شه که ت و ماندوو ده که یته. با بۆت پوون بکه مه وه:

گریمان تۆ پیاویکت به دل بوو و خیزانتان پێک هینا، ئایا نه توانی وه لایمی نه م پرسیارانه م بده یته وه:

- ئایا له م مێرده خوا مندالت پێ ده به خشیته؟
- ئایا منداله کان به له ش ساغی یان به نه خۆشی له دایک ده بن؟
- ئایا ده کړی بزانیته له داهاتوودا کاره ساتیک تووش ده بیته، یان تووشی پیاوه که ت ده بیته؟ نه وه که ی ده بیته؟
- تۆ بلێی به لاو کاره ساتیکی وا له داهاتوودا بقه ومی که تۆ بیوه ژن بخات و منداله کانت هه تیو بکه ون؟

دلتهنگی و ناسۆردا نقوم نابی، به لکو به و پۆحه به هیزه ته وه ژیانیکی
پر له به خته وه ری ده ژیت.

به لئ له یلا ..! له وه ده چی به هۆی ئه وهی له م نامه یه ی
دواییتدا که هیچ پرسیاریکی تایبه ت به خۆت نه کردبوو، منیش له م
نامه یه دا زیاتر له گه ل که سانی تر دا قسه م کردبێ تاکو تۆ، ئومیدم
وایه که ئه مه خێرو سوودی تیدا بێت.

والسلام...

ئه مه دوایین نامه بوو بۆ له یلام نووسی بێ، ئه گه رچی پاش چه ند
پۆژیک نامه یه کی سوپاسکردنی بۆ ناردبووم به لام من هیچم بۆ
نه نووسی وه، چونکه له دوا نامه یه دا هیچ پرسیاریکی نه کردبوو،
منیش ته نها کارتیکی نامه گۆڕینه وه م بۆ نارد.
ئێستا له چه ژنه کاندایه بری نامه کارتی چه ژنه پیروژه م بۆ
ده نێرێ له گه ل هه ندی هه والی خوشی خۆی، منیش زۆر به خته وه رم
چونکه نه ختی سوودم پێ گه یاند...

نامه یه کی کراوه بۆ خوینه ریکی کج:

وا له م نامه یه مد له باره ی بابته ی (پاستی) یه وه شتیکت بۆ ده نووسم.

هه روه ك ده زانی هه مووان له باره ی پاستیه وه قسه و باسی زۆر ده كه ن، بۆیه ده بینی بازاری بیرو هزر جه نجال بووه به چه ندا ه گروپ و كۆمه لی بیروپا جیاوازو، هه ریه كه یان پاگه نده ی ئه وه ده كات كه ته نها خۆی پاسته و هه ر خۆی حه قیقه ته .

له وانه یه پیت خوش بیت، منیش هه روا پیم خوشه كۆتایی به م جۆره ناكۆکیانه بیت، به لام به دلنیا یه وه ده زانم كه به رده وام كۆمه ل و گروپێك هه بوون نه یاری پاستی بوون و درێ و ده ستاون و ته نانه ت له پوونا كترین ده ورو خول و پۆژگارا كه پاستی تیدا پیشكه ش كراوه و بلاو كراوه ته وه . هه ر بۆیه منیش وا نابینم و به ته مای ئه وه نیم ئه و جیاوازی و ناكۆکیه فكريانه - كه تۆ له نامه كانتدا زۆر به تالی و كه سه ره وه سكا لات به ده ستیا نه وه ده كرد و هاوار و نا له ت بوو به ده ستیا نه وه - نه مین و هه لبگیرین، هیواداریشم هه ر ون ببن و نه مین.

من پیم وایه جیی خۆیه تی له دوو پوه وه باس له بابته تی (پاستی) بکهین: له پوه ی ماددی و له پوه ی میتافیزیکیه وه ..

چاگیش ده زانم که مشت و مپی زیاتر له باره ی دووه میانه وه هیه .
 به لام من وای ده بینم که پاسترین و بیوه یترین پَیگه بۆ گه یشتن به
 پووی میتافیزیکی، له پَیگه ی پووه ماددیه که یه وه ده بیّت ..

پیش ئه وه ی پیناسه ی (پاستی) بکهین به پتویستی و ئه رکی
 خۆمی ده زانم که خالێکی گرنگ پوون بکه مه وه :

نۆرچار وشه ی (پاستی) و وشه ی (حه قیقه ت) وه ک دوو وشه ی هاو
 واتا به کار ده هینرین وه ک بلێی هه ردووکیان یه ک مانا و مه به ستیان
 هه بیّت. چونکه وشه ی (پاستی) له پووی زمانه وانیه وه به مانای
 (شتی پاست و دروست) و (پاستگویی) و (واقیع) دیت، دژی
 پاستیش بریتیه له ناحه قی و به تال. واته بیروباوه پی هه له و چهوت و
 هزری ناپاست.

هه ندی پیناسه ی (پاستی) ت بۆ دینم:

"پاستی بریتیه له وه ی که هه ر حوکمی که له گه ل واقیعه ت ته واو
 بچه سپیّت، دژه که شی باتله"
 "پاستی بریتیه له شتی چه سپاو و نه گۆپ و پوون و ئاشکرا که
 هه رگیز ئینکاری نه کریّت."

"پاستی بریتیه له بوون، به لام باتل و ناپاستیش نه بوونه."

ئه وه ی له ناو هه موو ئه م پیناسانه دا هاوبه ش بیّت ئه وه یه که
 به گۆپینی که سه کان هه رگیز پاستی ناگۆپیت، به لکو پشتی به بناغه و
 قه لایه کی ئاشکرا و زانراوه وه داوه .

له پیناسه کاندای وشه ی " واقع " و " نه گۆږ " هاتوون نه گهر هه
 حوکمیک پشتمان پی ببهستی به پاست ده ژمیری، وای ده بینم که
 به نه رکی خومی ده زانم نه ختی نه مه پوون بکه مه وه:
 نه گهر لیت بپرسم: خور چه ند نه وه نده ی زه مین گه وره تره؟
 وه لām ده ده یته وه: خور ملیۆنیک و سیصه ده هزار جار له زه مین
 گه وره تره. دیاره نه م وه لāmه ت به وه لāmیک پاست و دروست
 داده نریت.

به لām چ شتیک نه م وه لāmه ی تۆی کرده وه لāmیک پاست؟
 نه وه ی نه م وه لāmه ی تۆ پشت پاست ده کاته وه بریتی یه له
 واقعی ده ره وه، واته قه باره ی خور له گه ردووندا نه وه نده جار له
 زه مین گه وره تره.

خۆ نه گهر وێپای بوونی نه م پاستی یه چه سپاوه، هه ره موو
 خه لک کۆبینه وه و پایان بیه سه ژماره یه کی تر، بۆ نمونه بلین:
 خور هه زار جار له زه مین گه وره تره، ئایا نه مه هیچ له پاستی
 ده گۆږی؟

که واته له گۆږه پانی زانستدا پاستیه کان به گۆږه ی ئاره زووه کان
 و که سه کان نین، هیچ تیگه یشتن و فه همیک گۆږاو و جیاوازیش بۆ
 پاستی له ئارادا نییه. هه ره قسه یه ک ده کری له گه ل په پاوی گه ردووندا
 به راورد ده کری، نه گهر له گه لیدا چه سپاو و ته واو بوو نه وا نه و
 گفتاره به پاست ده ژمیری.

یهکی له زاناگان دهلی: "چاوی مړوږ تهنها به پړژه ی ۳٪ ی نه م
جیهانه ماددیه دهبینی که نیمه ی تیدا دهژین." خو دهتوانین بؤ
بیستن و بؤنکردنیش هه مان پړژه بدهین به دهسته وه. عه قل هه ول
دهدات نه م که موکوپیه ی که له پینج ههسته که دا هه یه پری بکاته وه
و کاملی بکات و، نه و په پری هه ولی خو ی ددهات لایه نه نه بینراوه کانی
گردوون بدوژینه وه و پیشکه شیان بکات به وانه ی که له و بوارانه ی
زانستدا پسپوین.

هر زانایه که به ناوی سه رجه می مړوږایه تیه وه نه و په پری په نچ و
هه ول و ته قه لای خو ی ده خاته که پ بؤ یه کلا کردنه وه و
چاره سه رکردنی پرس و کیشیه که له پرسه کانی نه م په پاوه ی
گردوون، یان بؤ پوونکردنه وه ی پیتیک له پیته کانی نه و په پاوه.
هه ندیکیان توژینه وه له سه رپوه که کان ده که ن، هه ندیکیان
خاک... هه ندیکیان به و په پری سه رسامی یه وه له ده ماغدا توژینه وه و
ورده کاری ده که ن، یان له دل یان له دان ورد ده بنه وه.

هه موو که ردیله یه که، خانه یه که، که لایه که له پوه که کاند،
به کتریایه که، میروویه که، نه ستیره یه که، هه ساره یه که... هه ریه که له وانه
که نجینه یه کن له که نجینه کانی زانست.

مړوږیک که به دوا ی راستیدا ده گه پری، کاتی له به رده م نه م
تابلو یه دا ده وه ستی، ده بی له خو ی بپرسی: کی نه م گردوونه بی
گیان و بی هه ست و نه ستی پرکردوه له هه موو و اتایانه؟ نه ی من

چۆن بتوانم ئۇ زاتە بناسم بۆ ئۇ دەى زانسته كه مو بىر وېرواكانىشم
(پاست) بن؟

هەركەسى بتوانى ۋە لامىكى پاستى ئۇم پرسىيارە بداتە ۋە، ئۇ ۋا
دەتوانى زۆر بە ئاسانى دەرگای هەموو پاستىه كانى تىرىش
بكاتە ۋە...

لەبەر پۇشنایى ئۇ پىناسانەى بۆ (پاستى) كىرمان دەتوانىن
بلىن:

پىۋىسته لەسەر مۆف سىفەتە پىرۆزەكانى زاتى خودا شارەزا
بىت بە ۋۆرەى كه لە واقىعدا هەن، ئەگىنا هەموو گفتارەكانى
ناپاست و بىھودە ۋە فسانە و پىنە دەبن.

بەلام، ئۇم عەقلە كورت و سنووردارەى مۆف چۆن دەتوانى پەى
بە سىفەتە ناكۇتا و پەھا و بى سنوورەكانى زاتى (الله) بىبات؟ تەنیا
يەك پىگە هەى، ئۇىش ئۇ ۋەىه كه خودای تەعالا خۆى سىفەتەكانى
خۆى ئاشكرا بكات و هەوالمان پى بدات و بۆمانى باس بكات.

ئۇ ۋەش بە خۆىندە ۋەى ئۇ پەپاوانە دىتەدى كه نازلى كىردوون و
بە گۆى پاگرتن دەبى لەو پىغەمبەرەنەى كه ناردوونى..

ئەمە تاكه پىگە و پىبازە لەبەردەم مۆفدا تاكو ئۇ و پىپارو
ھوكمەى كه دەىدات (پاست) بىت، ئىتر هەرچى شتى دەرە ۋەى
ئەمە هەى، هەمووى ناپاست و بەتال ۋە ئەىه.

به کورتی، گهردوون مولکی خودایه، قورئانی پیرۆزیش په پراوی
 نهوه، مرقیش بهندهی نهوه، جا نه گهړ نه مرقفه که بهندهی
 خودایه له باره ی هرکاریک له کاره کانه وه دواو قسه ی کرد، پتویسته
 که گفتاره که ی چه سپاو و گونجاو بیت له گهل په پراوی گهردووندا.
 به لام نه گهړ له باره ی پاستیه کانی خوییه وه قسه ی کرد ده بی
 گفتاره که ی گونجاو و چه سپاو بیت له گهل فرمایشتی خوداییدا.
 هر میتشکو ده ماخیک به قورئان زاخاو درایت و له سهر نه و
 په روه رده کرابیت نه و به م جوړه بیر ده کاته وه:

مادام نه م بوونه وهره په پراویکه و هر پیتیک له پیته کانی چه ندین
 مانای بی سنووری هیه، که واته ئهرکی سهر شانی نیمه یه چاک
 بزاین که نه و زاته پیرۆزه ی نووسیویه تی، نه له "زات" ی نه
 له "سیفات" ه کانیدا له هیچکام له به دیهاتووه کانی خوی ناچیت.
 مادام نه و به دیهینه ره مه زنه هه موو شتیکی له جیگه ی پاست و
 شیاوی خویدا داناوه، که واته خوی ده که ویته دهره وه ی بازنه ی
 جیگه و مه کانه وه، چونکه شتیکی ئاسایی و به لگه نه ویسته که نه و
 زاته ی (جیگه) ی دروست کردبی نابیی خویشی پیوه ی به ندو
 په یوه ست بیت.

مادام چهنده ها به دیهاتو هه ن و هه موو کاتیک بی و هستان دینه
 بوونه وهره وه، که واته به دیهینه ره که یان ده بی له کات و زه مان به ری
 بیت.

ئەو مەزھەبى كە بەم شىئەو لەسەر ئەم جۆرە بېرەي بە خودا
 ھەبى ئەوا خۆي و ھەموو شتەكان دەگىرپتەو ھە بۆ لاي خواي تەعالا،
 واتە تەواو دۇنيا دەبى بە ھەو دەلى:

(ئىمە ھەموومان مولكى ئەوين، ھەموو بەدھاتوانىش
 بەدھەتئەراوى ئەون، ھەموو جىھان و بوونەو ھەران مولكى ئەون، ھەموو
 پوخسارەكانىش لە نەخش و وینە كىشانی ئەون، ھەموو
 جوانىەكانىش درەوشانەو ھە دەست پەنگىنى و نەزاكەت و جوانىي
 ئەون).

ئەگەر مەزھەبى ھەموو شتەك بگىرپتەو ھە بۆلای خوايان
 نەگىرپتەو، تەسقا ئىك لە ھەقىقەت ناگۆرى، بەلام ئەگەر ئە وکارە
 بکات ئەوا بۆ خۆي شتەكى مەزن ئەنجام دەدات.

زۆرجار مەزھەبى لەو ھەدا سەرکەوتوو نابى كە ھەموو شتەك بگىرپتەو
 بۆلای خودای تەعالا، بەھرە لە شتەكانىش و ھەرنەگىرى و لە جىگەي
 پاست و شىاوى خۆياندا دايان نانى و بە نەزانی پەفتارىيان لەگەل
 دەكات، بۆيە ئەو سەرمايە گرانبەھاو بەنرخە لە كىس دەدات و لە
 شتى فانى و بى كەلگ و پەرووچدا بە ھەدەريان دەدات. ئەو جۆرە
 كەسانە ھەمىشە ئەمپەر و ئەوپەرى قەسەيان ئەو ھەبە باسى مالى
 فلانەكەس، سەيارەكەي فلانەكەس، زەو ھەكەي فلانەكەس بکەن،
 واتە چى سامان و پلەو پایەي دۇنيا ھەبە ھەمووى دەدەنە پال

دنياويستان و ژيانی نهختينه ی خوځيان بهم کاروباران هه به سهر
ده به ن..

نه وه تا هه موو ده ورو به رمان بهم جوړه که سانه ده وړه دراوه، من
هيو ادارم تو سهر که وتووی و بتوانی ئه م که مارو په بشکينيت و خوت
بگه په نيته پاستی و حه قيقه ت.
والسلام..

له باره ی حه قه وه (۲)

ليړه دا به کورتی باسی چوڼيه تی هه لسه نگاندي بوونه وهر و مړوځ
ده که م.

بوونه وهر ته لاریکی گه وړه په، مړوځیش تیايدا میوانه، نه ته لاره که
بی خاوه نه و نه مړوځیش دهستی لی به در دراوه به نارو زوی خو ی چی
ده کات بیکات.

مړوځ و بوونه وهر... هه ردو وکیان قوناغ به قوناغ و هه نگاو به
هه نگاو و پله به پله له نه بوون دروست کراون... گه ردوون به
به رده وامی له گورپاندايه، مړوځیش به بی و هستان له هاتن و پوشتندايه
و چینیك دینه ناوه و هه و چینیك لیی دهرده چن. ئه م جموجول و
چالاکیه به رده وامه ی که نه سهره تای بۆ هه یه و نه کو تای، وانه یه کی
پوون و په وانه بۆ ئه وانه ی دل و هوش و بیریان له دهست نه داوه.

به ديهاتوويه ك له به ديهاتووهدكانى ناچيٽ، ئهم سيفه تهيشى باقى و
ئه زه لى و نه گۆره .

هر به و جۆره ش تواناى ئه و ناكوٽايه و زانستى بى سنووره و
هيچ گۆپانيكى به سهردا نايهت. هه موو سيفه تهكانى تريشى به و
جۆره ن.

به لام با له بهردهم سيفه تى (زانست) دا هه لويسته يه ك بكهين:
زانستى خودا په ها و ناكوٽايه، به ده ره له هه ل يان گۆپان يان
له بهر چوونه وه، به لام زانستى مرؤف وهك خودى مرؤفه كه له گۆپانيكى
بهرده وامدايه، ئه وشته ي كه پيشتر بهرواى وابوو پاست و دروسته،
له وانه يه دوايى بۆ پوون ببيته وه كه هه ليه .

به لام هه رگيزه قل نايپى كه هيچ ئالوگۆپ يان گۆپانيك له
زانستى خودا پووبدات، چ زه مين و چ خوڤيش هه ردووكيان
به ديهيٽنراوى خودان و هه ر خۆ باشتر به جولانه وهى ئه وان زاناتره .
كاتيك مرؤف به خولانه وهى زه مينى زانى به ده ورى خوڤدا، ئادهى
چى پى كرا؟ هه ر ئه وهنده بۆيان ده ركه وت كه ئه و به ديهاتوانه به
شيوه يه كى گونجاو و له گه ل زانستى خودادا ده جولينه وه، كاتيكيش
گه يشتن به م دۆزينه وه يه هوتافيان كيشا:

"وا پاستيمان دۆزيه وه "

خۆ ئه وان له مه دا پاستيان ده وت، چونكه ئه م بهرپاره ي كه دايان
ته واو گونجاو بوو له گه ل پاستيدا، واته له گه ل واقيعدا چه سپاو بوو.

ھەر بۆيە ئىمە ۋەللامى پىرسىيار گەلىكى لەم جۆرەى خوارەوہ
دەدەينەوہ:

- بۆچى بوونەوہر درووست كراوہ؟

- ئەرك و فەرمانى سەرەكى مۇڤ لەم دىنايەدا چىيە؟

بۆ ئەوہى ۋەلامەكانى ئەم پىرسىيارانە پاست و پەوان بن پىيۋىستە
تەباو ھاوتەرىب بن لەگەل زانستى خوداييدا. ئەگىنا خۇمان و
خەلگىش چەواشە دەكەين... ھەق و پاستىش ھەروەك خۇيانن،
نەدەگۆرپىن و نە گۆرپانكارى بەسەرياندا دىت.

بۆ نموونە ۋەللامى پىرسىيارى: (لەم دىنايەدا ئەرك و فەرمانى مۇڤ
چىيە؟) پىيۋىستە بەم جۆرە بىت:

پىيۋىستە ئەركى مۇڤ بىرىتى بى لەگەپان و پىشكىنن و لىكۆلىنەوہ و
تويژىنەوہى ھۆكارەكانى ئەوہى بۆچى خودا مۇڤى بەدى ھىناوہ،
ئەو ئەرك و فەرمانانە كامانەن كە لىي چاوەپى دەكرىت تا ئەنجاميان
بدات، ئەو كارانەى كە پىيۋىستە پىيان ھەلسىت، ئەو كارانەى كە
دەبى لىيان دووربەكە ویتەوہ و دوورە پەرىز بىت، چۆن ھەلس و كەوت
بكات، دەبى لەم ژيانەدا پەفتار و ئاكارى چۆن بىت؟

ئائەمەيە ئەركى ئەو، نەك فەرماۆش كردنى فەرمانەكانى خودا و
بە تەنيا گوڭگرتن بۆ پاو بۆچوونەكانى مۇڤىكى ۋەك خۆى كە
ئەویش لە دايك بووہ و گەورە بووہ و خەوتووہ و لە خەو ھەلساوەو
سبەينى دەمرى و پاشان لە پۆژى قىامەتدا زىندوو دەبىتەوہ بۆ يەكلا

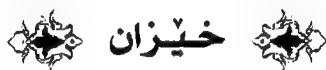
کردنه وهی حیساب، به شوینکه وتنی ئه و جوړه که سانه هه رگیز ناتوانی بگاته وه لآمی پاست و دروست.

له کۆتایی نامه که دا پیم خوښه په ندیک که پيش چەند سالیك خویندومه ته وه و له بیرم نه چوو ته وه لیږه شدا تۆماری بکه م:

خودا تاك و ته نهاییه، پښازه که یشی یه ك پښازه، نابینی هیلی پاستی نیوان دوو خال ده بی یه ك پاسته هیل بی؟ به لام نه قامی و لادان نۆر و زه به ندهن؟ بویه ده توانین له نیوان ئه و دوو خاله دا چنده ها هیلی لار و گتیر بکیشین.

ئومیده وارم سه رفراز و سه رکه و توبی بۆ په ی بردن و دۆزینه وهی پښازی پاست.

والسلام

هه موو بوونه وهر شاریکی پر به یاساو دانایی یه، هیچ په گه زیکی زیادو بی مه بهستی تیدا به دی ناکه یت، یان پیکهاته یه کی بی دانایی و بی ئه رکو و بیکاری تیدا نابینیت.

هه ر له ئه نداهه کانه وه بیگه ره که یه ك جهسته یان پیک هیناوه و له نیوان خویندا هاوکاری یه کتر ده که ن تا کۆمه له ی خوړو تاده گاته که له ئه سستیره کان، تیکر پای بوونه وهر ئه م پاستیه یان بۆ پوون ده که نه وه که ده لیت: له م جیهانه دا هیچ پیکه وتنیک نییه به بی سودو بی دانایی بی.

خیزان به به‌نرخ‌ترین و بایه‌خدارترینی ئەو زنجیره‌ی هاوکاریانه
 داده‌نریّت که لەم جیهانه‌دا هه‌یه، بۆیه خیزان مه‌به‌ستیکی گرنه‌گ و
 ئامانجیکی به‌رزى له‌ خۆ گرتووه. ئایا ئەو مه‌به‌سته چیه؟ ناتوانین
 وه‌لامى ئەوپرسیاره به‌م جۆره بده‌ینه‌وه و بڵێن: "مه‌به‌ست بریتى
 یه‌ له‌ تێرکردنى هه‌واو هه‌وه‌سى هه‌ردوولا." چونکه ئەم جۆره
 وه‌لامه ئەم پرسیاره‌ش دینیته ئاراوه: ئەى نابیینى که ژيانى
 خیزانداری ئەم مه‌به‌سته له‌ قالدیكى ته‌سکدا داده‌نى؟ ئەى ئەوه
 نییه جیهانى گیانداران له‌به‌ده‌ست هێنانى ئەو مه‌به‌ست و ئامانجه‌دا
 زۆر له‌جیهانى مۆقايه‌تى پێشکه‌وتوو تره‌؟
 که‌واته با به‌دواى وه‌لامیكى تری پرسیاره‌که‌ماندا بگه‌پێین و
 بڵێین:

هه‌ریه‌ك له‌ ژن و پیاو توانای جیاواز و تایبه‌تعه‌ندى جیاوازیان
 هه‌یه. ئەم تواناو تایبه‌تعه‌ندیانه‌ش له‌ژێر یه‌ك چه‌ترى خیزاندا پێك
 ده‌گه‌ن و له‌هه‌موو بواره‌كاندا هه‌ریه‌كه‌ و ئەوى تر ته‌واو ده‌كه‌ن.
 ئەگه‌ر چى ئەم وه‌لامه له‌ناخیدا به‌شێك له‌ حه‌قیقه‌تى هه‌لگرتووه،
 به‌لام ئەگه‌ر ئەم بابته‌ له‌سه‌ر بنه‌مای ده‌سته‌به‌رکردنى ژيانىكى
 ئاسووده و خۆش گوزه‌ران له‌م ژيانى دنیاىه‌دا بنرخیتنریّت، دیاره
 هه‌رگیز ئەم وه‌لامه پێداویستیه‌كانى پۆح تێرو ته‌سه‌ل ناکات. ئەى
 چۆن ئەو وه‌لامه قه‌ناعت به‌پۆح و گیانمان بکات و تێرو مه‌ستى
 بکات؟ خۆ ئەوه‌تا جیهانى گیاندار هه‌موو ئەوانه‌ى به‌ده‌ست هێناوه

و هیچ غەم و ترسێکی پابردوو یان داماتووی پێ نییه و هەموو
 پێداویستیهکانی بۆ بەردهست خراوه و پزگاری بووه له مشوری
 پۆشاک و کەلوپەلی مال و سوتەمەنی و، بە تەسەلی چێژ لە ئەمڕۆی و
 لە تێکپاری ژیاڵی وەردهگری. ئایا ئەوە جێی قبوڵکردنە کە خواوەن و
 بەدیھێنەری ئەم بوونە وەرە ی کە لە یەك گەردیلەدا ئەوەندە هیزی
 داناوە کە بتوانی شارێک بە تەواوی بهێنیتە لەرزین، تۆ بێی ئەو زاتە
 مەزنە هەردوو پرەگەزی ژن و پیاو تەنیا بۆ مەبەستێکی دنیاوی پووت
 بکاتە هاوسەر!

ئەم جوړە بیرکردنە وەیه دەمانگەیه نیتە بەر دەرگای حەقیقەت.
 کاتێک ئەو دەرگایە دەکەینه وەو هەنگاو دەخەینه ئەودوو، دەبینین
 کە ئەم دنیا یە لانە ی دانایی و جیهانی ھۆکارەکانە... خۆ ئاسمان سیو
 نابارینی، مرقیش لە زەویە وە ناپویتی. کەواتە میو و بەروبوم
 پێویستیان بە دارو درەختە، بۆ ئەو ی مندالیش بێتە دنیاو دەبیت
 هاوسەرگیری بکړیت، ئەو یاسایەکی خوداییە. کاتیکیش هەردوولا
 پرەچاوی ئەم یاسایە دەکەن، ئەگەر لە چارەیان نووسرابی مندالیان
 پێ خەلات دەکری. ئەم مندالە بچوکه ییش کە بۆ تاقیکردنە وە
 نێردراو بۆ دنیا کۆرپە یەکی بچوک و لاوازە و هیچ شتی لەبارە ی
 دنیاو نازانی، بەلام خودا دایک و باوکی بۆ دەکاتە خزمەتکار. ئەو
 مندالە بچوکه ییش بۆ دایک و باوکی لە لایە کە وە دەبیتە خەلات و
 دلخۆشی و سۆز بۆیان و، لە لایەکی تریشە وە دەبیتە مایە ی

ماندوووون و ئیش و ئازار. لیژدها جیاوازی نیوان مندالان و بیچوه کانی گیاندارانمان بۆدهرده کوی. هر لیژه شهوه دهرده که ویت که جیاوازی کی ئیجگار گهره و گرنه هیه له نیوان هاوسه رگیری مۆف و جووت بوونی نیرو می ئاژه لانا. به لی، مندالان خه لات و دیاری و به ره که تن بۆ دایک و باوک، چونکه به هوی چاودیاری و به ختوکردنی نه و به دیهاتوه بچوک و ناسک و دلخوش و به ختیارانه وه نه مانیش پاداشتیان دهست ده که ویت، هرچی به ختوکردنیان هیه: خواردن، پۆشاک، جیگه، خانه ولانه، سه ره رشتی گهره بوون، پهروه ده کرده و خسته بهر خویندن تا پینگه یاندن هه مووی ده بیته خترو سه ده قه بۆ دایک و باوکیان. به م جۆره ته نانه ت نه و که سه یش که پيسکه و چاوچنۆکه و له ژيانیدا یه ک فلسی نه داوه به دهستی هه ژارو داماویکه وه، به هوی به ختوکردنی ژن و منداله کانیه وه خیری دهست ده که ویت. ههروه ها مندالان به خشش و خه لاتن، چونکه نه گهر دایک و باوک به شیوه یه کی راست و دروست منداله کانیان فیریکه ن که له کویره هاتوون و چاره نووسیان به ره و کویت ده پوات و نه رک و فرهانیان له م ژيانه ی دنیا دا چیه، نه وه پشکیکی بچوکی شه ره فی به شداری کردنیان هیه له نه رک و پیشه ی به رزو پیروزی پیغه مبه راندا (سه لامی خویان لی بی) که نه ویش نه رکی به جیه یانی ته بلیغ و گه یاندنی فره مانه کانی خواوه ندو ریتومایی و ئیرشاد کردنی خه لکه، نه گهر چی له ناو بازنه یه کی بچوک و سنووریکه ته سکیشدا بیت.

پاش ئه وه مندالەکانیان به درێژایی ژیاڤی ئه م دنیا به یان هه ر
چا که به یه ک به کڤ پشکیکی ده پوات بۆ دایک و باوکیان:
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحَجَارَةُ﴾ التحريم: ٦.

فه رموده ی پیرۆزیش ده فه رموی: (کُلكُم راعٍ وکُلكُم مسؤلٌ عن
رَعِيَّتِهِ) له لایه کی تریشه وه مندالان ده به نه هۆکاری سزادان، چونکه
مندالان ئه مانه تو سپارده ن له ئه ستۆی دایک و باوکیاندا و فريشته ی
به هه شتن، جا ئه گه ر ئه و مندالان به یان فیرى خواناسی نه که ن و وه ک
پتیوست په رو ه رده یه کی راست و دروستیان نه که ن و ئه رکی باوک و
دایکیکی خۆیان به رام به ر مندالەکانیان به جی نه هینن، ئه و ئه و
مندالان له ژیاڤیاندا چه نده خراپه و گوناح به کڤ، باوک و دایکیشیان
پشکی ئه و زیانه یان به رده که وئ. هه رو ه ها هه ندی دایک و باوک که
له پیناوی ده سته به رکردنی خۆشگوزهرانی بۆ مندالاکانیاندا په نا
ده به نه به ر کارو کاسپی هه رام و به ده سته یانی سامانی هه رام،
به وه ش ژیاڤی قیامه تی خۆیان ده خه نه به ر مه ترسی. ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ
أَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ، وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ التغابن: ١٥. پینغه مبه رمان ﷺ
مافی دایک و باوک به سه ر مندالاکانیان هه و مافی مندالانی له سه ر
دایک و باوک دیاری کردوه، باسی فه رموه که ده بی باوکان له
هه لبژاردنی دایکا بۆ مندالەکانیان ورده کار و ژیرانه په فتار به کڤ و
ئا فره تی چاک هه لبژیرن، هه رو ه ها ناوی جوان له مندالەکانیان بنین و

له سەر پەرورده يه کي به رزو پيرۆز گوشيان بکه ن و پييان بگه نه ن.
 له بهرته وه هه رکات باسی (خيزان) و دواتر (هاوسه رگيري) بکريت،
 باسی منداڵ و پەرورده کردنی منداڵانیش دیته ئاراهه. هه ر کچیکیش
 به نووری ئیسلام دلی رووناک بووبیتته وه و به ئیمانیش پۆحی به رز
 بووبیتته وه، چاک ده زانی که گرنگترین خاڵ له هاوسه رگيري ئه ودا
 بریتی یه له پەرورده کردنی منداڵ. ته نانه ت پيش ئه وه ی
 هاوسه رگيري بکات بیر له وه ده کاته وه که چون له داهاتوودا
 به خته وه ری هه میشه یی بۆ منداڵه کانی ده سته به ر بکات، هه ر به م
 هه سته وه پووده کاته پڕۆسه ی هاوسه رگيري، هه میشه بیرى له لای
 دره وشانه وه ی سۆزو به زه یی خواوه نده که هه موو خۆراکه کانی ئه م
 بوونه وه ره له جه سته ی دایکدا به چه ند کرداریکی تایبته ده گۆپێ
 بۆ شیریکی پاک و سپی و نه رم و ده پڑیتته ناو ده می منداڵه وه. که واته
 ئه م منداڵه ی که خودا به و هه موو ناسکيه ده یزیه نیت و به ختیوی
 ده کات، هه رگیز بارو قورسایى له سه ر بژێوی خیزان دروست ناکات،
 ئه و ژنه که له وه لی مال و مۆبیلیات و که ره سه ی جوانکاری و ئارایش و
 مۆدیلات به گرنگتره بایه خدارتر نازانی له پەرورده کردنی
 منداڵه کانی، ئیدی به خێوکردن و پەرورده کردنیان ناسپێرێ
 به خزمه تکار یان دایه نگاکان، چونکه ژۆر چاک ده زانی که: هه روه ک
 لاشه بچوک و ناسکۆله کى ئه و کۆرپه یه پێویستی به شیرى دایکی
 هه یه، هه ر به و جۆره ش پۆحه ناسک و په پوله ییه که یشی پێویستی

به سۆزو میهری نامیزی دایکی ههیه، ئیدی ئه و دایکه نابیته هۆی بی نازبوونی منداڵه چاوگه شو گوله ناسکه کانی، له بهر ئیش و کار به جییان ناهیتلی تا ههست به بیزاری و داخ و پهژاره ی جیایی دایکیان بکه ن و، پێگه نادات تالۆی چاوه پێی هاتنه وه ی دایکیان بچێژن... کاته باشه کانی پۆژ ته رخان ناکات بۆ فلانه شت و فیساره شت، به لکو ته رخانی ده کات بۆ ئه وان. چونکه ئه وه ستم کردنه له و منداڵانه که ئه و وه ختانه تایبهت بکات به منداڵه کانیه وه که به شه که ت و ماندوویی له ئیش ده گه پێته وه و خه ریکه وه ختی خه وتن و پشوو ی خۆی بیت و هه یج حه وسه له و ته حه مولیکیان له گه ل نه کات و جامی گرفت و ماندووبونه کانی خۆی به سه ر ئه و اندا برێژی.

جا ئه گه ر پیاویش تیگه یشتوو بیت و ههست به و لیپرسراویتییه بکات ئه و ده زانی که ئن چ پۆلیکی گه وره و گران ده بینێ له په روه رده کردنی منداڵاندا، له و کاته شدا بریاری هاوسه رگیری ده دات ئه م پرسه په چاو ده کات و ده یخاته پێشه وه ی خاله گرنکه کان.

له ئیسلامدا منداڵ سی مافی ههیه:

۱- ده بی دایکیکی چاک و پاکداوینی بۆ هه لبرێژدرییت.

۲- ناویکی جوانی لی بنری.

۳- له سه ر په روه رده یه کی موسو لمانانه په روه رده بکرییت.

که واته ئیسلام له خالیکه وه دهست به په روه رده کردنی منالان ده کات که ئه ندیشه ی ده رووناسان و زانایانی په روه رده و

کۆمه‌لناسی ده‌ستیان نایگاتی و په‌ی پی نابه‌ن. ئه‌وه‌تا هه‌شتا مندالیتی له‌جیهانی غه‌یبدایه‌و به‌رله‌وه‌ی بێته دنیاوه ده‌ست پی ده‌کات. ئیسلام هه‌ر له‌ویوه ئه‌و ئه‌رکه ده‌خاته ئه‌ستۆی پیاو و پرایده‌سپیژی که دایکی پاک و چاک بۆ منداله‌کانی هه‌لبژیژی، هه‌رپیاو یه‌کش ئه‌م ئه‌رکه‌ی په‌چاو کردو به‌لایه‌وه گرنگ بوو که ژنیکی چاک و پاک بخوازیته‌وا به‌شیکی گرنگی ئه‌رکی سییه‌م به‌ده‌ست ده‌هێتی.

نیکاح گرێبه‌ستیکی کارپێکراوه له‌پێکهێنانی خێزاند، به‌لێننامه‌یه‌که بۆ ئه‌نجام دانی ئه‌و ئه‌رکانه. به‌گوێره‌ی ئه‌و گرێبه‌سته پیاو به‌لێن ده‌دات که له‌ داها تووا گوزه‌ران و پێداویستیه‌کانی ژن و منداله‌کانی ده‌سته‌به‌رو دابین بکات. ژنیش به‌لێن ده‌دات که خۆی بۆ می‌رده‌که‌ی و ئه‌و خێزانه ته‌رخان بکات که می‌رده‌که‌ی سه‌روکیه‌تی.

هه‌روه‌ها نیکاح تا پاده‌یه‌کی زۆر و به‌ شیوه‌یه‌کی گشتی هه‌ردوولا له‌وه ده‌پاریژی که گوناح بکه‌ن یاخود گرفتار ببن به‌ گوناح کردنه‌وه: ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ البقرة: ۱۸۷، ده‌بی ژن و پیاو به‌هۆش و بیرو تیگه‌یشتنیکی پوون و ئاشکراوه هاوکاری یه‌کتری بکه‌ن. ئه‌م ئایه‌ته پیرۆزه ده‌فه‌رموی: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ

العقاب ﴿ المائدة: ٢٠ ﴾، بیگومان ئەم ھاوکارییه ژن و میڤردیش دهگریتهوه.

قورئانی پیروزی باسی ئەوه دهکات که ئامانج له ناردنی مړوڤ بۆسه زه مین (نیر بێ یا مێ) بریتی یه له په رستشی خودا، واته بریني قوناغه کانی پێبازی خواناسی و به سه ر بردنی ته مه ن له سنووری فه رمانه کانی خودا، پاشان له ئاکام وکۆتایی کاروانیشدا بگه ریته وه بۆ حزوری خواوه ند و شایسته ی چوونه به هه شت ببیت. ئەمه ئەو ئامانجه یه که پێویسته هه ردوولا ھاوکاری یه کتر بکه ن بۆ به ده ست هێنانی و په نجه رۆ نه بن و پێکه وه ژیا نی ھاوسه رگیری ئەم دونیا یه یان به مردن کۆتایی پێ نه یه ت و لێک جیا ببنه وه، به لکو به هه میشه یی دوا ی مردنیش هه ر به رده وام پێکه وه بن.

به دیعوززه مان سه عیدی نورسی له په یامی (پابه ری خوشکان) لاپه ره ٥٢ که به شیکه له به رگی (بریسکه کان) ده فه رموی: (ئای ئەو میڤرده چه نده به خته وه ره که دینداری ژنه که ی په چاو ده کات و چاوی ئی ده کات و وه ئەو ده بپته که سێکی دیندارو ئیتر له ژیا نی هه میشه یی و نه پراوه شدا ھاوه له به وه فاکه ی خۆی له ده ست ده رناچیت.

چه نده ئەو ژنه ش به خته وه ره که دینداری ھاوسه ره که ی ده بینێ و ده ترسی له ژیا نی نه مریدا ھاوه له ئەمینه که ی خۆی له ده ست ده ریچێ، له بهر ئەوه ده ست به ئیمان و ته قواوه ده گری.

لیره دا پووبه پووی گرنګترین په ندو سووده بالاګانی ژیانی خیزان ده بیته وه. به ګویره ی پینماییه ګانی پیغه مبهری نازیزمان ﷺ فیрман ده کات که: ژیانی نه م دنیا مه زړه عت و کشتوکالی ژیانی دنیاګه ی تره، که واته نه و ناسووده یی و به خته وه ریه ی له م دنیا دا له ناو خیزاندا هه یه وهک (تو) وایه، نه ګر نه و تووه ناو بدریت و چاودیری بکریټ و به خټوبکریټ، نه و ده پووی و ګوره ده بی و له قیامه تدا ده بیته داریکی ګوره و به روپووی خوی ده دات.

به هه شت نه ګر به راوردی بکه ین له ګل نه م دنیا به دا چه نده جوان و پیروزه، ژن و میړدی نیمانداریش نه و چیژو خوشیه ی که له به هه شتدا ده ستیان ده که ویت هر به هه مان پله ی به رزی و جوانی و خوشی ده بیټ.

بالیره دا نه م مژده یه ی خودا تو مار بکه ین که ده فهرموی: ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ البقرة: ۲۵.

رافه که رو لیکول له رانی قورنن ده لاین (ازواج مطهره) بریتین له ژنانی پاک بق پیاوان و پیاوانی پاک بق ژنان. پاکیتی له ژناندا به و مانایه ش دیت که دور بیت له هه موو پیسیه کی مادی یان سووپې مانګانه ی ژن. به لام پاکیتی معنه وی واته نه بوونی هیچ لایه نیکی

به دږه وشتی یان ناله باری و لاساری و هه لئه کردن له گهل
هاوسه ره کهیدا.

ئا ئه مه یه زانست و حکمهت و پهندي ژيانی خیزانی، واته ئه
به خته وهری یه هه میشه ییه ی که ئه م ژیا نه بۆ مړوئی دابین ده کات
له دونیادا.

کام ره وشته؟

له گهل ناوهینانی (مړوټ) دا دوو چه مک و تیز به بیرو زه ینماندا دین.
(جهسته) و (پوچ)، وشه ی سیمو دیمه ن به کار ده مینین بۆ
جهسته، وشه ی ره وشته و په فتاریش بۆ پوچ. خو ئه گه له لایه نی
به دیهاتنیشه وه باسی بکه ین به جهسته ده لئین: (به دیهاتوو-
خلق) به پوچیش ده لئین (ناکار-خولوق). که ده لئین (په وشته
جوان) یان (په فتار چاک) ئه وه ئاماژه بۆ جوانی ناوه وه ی مړوټ
ده که ین. مړوټیش له لایه نی به دیهاتنه وه به پووخسارو په ویه و
په فتاریش جوانه. له جهسته یدا ئه ندامیکی نو قسان یان ئه ندامیکی
زیاده نابینی، له پوچیشیدا هیچ هه سته یک یان له تیفه یه کی زیاده
نییه که هیچ کاریکی نه بی. جا هه روه ک گونجانیکی ته واوله نیوان
ئه ندامه کانی جهسته یدا هه یه، هه ر به و جوړه هه ماهه نگی و ته بایی
له نیوان هه سته کانی دا هه یه. که واته چ مانایه ک له باسکردنی
په وشته باش یان په وشته خراپدا هه یه؟ به وروژاندنی ئه م پرسیاره
گرنگترین تاییه ته ندیتی پوچی مړوټمان بۆ ده رده که وئ. به و

تایبه تمه ندیه ش ده لّین ویستی هه نده کی "الإرادة الجزئية"، مرقیش ئیراده و ویستی خوی یا له ریگه ی چاکه دا یان له ریگه ی خراپه دا به کارده هینّی. جا یان ئه وه تا جوانی و نازداری ناوه وه ی خوی زیاتر ده کات، یان ئه وه تا ئه و جوانیه و یران ده کات و ته واو په زاگرانی ده کات. هه موو مرقه کان له وه دا هاویه شن که بایه خ به جوانی و پواله تی خویان ده دن، له مه شدا خه اک جیاوازیه کی ئه وتو له نیوانیاندا نییه، ئه گهر هه رکه سی له ئاوینه دا ته ماشای خوی کردو له سه ر پوومه تی په شاییه ک یان په له یه کی بینی ئه وا هه مووان ده زانن که ئه و په شاییه یان په له یه جوانی و سیمای مرقه ده شیوینّی. به لام بۆچی نایبینین به و جوړه بایه خ به جوانی پۆح بدریت؟ بۆچی له م بوار و بابه ته دا کۆده نگی و به کده نگی به دی ناکه یین؟

وه لام: چونکه ئاوینه کان جیاوازن... نامه وی بپۆمه ناو بابه تی جیاوازیوونی پوانین و بۆچوونه کان سه باره ت به په وشه. به لکو ته نها به کورتی باس له و به هایانه ده که م که پۆح و گیانی مرقه جوان ده که ن و ده پرازیینه وه، له گه ل ئه و پیوه رانه دا که له لایه نی په وشه و ئاکاره وه مرقه به رزو بلند ده که نه وه.

سه باره ت به په وشه و ئاکاری پیغه مبه رمان ﷺ پرسیار له هه زده تی عایشه "خوالی رازی بی" کرا، ئه ویش فه رمووی: (ئایا ئیوه قورئان ده خوینن؟ وتیان: به لّی. فه رمووی: ده ی په وشتی ئه و قورئان بوو.)

ئەم ۋەلامە كورتو ناوازه يە ئەو ە بۆ موسولمانان ديارى ده كات
 كه چ ئاوينه يەك ەلېزېرن بۆ ئەو ەى چاودېرى و ئارايشتى پۆحى
 خۆيانى پى بكن و داب و نەريته كانيانى پى پېوانە بكن و سيفەت و
 بەهرە و تواناكانى خۆيانى پى پېك بخەن. ئەو ئاوينه يەش قورئانى
 پىرۆزە. ئەو پەروشانەيش كەخودا داواى كړدو ە ئيمانداران
 خۆيانى پى برازيننەو ە بریتين ە پەروشته كانى قورئان.

كاتېك ە بارەى موفتيكەو ە بوتري (كەسيكى پەروشت بەرزە)
 يان (موفتيكى پەروشت جوان) ە، ئەو ەكەم شتيك بەپىردا ديت
 ئەو ەيە كە ئەو كەسە: پاست و پاك و پاكدوين و لېبورده و نەرم و نيان
 و خاكى و پووخوشە و پەچاوى مافى خەلك ده كات.

هەموو ئەم و اتايانە پاست و دروستن بەلام كەم و كورت و ناکامن...
 تەنھا قورئانى پىرۆزە كە ئەو پەروشانە كامل ده كات و پەنجە
 دەخاتە سەر جيگەى كەم و كورتىە كانيان، ئەو تە قورئانى پىرۆز ە
 چەندىن ئايەتدا فيرى پەروشتى جوانمان ده كات، بۆ نمونە كە
 ئيماندارېك ئەم ئايەتە دەخوينېتەو ە: ﴿وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ هەول
 دەدات بەرگري ە داماوان بكات و نان و خۆراك بە هەژاران
 ببەخشيت و بە زانست و زانيارىەكان فرياي ئەوكەسانە بكنەوى كە
 پۆحيان تينوو ە.

ئەو ئيماندارە كە ئەم ئايەتە پىرۆزە ﴿وَلَا تَمْشِي فِي الْأَرْضِ مَرَحًا،
 إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا﴾ يان ئەم ئايەتە ﴿إِنَّ اللَّهَ

لَا يُحِبُّ الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿١٠﴾ ده خوینتیه وه، ئیدی واز له لوتبه رزی و له خۆبایی بوون و فیزوده مار دینیت و روو له ته وازوع و خاکیتی ده نیت.

هر ئیماندار یکیش که گوئیستی ئایه تی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ ده بی، ئیت ده ست ده کات به هه ول و کۆشش، هۆکاره کان به کار ده هیئت و ده ستبهرداری سکا لاو ژان و خه فته و په ژاره ده بیت، بۆ هیچ شتیک نالی پئویسته نه و کاره بکه م. به لکو ده لی: نه گهر خودا ویستی (إِنْ شَاءَ اللَّهُ) یان ده لی: (نه گهر خیری تیدایه خودا بۆمی ئاسان بکات). به وهش دلی له نیگه رانی و دل راوکی پزگار ده بیت و پر ده بیت له ئاسودهیی و ئارامی و هیمنی و پشوو ده دات.

ده توانین نمونه ی تریش بهینین....

له لایه کی تریشه وه ده بینین فه رموده پیروژه کان که باشترین ته فسیر و پافه که ری قورئانن - زۆر به درژی باسی نه م لایه نه ده که ن. له و فه رمودانه فه رموده ی: ﴿إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ﴾ واته من هه ر بۆ نه وه په وانه کراوم تا په وشته به رزو جوانه کان ته واو بکه م.

ئاشکرایه هه موو پیغه مبه ریک نه ته وه که ی خۆی فیبری په وشتی جوان کردوه، هه ولی داوه له بهر پۆشنایی نه و ئاکار و په فتارانه دا په روه رده یان بکات که ده بنه مایه ی په زامه ندی خودا، به لام

پیغه مبه‌رمان ﷺ نیرراوه تاكو ئه‌و په‌وشتانه كامل بكات. واته
 نیرراوه بۆ پوونکردنه‌وه‌ی باشت‌ترین و به‌رزترین وانه سه‌بارت به
 په‌وشت و ئاکار، ئه‌و وانه‌یه‌ی که به‌ه‌زه‌تی ئاده‌م (علیه السلام)
 ده‌ستی پێ کردووه، چونکه باشت‌ترین و گشت‌گیرترین په‌پاو بۆ سه‌ر
 پیغه مبه‌رمان نیرداوه.

پێویسته زیاتر له‌ ئاست وشه‌ی (ته‌واو بکه‌م) دا به‌ه‌ستین که له
 فه‌رمووده‌که‌دا هاتووه.. ئاشکرایه ئه‌گه‌ر شتی که‌م وکو‌پ بێ ته‌واو
 ده‌کریت، چونکه ئه‌گه‌ر شتی که‌م هه‌ر له‌ ئه‌سلدا نه‌بێ ته‌واوکردن
 نایگریت‌وه. که‌واته پێشتر په‌گو بناغه‌ی په‌وشته جوانه‌کان
 هه‌بووه، به‌لام بناغه‌یه‌کی که‌م وکو‌پو ناکام بووه. به‌هۆی کاریگه‌ری
 ئاینه ئاسمانیه‌کانه‌وه له‌ناو زۆربه‌ی کۆمه‌لگه‌کاندا زۆری که‌م په‌وشت
 و ئاکاره به‌رزو جوانه‌کان بلّو بوونه‌وه‌و وای لی هاتووه که درۆ
 شوورده‌یی بیت، وتی وتی و پڕوپاگه‌نده ناپه‌سه‌ند بیت، زینا
 قه‌ده‌غه‌بیت، دزی تاوان بیت و بکه‌ره‌کانیان سزا بدریت و تۆله‌ی لی
 بکریته‌وه. هه‌موو ئه‌م بناغه ئاکاری و په‌وشتیان له‌گه‌ڵ ویست و
 نیازی خواوه‌نددا ده‌گوزه‌رێن و به‌شیکن له‌ په‌وشته‌کانی قورئان.
 به‌لام به‌س نین... جا ئه‌گه‌ر له‌به‌ر پۆشنایی فه‌رمووده‌که‌ی ه‌زه‌تی
 عایشه‌دا (په‌زای خوی لی بێ) ئه‌م فه‌رمووده‌یه هه‌لسه‌نگینین، ئه‌وا
 ده‌گه‌ینه ئه‌و ئه‌نجامه‌ی که هه‌رچی فه‌رمان و نه‌هیه‌ک له‌ قورئاندا
 هاتوون پێویست و واجبه هه‌موویان به‌هه‌ند وه‌ریگری‌ن. وه‌ک هاندان،

هۆشياركردنه وه و په ند وهرگرتن... ده بى ئه وهش باش بزانين كه به پابه ند بوون و شوينكه وتنى هه موو ئه و فرمانانه و دور كه وتنه وه له و هه موو نه هيانه نه بى، هه رگيز په وشتى به رزو جوان به ده ست نايه ن.

وهك پيشتر باسما ن كرد به ناو بردنى (مروڤى په وشت به رن) به كسه ر ئه و مروڤه مان به بىردا دىت كه دابو ئاكارى پتكه وه ژيان و په چاو كردنى مافى خه لكى تيا دا به دى ده كه ين.

به بى هيج دوود ليه كيش هه ر مندالتيك يان لاويك بى فرمانى دايك و باوكى بكات و ئازاريان بدات به كسه ر سيفه تى (بى ته ريه ت) و (بى په وشت)ى به سه ردا ده بپين. به لام هه مان بايه خو هه مان هه ستيارى بو ئه و كه سانه ده رنابپين كه بى فرمانى په ره ردا گاريان ده كه ن و فه رزه كان به جى ناهين. ئه مهش هه لسه نگاندينكى كه م وكوپو ناته واوه، خو ئه گه ر حه قيقه تمان بويت ده بى ئه م گروهى دووه ميان له گروهى به كه م زياتر به دور بن له په وشت و په ره رده. له ئاينى خو ماندا به چه ند په يفو وشه يهك وه سفو گوزارش له و كه سانه كراوه: وهك: فاسق، فاجر، حه رام، كوفر، موشريك... به گويره ي پله ي دوربوونى ئه و كه سه له پييازى خوا وه ند.

با ئه م ئاياته زور به وردى ليك بده ينه وه: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ گه وه ره ترين سته م و تاوانتيك كه به نده ده ره ق به خواى ته عالا ئه نجامى ده دات ئه وه يه كه شه ريكي

بۆ دابنیت. ھەر بۆیە زۆر بە پەھایی لە لیبوردنی خوایی بێبەش
 کراوە. واتە ئەگەر تەوبە نەکات و پەشیمان نەبێتەو ھەو لەو بیروباوە پە
 ئەوا لەسەدا سەد لێی ھەر ھەمە بچیتە ناو بەھەشت و شایستەیی سزای
 دۆزەخ دەبێت. ئەگەرچی ئەو کەسە لەگەڵ خەڵکی تردا زۆر بە
 ئەدەب و پەروەشت بێت، ئەگەر چی پەفتاری لەگەڵیاندا زۆرباش بێت،
 ئەگەر چی زۆر پەچاوی مافی خەڵکی تر بکات، ئەوا ھەرگیز ئەو
 پەروەشت و پۆحەیی بە جوان نازمێریت، خۆشی لەلای خودا بە جوان
 نازمێری، لە بەھەشتیشدا (کە جێگە و ماوای جوانەکانە) ھیچ
 جێگەیک بۆ ئەو نییە.

بالبێردا دەستوریکی گرنگی ئیسلام باس بکەین کە دەلی:
 ﴿أَحِبُّوا فِي اللَّهِ وَأَبْغِضُوا فِي اللَّهِ﴾ واتە (لەبەرخوا خۆشەویستی بکەن و
 لەبەر خۆدایش توورە ببن.) بەگوێرەی ئەم وانەیە کە ئەم
 دەستورە پێمان دەبەخشی، ئێمە ئەوانەمان خۆش دەوێت کە خودا
 خۆشی دەوێت و سیفەتی پەروەشت جوان و چاک و پێک و پێک و جوانیش
 تەنھا بەسەر ئەواندا دەبڕین.

بەلام ئەوانە کە لەخودا یاخی دەبن و لە ھەرمانەکانی
 دەردەچن، ئەوانە بێفەرتترین یان درۆتترین پەروەشتی خراپیان لێ
 دەوێتەو، ئێمە ھەرگیز ئەوانە بە کەسانی پەروەشت جوان نازانین
 و ھەرگیز خاوەنی ئاکاری بەرزین، ئەگەر چی ھەندێ سیفەتی باش
 و ئیجابیان تێدا بێت... بەلێ، ئێمە مافی ئەو سیفەتە ئیجابیانە

ده‌دهین و نایفه‌وتینین، به‌لام واه‌ژماریان ناکه‌ین که‌گیشته‌ین
 به‌پله‌ی به‌رز و باشی په‌وشت، هه‌تا‌کو نه‌یه‌نه ژیر سایه‌ی نه‌و تا‌کارو
 په‌فتاره به‌رزو جوانانه‌ی که‌ پی‌غه‌مبه‌رمان ﷺ نیرراوه بو‌ته‌واو
 کردنیان، هه‌رگیز شایسته‌ی نه‌و پله‌و پایه‌یه نابن.

❦ وه‌لامی پرسیاریک ❦

خوینه‌ریک دا‌وای پا‌و بو‌چوونی منی کردبوو سه‌باره‌ت به‌ بابه‌تی
 کارکردنی ئافره‌ت. ده‌مه‌وی به‌و خوینه‌ره به‌پیزه بل‌یم که‌ له‌ئیسلامدا
 هیچ حوکم و بریاریک نییه تا‌ پ‌ له‌ کارکردنی ئافره‌ت بگریت.
 هه‌روه‌ها له‌ئیسلامدا پیا‌ویش ناتوانی‌و بو‌ی نیه که‌ به‌ ئاره‌زووی
 خ‌وی و چ‌ونی بو‌یت ئا‌و کاربکات یان چ‌ کاریک بکات... به‌ئ‌ی، له‌سه‌ر
 پیا‌وه که‌ کاربکات و په‌نج بدات تا‌کو خ‌یزان و منداله‌کانی به‌خ‌یو
 بکات، به‌لام به‌و مه‌رجه‌ی له‌نا‌و بازنه‌ی کاسبی هه‌لا‌دا بم‌ینیت‌ه‌وه.
 خو نه‌م مه‌رجه ژنیش ده‌گریته‌وه و ده‌بی ئه‌ویش به‌ هه‌مان جو‌ر
 په‌فتار بکات، ب‌ویه کات‌ی دا‌وای پا‌و بو‌چوونی من ده‌کر‌ی له‌باره‌ی
 کارکردنی ئافره‌ته‌وه، پ‌یویسته به‌پوونی و دو‌ورو در‌یژی با‌سی
 شو‌ناسی نه‌و کاره بگریت، هه‌روه‌ها تا‌ چه‌نده نه‌و ئافره‌ته له‌و
 کاره‌یدا خ‌وی به‌گون‌اح و خراپه‌وه نا‌گلیتی و چه‌ند له‌هه‌رامه‌وه
 دو‌وره، ته‌نها نه‌و کات وه‌لامی نه‌و پرسیاره هه‌ر به‌خودی
 پرسیاره‌که‌وه ده‌رده‌که‌ویت.

وېپرېای نه مه ش حەقیقەت نه وه یه که: گرنه گرتین فەرمان و
 گه وره ترین نه رکى ژن وا له ناو ماله که یداو له گهل خیزانه که یدا به.
 به رزترین نامانجیش نه وه یه که منداله کانی په روهرده بکات. واته
 منداله کانی به و جوړه په روهرده و گوش بکات که په یوه ست و
 هوگرى ئاينه که یان و په روهرده گاریان بن، هه روها بینه هاو لاتییه کی
 چاک و نه ندامتیکى به که لک و سوو د به خشى کومه لکه. هه روها نه رکى
 سه رشانیه تی که میژووی نه ته وه که یان فیربکات تاکو له داهاتوودا
 بتوانن دۆستان و دوژمنانی خو یان لیک جیابکه نه وه.

واجب نیه له سه ر ژن که فیږى زانستی کیمیا ببیت، به لام
 واجبییه تی که بگاته ئاستی پیگه یشتن و توانای نه وه ی که بتوانی
 تووژینه وه و لیکدانه وه ی فیکرو هزر بکات و له م بواره دا بگاته
 پاده یه ک که بتوانی راستیه به رزه کان پیشکه شی منداله کانی بکات
 وه ک چۆن فیتامینه کانیا ن پیشکه ش ده کات.

هه روها واجبی ژن نیه که ببیته پسپوړی زانستی جیولوجی و
 چینه کانی زه وی، به لام پیویسته له سه ری که زانست و شاره زاییه کی
 ته واوی به ناخی پوړ و هه ست و سوژی منداله کانی هه بیت و به باشی
 شاره زایان ببیت.

ده توانین چه ندین نمونه ی تریش تۆماربکه یین.

با خوینه ری ئازیزم پیم پی بدات دهسته واژه ی پرسیاره که ی له:
 (ئایا نه رکى سه رشانی ژنه که کار بکات؟) بگوریم بۆ دهسته واژه ی:

ئايا ئەركى سەرشانى ژنە كە خويىندە وارو پۆشنېيرو شارەزا بېت؟ بۆ
ئەوھى بلىم:

پېويستە ژن فير بېت، پېويستە پۆشنېير بېت، پېم وايە ئەمە
ئەركى سەرشانى خويەتى و نابى چاوپۆشى لى بكات، بەلام لەو
مەيدانەدا كە سوودى لى وەردەگرى و پېويستى پېيەتى، بە تايبەت
لە پەرەردەكردنى مندالەكانيدا. ھەرۈھا پېويستە لەسەر ژن
(ئەگەر زۆر زۆر پېويست نەبوو) لەدەرەوھى مالى خويى دا
كارنەكات. ئەگەر ناچارى كاركردن بوو دەبى ھەول بەدات
ھەلومەرجى ژيانى خويى و كارەكەى بەجۆرىك پىك بخت كە زۆر لە
مندالەكانى دانەپرېت.

لەوانەيە كەسانىك دەرگەون كە لەم بارەيەو پىشتىگىرېم بگەن يان
دژم بوەستن. ئەوھش لەكەشو ھەواى ئازادى بېرو بۆچوندا شتىكى
ئاسايى و سروشتيە. بەلام بە تەواوى دژى ئەو كەسەم كە بىھوي
وامان تى بگەيەنېت كاركردن ژن لەدەرەوھى مالەكەى خويىدا
بەخەلات و بەرات و ديارى و چاكەيەك دەرژمىرى لەگەل ئەو ژنە، وەك
بلىتى بەو چاكەيەكى لەگەلدا بگەين. ئەوھ لە باشتىن ھەلومەرجدا
بەساويلكەيىەكى قبول نەكراو دەرژمىرى. بەلام دەبى دان بەوھشدا
بنىين كە بەھوي بارى ئابورىيەوھو پاشان بەھوي زيادبوونى
ھەلەخەرجى و زيادەمەسرف و خوش گوزەرانى ژينى ئىستامانەوھ،
با ئەوھش بوەستى كە ئىستا ئافرەت كەمتر پىشت بەپياو دەبەستى
و متمانەى پى دەكات. ئەم ھۆكارەى دوايى پىشكىكى گەورەى لەم

بواره دا هه یه. جا ئه گەر کچیکی لاو بخوینی و هه ولّ بدات نمره ی
 زانستی به رز به ده ست بهیئت، یان پیشه یه کی باشی ده ست بکه ویت
 ئه و هۆکاره که ی له وه وه یه که متمانه ی به میدی دواپۆژی نییه، ئه و
 کچه هه میسه نیگه رانه له ئه گه ری ئه وه ی میده که ی فرپی بداته
 ده ره وه ی ماله که.

ئهم حاله چهند سهخت و دژواره بو ئه و ئافره ته، ئه وه نده و
 زیاتریش حاله تیکی دژوارو به ئازارو ناشیرینه سه بارهت به کۆمه لگه ی
 ئیستامان.

هه ر هاوسه رگیریه ک له سه ر بنه ماو بناغه ی ئه گه ری ته لاق
 دابمه زئی له دواپۆژدا، هه ر خیزانیك وه ک پیکه وتنی بازرگانی له سه ر
 شیوازی کۆمپانیا بازرگانیه کان پیک بهیئریت. ئهم جوړه خیزانانه
 هه رگیز ناتوانن نه وه یه کی لاو په روه رده و گۆش بکه ن، به ته واوه تی
 له مه دا کۆله وارو دهسته وسان ده بن. ئهمه ش ئه وه نده به ئاشکرا
 له به رچاومان سه لماوه که هیچ بواریك بو گومان و دوودلی
 نه هیلتیه وه.

"وَأَخْرُ دَعَوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ"

گفتوگویی که سه بارهت به حقیقت	۵
له باره‌ی حقه‌وه (۱)	۱۶۴
نامه‌ی کی کراوه بۆ خوینه‌ریکی کچ	۱۶۴
له باره‌ی حقه‌وه (۲)	۱۷۱
خیزان	۱۷۵
کام په‌وشت؟	۱۸۵
وه لامي پرسياريك	۱۹۲
پیرست	۱۹۶

لەم کتێبدا :

* کاکلە ی حەقیقەت و مەبەست و ئامانجی ژیان چییە ؟

* ئایا حەقیقەت دەگۆردرێت ؟ ..
ئەگەر حەقیقەت ناگۆردرێت .. کەواتە
ئەم حەقیقەتە جیگیرە نەگۆرە لە کوێ
بدۆزمەوه کە هەموو بیرو بۆچوونەکان
بە گۆڕە ی ئو کێشانە دەکرێت ؟

* مڕۆف چییە ؟ ... ئەرکی چییە ؟

* ئایا حەقیقەت دەیتە شوێنکەوتە ی
کەمیینە ؟ یان زۆریینە ؟

* چەمکەکانی سێکس و ئارەزوو
چین ؟ راستیەکانی تێرینەیی و مێینەیی
چین ؟ دەبێ تا چ پلەیهک بایەخ بە
سێکس و ئارەزوو بدەین تاکو تەواو
واقیعی و راستەقینە بین ؟

* ئە ی حەقیقەتی خۆشەویستی و
ترس چییە ؟ چۆن خۆشەویستی
بکەین ؟ کێمان خۆش بویت ؟

ناوەندێک بۆ پەڕێنی ئارا